

สง. 201
๑ ๗๕๕๘
๓.๘

สมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี

ปริญญาโท

ของ

วิศิษฐ์ ทองศรี

๕-๕ พ.ศ. ๒๕๓๕

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
มหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มกราคม ๒๕๒๙

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

178200

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....*Prof. Dr. Somchai*.....ประธาน

.....*Dr. Somchai*.....กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....*Prof. Dr. Somchai*.....ประธาน

.....*Dr. Somchai*.....กรรมการ

.....*Dr. Somchai*.....กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความสามารถเป็นอย่างสูงของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนาศรีภักดิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทธิยา คิยะสุวรรณ
ประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และช่วยเหลือแก้ไข
ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
และขอขอบพระคุณ อาจารย์คิลก คิลกานนท์ ที่ได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมทางสถิติ ทำให้
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร วรุตบางกูร อาจารย์อาคม
จันทสุนทร และอาจารย์สมชาติ รัตนถาวร ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบและให้
คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน
และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดสระบุรี ที่ได้ให้ความร่วมมือ
อย่างดียิ่งในการตอบแบบสอบถาม และในการดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัย
ได้รับกำลังใจจากอาจารย์ภา ทองศรี และลูกส้ม ซึ่งต้องขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย
คุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องสักการะเพื่อบูชา
พระคุณของคุณพ่อ คุณแม่ และครูอาจารย์ทุกท่าน

วิศิษฐ์ ทองศรี

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายในการศึกษาคนคว่า	4
	ความสำคัญของการศึกษาคนคว่า	5
	ขอบเขตของการศึกษาคนคว่า	5
	ค่านิยมศัพท์เฉพาะ	6
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
	งานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา	9
	ความหมายของการนิเทศการศึกษา	10
	ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา	11
	ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา	12
	หลักในการนิเทศการศึกษา	15
	การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	17
	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา	21
	งานด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	26
	งานด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร	27
	งานด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน	29
	งานด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน	30
	งานด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู	32

ปัญหาในการนิเทศการศึกษา	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
งานวิจัยภายในประเทศ	41
งานวิจัยในต่างประเทศ	43
สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
ประชากร	46
กลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	48
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	49
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	50
การจัดกระทำกับข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ลำดับขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
ตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและ ฝ่ายครู	58

ตอนที่ 2	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการกับฝ่าย ครู	79
ตอนที่ 3	เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของ ผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู	95
ตอนที่ 4	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของ ผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรีที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู	98
ตอนที่ 5	เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของ ผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู	108
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	110
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	110
	วิธีดำเนินการวิจัย	110
	การวิเคราะห์ข้อมูล	111
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	112
	อภิปรายผล	115
	ข้อเสนอแนะ	140
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	142
	บรรณานุกรม	144
	ภาคผนวก	150

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียน	47
2	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและที่รับคืนมา จำแนกตามขนาด โรงเรียน	51
3	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการ นิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและ ฝ่ายครู	58
4	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการ นิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการจัดสรรและ พัฒนาบุคลากร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และฝ่ายครู	62
5	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการ นิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริการวัสดุ อุปกรณ์การสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และฝ่ายครู	65
6	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการ นิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการพัฒนาความ สัมพันธ์กับชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และฝ่ายครู	68
7	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการ นิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการประเมินคุณภาพ การสอนของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และฝ่ายครู	72

8	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการ นิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู จำแนกเป็นรายค่าน	75
9	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหา ในการนิเทศ การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู	76
10	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ตามความคิดเห็น ของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู	80
11	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร ตามความคิดเห็น ของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู	83
12	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน ตามความคิดเห็น ของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู	86
13	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน ตามความคิดเห็น ของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู	88
14	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู	92

15	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ กับฝ่ายครู จำแนกออกเป็นรายค่าน	94
16	เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู	95
17	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนา หลักสูตรและการสอน ของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู	99
18	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนา หลักสูตรและการสอน ของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เป็นรายค่าน	100
19	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านการจัดสรร และพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู	101
20	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านการจัดสรร และพัฒนาบุคลากรของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เป็นรายค่าน	102
21	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านการบริการ วัสดุอุปกรณ์การสอนของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู	103
22	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านการพัฒนา ความสัมพันธ์กับชุมชนของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู	104

23	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านการประเมิน คุณภาพการสอนของครูผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู.....	105
24	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาโดยรวมทุกด้าน ของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู	106
25	เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาโดยรวมทุกด้าน ของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เป็นรายคู่.....	107
26	เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการและครู	108
27	เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียน ที่มีขนาดต่างกัน เป็นรายคู่	109

ภูมิหลัง

แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ข้อ 32 กล่าวว่า "การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้ง วิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้ แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม"

(แผนการศึกษาแห่งชาติ 2521 : 15) ดังนั้นการเรียนการสอนในระดับชั้นจึง ประกอบด้วยวิชาการ ประสบการณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในหลักสูตรและนอก หลักสูตร นักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นผู้ที่อยู่ในวัยรุ่นซึ่งเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อที่ สำคัญของชีวิต การดูแลและเอาใจใส่ของครูมีความสำคัญเกือบจะกล่าวได้ว่าสำคัญ กว่าทุกระดับการศึกษา ดังนั้นครูที่รับผิดชอบในระดับชั้นจึงมีความสำคัญมาก (รุ่งทิวา จักรกร 2526 : 9)

ในปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ทำให้ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาด้านการศึกษาอยู่ตลอดเวลา การจัดการศึกษาใน ระดับมัธยมศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปหลายประการนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงระบบ การจัดการศึกษา การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ระบบการเรียนการสอน การขยายตัว ทางด้านวิชาการ และการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาโดยเฉพาะครูผู้สอนซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ ของการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถเพื่อรับกับ การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางด้านการศึกษาที่กำลังเป็นอยู่ สิ่งหนึ่งที่จะช่วย พัฒนาครูในด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นก็คือ การนิเทศการศึกษา (เสาวภา เขาวานิชลากร 2525 : 1)

การนิเทศการศึกษาเป็นหน้าที่โดยตรงของศึกษานิเทศก์แต่ไม่สามารถทำได้ทั่วถึง เนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์ในแต่ละจังหวัดไม่สอดคล้องกับจำนวนโรงเรียน ฉะนั้นโรงเรียนไม่อาจหวังพึ่งศึกษานิเทศก์ได้ในทุกเรื่อง ผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่ดูแลให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อให้เด็กเจริญงอกงามตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ย่อมจะต้องให้ความสนใจและรับผิดชอบต่อการนิเทศภายในโรงเรียนของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในช่วง 5 - 6 ปีที่ผ่านมา ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่แปลกใหม่มากมาย ผู้บริหารจึงควรให้ความสนใจในการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นพิเศษ (วิจิตร วรุฒบางกูร 2526 : 2)

ในทางปฏิบัติ จะเห็นได้ว่า การให้บริการทางการศึกษาเพื่อปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษานั้นมีอยู่แล้ว คือ การจัดและการบริหารการศึกษา โดยมีเป้าหมายของชาติเป็นหลัก แต่การบริหารการศึกษา และการจัดการศึกษามีอุปสรรคและปัญหาจากการแก้ปัญหาโดยให้ความสำคัญเฉพาะการบริหารการศึกษาค้นเคี้ยวไม่ปรากฏว่า ได้รับความสำเร็จหรือได้ผลตรงเป้าหมายที่ต้องการได้ ต้องอาศัยการนิเทศการศึกษาช่วยอีกทางหนึ่ง (ยง วิชชวัลลค์ 2524 : 2) การนิเทศการศึกษาและการบริหารการศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ซึ่งในเรื่องนี้ บารร์ เมอร์ตัน และบรูคเนอร์ (Barr, Burton and Brueckner) ได้กล่าวไว้ว่า "การบริหารและการนิเทศการศึกษาเป็นงานที่แยกออกจากกันไม่ได้ และงานทั้งสองอย่างนี้จะต้องประสานสัมพันธ์กันและดำเนินไปพร้อมกันเพื่อให้บรรลุผลในการทำหน้าที่ในระบบการศึกษา (ชาชูชัย อัจฉินสามาจารย์ 2525 : 16 อ้างอิงมาจาก Barr, Burton and Brueckner. 1947 : 63)

จากรายงานการประชุมสัมมนาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา เมื่อเดือนพฤษภาคม 2522 : พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา มีปัญหาต่าง ๆ หลายด้าน

เช่น ปัญหาเกี่ยวกับครูและหัวหน้าหมวดวิชาขาดประสิทธิภาพในการทำงาน การสอนของครูยังมีแบบเรียนเป็นหลัก สอนไม่เต็มเวลาของหลักสูตร ขาดความสนใจในการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน เป็นต้น (กรมสามัญศึกษา 2522 : 151 - 162) ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่มักพบเห็นอยู่เสมอในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไป ซึ่งกิตติพร ปัญญาภิญโญผล (กิตติพร ปัญญาภิญโญผล 2526 : 145) เสนอแนะว่าสามารถแก้ไขได้โดยวิธีการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีส่วนสำคัญที่จะผลักดันให้การนิเทศภายในบรรลุผล เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จังหวัดสระบุรีมีโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกองการมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 19 โรงเรียน ครูผู้สอน 854 คน และนักเรียน 15,779 คน (กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี 2525 : 102) เฉลี่ยแล้วครู 1 คน จะต้องรับผิดชอบนักเรียน 18 คน ซึ่งเป็นสัดส่วนที่น่าจะจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จากสภาพที่เป็นจริงยังคงมีปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนอยู่อีกมาก กล่าวคือ ครูจำนวนไม่น้อยยังคงใช้วิธีการสอนและการวัดผลแบบเก่าที่มุ่งเน้นในเนื้อหาวิชาโดยไม่คำนึงถึงกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนทำให้คุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับที่ไม่ดีเท่าที่ควร ผู้วิจัยคิดว่าผู้บริหารโรงเรียนน่าจะใช้วิธีการนิเทศในการแก้ไขปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ที่เน้นถึงระบบการติดตามผลและการนิเทศการศึกษาว่ามีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 21) แต่อย่างไรก็ตาม การนิเทศการศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้นยังขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนว่า มีความรู้ความสามารถในการนิเทศการศึกษามากน้อยเพียงใดอีกด้วย เหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรีมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษามากน้อยเพียงใด และสนใจที่จะ

ศึกษาปัญหาในการนิเทศการศึกษาไปพร้อมกันด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง ความรู้และทักษะในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน การจัดสรรและพัฒนาบุคลากร การบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน การพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชนและการประเมินคุณภาพการสอนของครู และศึกษาปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู
4. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู
5. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และผู้บริหารการศึกษาที่เกี่ยวข้องอาจนำเอาผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารการศึกษาระดับโรงเรียน หรือในการเตรียมผู้บริหารรุ่นต่อไป ในส่วนที่เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้ มุ่งศึกษาสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสระบุรี จากความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู โดยใช้ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่จะศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 164 คน และครูจำนวน 718 คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้มาจากกลุ่มประชากรดังกล่าวในข้อ 1 โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียนได้กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาค้นคว้าดังนี้

2.1	โรงเรียนขนาดเล็ก	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	จำนวน	27	คน
				110	
	และครู	จำนวน	43	คน	
				57	
				110	

2.2 โรงเรียนขนาดกลาง ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 50 คน และครู จำนวน 110 คน

2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 39 คน
และครู จำนวน 142 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น ผู้บริหาร
ฝ่ายวิชาการฝ่ายหนึ่ง และครูอีกฝ่ายหนึ่ง

3.1.2 ขนาดโรงเรียน แบ่งเป็น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง
และขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ
และครูที่มีต่อ

3.2.1 สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา 5 ด้านคือ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน การจัดสรรและ
พัฒนาบุคลากร การบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน การพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน
และการประเมินคุณภาพการสอนของครู

3.2.2 ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา หมายถึง ความรู้ความสามารถ
ของผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิบัติหรืออำนวยความสะดวกให้เกิดการปฏิบัติในการนิเทศ
การศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งแบ่งงานนิเทศ
การศึกษาออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตรและการสอน หมายถึง การสร้างความเข้าใจ
กับครูในเรื่องที่เกี่ยวกับจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างหลักสูตร การจัดทำ

แผนการเรียนการสอน การคัดเลือกเนื้อหาที่จะสอน การจัดหาและจัดทำคู่มือครู การจัดเตรียมสถานที่ การางสอนและการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการสอน ของครู

1.2 การจัดสรรและพัฒนาบุคลากร หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการสอนให้เพียงพอทั้งในด้านจำนวนและความสามารถในการสอน เช่น การกำหนดอัตราครูแต่ละหมวดวิชา การคัดเลือก การมอบหมายงาน การจัดปฐมนิเทศ การจัดส่งครูเข้าร่วมสัมมนา อบรม ศึกษาดูงาน ตลอดจนจัดหาแหล่งค้นคว้าหาความรู้

1.3 การบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน หมายถึง การสำรวจ การจัดหา การคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมที่จะใช้ในการสอนตามเนื้อหาของหลักสูตร การแนะนำวิธีใช้ การจัดศูนย์วัสดุอุปกรณ์ การจัดเจ้าหน้าที่บริการ ควบคุม ซ่อมแซม การส่งเสริมครูผลิตอุปกรณ์ การจัดให้มีที่เก็บอุปกรณ์อย่างเหมาะสมและการประเมินผล

1.4 การพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การแจ้งข่าวการเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ แสวงหาความช่วยเหลือจากชุมชน ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.5 การประเมินคุณภาพการสอนของครู หมายถึง การจัดทำให้มีการประเมินผลการสอน ตลอดจนส่งเสริมให้ครูประเมินผลการสอนของตนอยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น รวมถึงการวางแผนการสร้างเครื่องมือ การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การแปลผล และการตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

สมรรถภาพในการนิเทศงานทั้ง 5 ด้าน ดังกล่าวนานี้ สามารถศึกษาได้จากความคิดเห็นในการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถภาพในการนิเทศซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ปัญหาในการนิเทศการศึกษา หมายถึง อุปสรรคและข้อขัดข้องที่ทำให้ การปฏิบัติหรือการอำนวยความสะดวกให้เกิดการปฏิบัติในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนในบรรดูลด

3. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ โรงเรียน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสระบุรี รวมทั้งผู้ปฏิบัติงาน ในตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

4. ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หมายถึง คณะบุคคลที่ทำหน้าที่บริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน ได้แก่ ครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน, ผู้ช่วย ครูใหญ่ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ และ หัวหน้าหมวดวิชา ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสระบุรี รวมทั้ง ผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

5. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสระบุรี และทำการสอนในโรงเรียนนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

6. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาใน จังหวัดสระบุรี สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ซึ่งแบ่งตามเกณฑ์ขนาด โรงเรียนเพื่อการประเมินมาตรฐานโรงเรียนของกรมสามัญศึกษา ออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้

6.1 โรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ โรงเรียนที่มีนักเรียนน้อยกว่า 500 คน

6.2 โรงเรียนขนาดกลาง ได้แก่ โรงเรียนที่มีนักเรียน 500 - 1,499 คน

6.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ ได้แก่ โรงเรียนที่มีนักเรียน 1,500 คน ขึ้นไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

กู๊ด (Good. 1973 : 14) ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนว่า เป็นการดำเนินการ ควบคุม การจัดบริการเกี่ยวกับงานด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวพันถึงกระบวนการเกี่ยวกับการเรียนการสอน อุปกรณ์ กิจกรรมบริการต่าง ๆ อาคารสถานที่ งานติดต่อสื่อสาร และงานด้านการเงิน และงบประมาณต่าง ๆ จากความหมายดังกล่าว ภิญโญ สาร (ภิญโญ สาร 2516 : 446) จัดแบ่งงานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามลักษณะงานได้ 7 ประเภท ซึ่งคล้ายกับการแบ่งงานหลักในการบริหารโรงเรียน ของ แคมเบลล์ และคนอื่น ๆ (Campbell and Others. 1971 : 143) ดังนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการสอน
2. งานด้านกิจการนักเรียน
3. งานบริหารบุคลากร
4. งานบริหารการเงินและธุรการ
5. งานบริหารอาคารสถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ
6. งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
7. งานจัดองค์การและโครงสร้างของโรงเรียน

ในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 7 ด้านดังกล่าวให้บรรลุผลสำเร็จนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนที่จะต้องเข้าใจงานและปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถของตน การนี้เห็นงานให้แก่ครูโดยการช่วยเหลือ แนะนำ สนับสนุน และให้บริการด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ ตลอดจนเสนอเทคนิค วิธีการปฏิบัติงาน

อย่างมีระบบ ย่อมทำให้ครูเกิดกำลังใจและขวัญดี (วุดินันท์ (นามแฝง) 2526 : 1) งานนิเทศจึงเป็นงานที่สนับสนุนและช่วยให้งานบริหารครบวงจรและประสบความสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนที่ทำหน้าที่ "บริหาร" และ "นิเทศ" ถือว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยสมบูรณ์ในฐานะนักบริหาร

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษา มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย กันคือ ไวล์ (Wiles. 1967 : 5) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมและบริการที่ช่วยให้ครูทำงานในหน้าที่ของตนได้ดีขึ้น" และ "การนิเทศประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหลายที่จะปรับปรุงการสอน ทำให้ขวัญของครูดีขึ้น มนุษย์สัมพันธ์ดีขึ้น รวมถึงกิจกรรมการอบรมครูและการพัฒนาหลักสูตร"

สเปียร์ส (Spears. 1967 : 10) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนี้ การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครูและมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครูเพื่อช่วยให้ครูได้ช่วยตนเองได้ การนิเทศการศึกษาเป็นโครงการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง"

แฮร์ริส (Harris. 1975 : 13) ได้กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการศึกษาโดยเน้นการนิเทศการศึกษาในแง่ที่เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนว่า "การนิเทศการศึกษา หมายถึง สิ่งที่คุณคาดหวังในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะคงไว้ หรือเปลี่ยนแปลงปรับปรุงการดำเนินการเรียนการสอนในโรงเรียนมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการสอนเป็นสำคัญ"

มาร์คส์ และ สตูปส์ (Marks and Stoops. 1978 : 4) กล่าวว่า "คุณค่าของการนิเทศการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้

เหมาะสมกับสถานการณ์ และส่งผลสะท้อนไปถึงการพัฒนาของนักเรียน"

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น ประเด็นที่ของการเน้นในที่นี้ คือ การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ความสำเร็จของงานนี้จึงขึ้นอยู่กับความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันของครูและ ผู้นิเทศ

ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในระบบการศึกษา ชาวจีน อัจฉินสมาจาร (ชาวจีน อัจฉินสมาจาร 2525 : 5) ได้สรุปความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นในการให้บริการทางวิชาการ การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยากเพราะเกี่ยวข้องกับบุคคล การนิเทศ การศึกษาเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน
2. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่า ครูจะได้รับการฝึกฝนมาแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงอยู่เสมอในขณะ ทำงานในสถานการณ์จริง
3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียม การสอน เนื่องจากครูต้องปฏิบัติงานในกิจกรรมต่าง ๆ กัน และต้องเผชิญกับภาวะ ที่ค่อนข้างหนัก ครูจึงไม่อาจใช้เวลาได้มากเพียงพอต่อการเตรียมการสอน การนิเทศ การศึกษาจึงสามารถลดภาระของครูได้ในกรณีดังกล่าว
4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัย อยู่เสมอจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ ทำให้เกิดพัฒนาการทางการศึกษา ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิเคราะห์และจากการอภิปราย จากการค้นพบของการวิจัย จึงมีความจำเป็น การนิเทศการศึกษาสามารถให้บริการ ดังกล่าวได้

5. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาชีพแบบประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาสามารถให้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังสามารถรวมพลังของทุกคนที่ร่วมอยู่ในกระบวนการนิเทศการศึกษาคด้วย

สุพิชญา ชีระกุล กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และวิจิตร วรุตบางนूर
(สุพิชญา ชีระกุล กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และวิจิตร วรุตบางนूर 2524 : 10) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษาวา อาจแยกกล่าวได้เป็น 2 นัยคือ นัยแรกเป็นความจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาโดยตรง อันเป็นผลเนื่องมาจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะการศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมด้วย ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้งรวมทั้งแนวความคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนก็เกิดขึ้นใหม่อยู่ตลอดเวลา จำเป็นที่ครูจะต้องศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอการแก้ไขปัญหาค่าง ๆ ที่มีอยู่เสมอในการเรียนการสอน ตลอดจนความจำเป็นที่จะต้องรักษามาตรฐานการศึกษาของประเทศให้คงอยู่ในระดับสูงอยู่เสมอ ส่วนอีกนัยหนึ่งเป็นความจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับระบบโรงเรียนโดยตรง อันเป็นผลเนื่องมาจาก ความไม่พร้อมทางด้านบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนกระบวนการให้การศึกษายังคงต้องการทราบเทคนิคใหม่ ๆ ทางการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงให้การเรียนการสอนมีคุณภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

อดัมส์ และดิกกี (Adam and Dickey, 1966 : 23 - 24) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษารูปได้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูค้นหาและรู้วิธีการทำงานด้วยตนเอง
2. เพื่อช่วยให้ครูรู้จักแยกแยะ วิเคราะห์ปัญหาของตนเอง โดยช่วยให้ครูกู้ว่าอะไรที่เป็นปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่และจะแก้ปัญหานั้นได้อย่างไร

3. เพื่อช่วยให้ครูรู้สึกมั่นคงในอาชีพ และมีความเชื่อมั่นในความสามารถ
ของกัน

4. เพื่อช่วยให้ครูคุ้นเคยกับแหล่งวิทยากรและสามารถนำไปใช้ในการ
การเรียนการสอนได้

5. ช่วยเผยแพร่ให้ชุมชน เข้าใจถึงแผนการศึกษาของโรงเรียนและให้
การสนับสนุนโรงเรียน

6. ช่วยให้ครูเข้าใจถึงปรัชญาและความต้องการทางการศึกษา

สำหรับการนิเทศการศึกษาในประเทศไทย ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2519 (กรมสามัญศึกษา 2519 :
3 - 4) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับความมุ่งหมายของงานนิเทศการศึกษาไว้ดัง
ต่อไปนี้คือ

1. เพื่อให้ครูดำเนินการสอนตามหลักสูตรและให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย
ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2. เพื่อให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการจัด
การศึกษาทำให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ เพื่อให้เกิผลดีต่อการศึกษาของนักเรียน

3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสอดคล้อง
กับความต้องการและความจำเป็น

4. เพื่อรักษา พิจารณา ส่งเสริม ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
ในทุกระดับ

5. เพื่อให้ความช่วยเหลือและประสานงานในทางวิชาการแก่กรมเจ้าสังกัด
กระทรวง และสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานขององค์การระหว่าง
ประเทศ

ยง วัชชวัลคุ (ยง วัชชวัลคุ 2524 : 4 - 15) ได้กล่าวถึง
ความมุ่งหมายสำคัญของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูได้มองเห็นและเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาและหน้าที่ของโรงเรียนที่จะดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์
2. เพื่อช่วยให้ครูได้มองเห็นปัญหา และความต้องการของเยาวชน รวมทั้งการจัดสนองความต้องการของเยาวชน ตลอดจนช่วยแก้และป้องกันปัญหาอันจะพึงมีต่อเยาวชนด้วย
3. เพื่อช่วยสร้างความเป็นผู้นำที่ดีตามวิถีทางแบบประชาธิปไตยให้แก่ครู
4. เพื่อช่วยสร้างกำลังใจของคณะครูให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็ง และร่วมปฏิบัติงานเป็นคณะด้วยกำลังสติปัญญา เพื่อบรรลุจุดหมายอันเดียวกัน
5. เพื่อช่วยพิจารณามอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถของครูแต่ละคนและช่วยปรับปรุงส่งเสริมครูให้สามารถปฏิบัติงานที่มอบหมายให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
6. เพื่อช่วยให้ครูได้พัฒนาความสามารถในการสอน
7. เพื่อช่วยประเมินผลงานของครูโดยดูจากความเจริญงอกงามของเด็ก
8. เพื่อช่วยให้ครูใหม่ได้เข้าใจโรงเรียน งานของโรงเรียน และงานอาชีพครู
9. เพื่อช่วยให้ครูทราบปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน และช่วยครูในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวให้เหมาะสม
10. เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบและเข้าใจโครงการของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อแสวงหาความร่วมมือ และการให้ความช่วยเหลือ
11. เพื่อประสานงานกับผู้บริหารการศึกษาในอันที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนไม่อาจกระทำได้ตามลำพัง
12. เพื่อช่วยให้ครูได้ใช้เวลาและความสามารถไปในทางที่เป็นประโยชน์ จากแนวความคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษามีความมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือและประสานงาน

ในด้านวิชาการภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงการเรียนการสอน ของครูให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพของการศึกษาของโรงเรียน ปรับปรุงและประเมินผลการเรียนการสอน ตลอดจนช่วยให้เกิดความงอกงามทาง วิชาชีพของครู และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน

หลักในการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกระบวนการมนุษย์สัมพันธ์ ซึ่งต้องใช้ความชำนาญ ความอดทน และความพากเพียรเป็นอย่างดียิ่ง และงาน นิเทศการศึกษาเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้เหตุผลและสติปัญญา ผู้นิเทศจึงต้อง ทำงานโดยอาศัยเหตุผลและสติปัญญา (ภิญโญ สาร 2516 : 295)

เบอร์ตัน และบรูคเกอร์ (Burton and Brueckner. 1955 : 71 - 72) ได้สรุปหลักการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ประการคือ

1. การนิเทศการศึกษาคงมีความถูกต้องตามหลักวิชา การนิเทศการศึกษา ที่ดีควรจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และนโยบายที่วางไว้ ควรเป็นไปตามความจริง และกฎเกณฑ์ที่แน่นอน
2. การนิเทศการศึกษาคงเป็นวิทยาศาสตร์ การนิเทศการศึกษาคง เป็นไปอย่างมีระเบียบ และวิธีการในการศึกษา ปรับปรุงและประเมินผล การนิเทศ ควรจะนำจากการรวบรวมข้อมูล และการสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อถือ ได้
3. การนิเทศการศึกษาคงเป็นประชาธิปไตย การนิเทศการศึกษาจะ ต้องเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการ ดำเนินงานและใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมาย ที่ต้องการ

4. การนิเทศการศึกษาควรจะเป็นการสร้างสรรค์ การนิเทศการศึกษาควรเป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้ได้แสดงออก และพัฒนาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

ซารี มณีศรี (ซารี มณีศรี 2523 : 13 - 15) สรุปหลักการนิเทศการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหาร โรงเรียนวางแผนปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือครู นักเรียน และโรงเรียนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น ไว้ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการช่วยกระตุ้นเตือน ประสานงาน และแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครูโดยทั่วไป ซึ่งอาจทำได้โดยการจัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาชีพ เพื่อให้ครูได้ทราบหลักวิธีการสอนทั่วไป พัฒนาหลักวิชาความรู้โดยใช้เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ปรับปรุงแผนการเรียนการสอน โครงการสอน จัดทำวัสดุอุปกรณ์การสอนชนิดต่าง ๆ ทั้งที่หาได้ในโรงเรียนและในท้องถิ่น ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการประเมินผล ช่วยให้ครูมีประสบการณ์ในการเตรียมเครื่องมือประเมินผลชนิดต่าง ๆ สรุปผลการวัดผลและวางแผนช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้า

2. การนิเทศจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้โอกาสได้ใช้ความรู้ความสามารถเพื่อปรับปรุงการเรียนของเด็กให้ดีขึ้น กระตุ้นให้ครูมีความคิดริเริ่มและมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ เพื่อแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอน

3. การนิเทศเป็นกระบวนการส่งเสริม สร้างสรรค์ ควรหลีกเลี่ยงวิธีการบังคับและแบบแผนวิธีการที่เข้มงวดขาดความยืดหยุ่น ควรสร้างบรรยากาศให้ครูได้พยายามคิดหาวิธีทำงานแบบใหม่ ๆ ตามสติปัญญาของแต่ละคน

4. การนิเทศจะต้องมีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงหลักสูตร ปัญหาในการใช้หลักสูตร การพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ การรู้จักใช้แหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด

5. การนิเทศคือการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ผู้นิเทศจะต้องยอมรับนับถือบุคคลอื่น มีความเห็นอกเห็นใจคนอื่น มีความซื่อตรงต่อหน้าที่ และให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่คนอื่น

6. การนิเทศมุ่งเพื่อส่งเสริมบำรุงขวัญของครูให้สูงขึ้น

7. การนิเทศมีจุดมุ่งหมายที่จะขจัดช่องว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้นิเทศจะต้องศึกษาและวางแผนเพื่อทราบความต้องการและปัญหาในชุมชน เร่งเร้าครูสำรวจทรัพยากรในท้องถิ่นและนำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในโรงเรียน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้นำชุมชนได้มีโอกาสร่วมวางแผนปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในเป็นกิจกรรมสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน เพราะทำให้งานต่าง ๆ ในโรงเรียนดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฤษณี น้ำเพชร (กฤษณี น้ำเพชร 2521 : 16) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนว่า หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้บริหารโรงเรียนในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น ทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครูรวมทั้งให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพและก่อให้เกิดผลขั้นสุดท้าย คือการศึกษาของเด็กก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ เหตุที่ต้องจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน บุญเลิศ แสนศักดิ์ (บุญเลิศ แสนศักดิ์ 2525 : 24) สรุปว่าเกิดขึ้นจากเหตุผลสองประการคือ บุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศจากภายนอกโรงเรียนมีจำนวนไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถปรับปรุงการจัดการศึกษาภายในโรงเรียนไปสู่จุดมุ่งหมายได้ และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจปัญหาของโรงเรียน

ได้ดีกว่าบุคคลภายนอก จึงสามารถแก้ปัญหาได้ดีและช่วยพัฒนาการเรียนการสอนไปสู่เป้าหมายได้

ในการที่จะริเริ่มดำเนินงานนี้เทศภายในโรงเรียนนั้น อาคม จันทสุนทร (อาคม จันทสุนทร 2527 : 30 - 32) เสนอขั้นตอนการจัดไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ให้ความรู้และทักษะแก่ผู้นิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์และรายละเอียดเกี่ยวกับความรู้และทักษะในการนิเทศที่จะให้ผู้นิเทศภายในโรงเรียนได้รับ และขั้นตอนการปฏิบัติงาน
2. กำหนดสื่อและเครื่องมือรวมทั้งวิธีการที่จะให้ความรู้และทักษะแก่ผู้นิเทศ ตลอดจนกำหนดเวลาของกิจกรรมในการให้ความรู้และทักษะ
3. กำหนดการจัดกิจกรรมให้ความรู้และทักษะแก่ผู้นิเทศพร้อมทั้งประเมินผลการได้รับความรู้และทักษะ

ขั้นตอนที่ 2 ให้ผู้นิเทศภายในโรงเรียนปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนโดยวิธีการดังนี้

1. ประชุมครูในหมวดวิชาแต่ละหมวดวิชาเพื่อเสริมความเข้าใจและสร้างเจตคติในเรื่องการร่วมมือปรับปรุงการเรียนการสอนของครูทุกคนโดยวิธีการนิเทศ
2. ประชุมครูในหมวดเพื่อช่วยกันระบุมปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่พบอยู่และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา ใน 2 ลักษณะคือ
 - 2.1 ลักษณะงานประจำ คือ กำหนดให้มีการพบปะปรึกษาหารือของครูกับหัวหน้าหมวดเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม การจัดหาอุปกรณ์ เอกสารคู่มือการสอน เพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมการปฏิบัติงานการเรียนการสอน การเข้าสังเกตการสอนและร่วมพิจารณาผลการสอนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโดยทั่วไปเป็นระยะ ๆ และนำผลการติดตามประเมินผลมารวมกันพิจารณาเพื่อแก้ปัญหาและเสริมสร้างงานให้ดีขึ้น

2.2 ลักษณะงานโครงการเป็นการวางโครงการซึ่งอาจจะทำเป็นรายบุคคลหรือรวมกลุ่ม โดยโครงการนั้นเป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งในช่วงเวลาที่กำหนด เช่น การจัดกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในด้านการเรียนรู้การสอนและการวัดผล โดยการจัดประชุมหรือฝึกอบรม การดูงาน การศึกษา การประชุมปฏิบัติการ หรือการสาธิต เป็นต้น

3. ประเมินผลการนิเทศโดยหัวหน้าหมวดดำเนินการด้วยตนเองทั้งการประเมินระหว่างดำเนินการ เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานและการประเมินรวมในแต่ละช่วง

ขั้นตอนที่ 3 ประสานงานรวมในระดับโรงเรียนโดยผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงเรียนเพื่อให้เกิดการนิเทศภายในที่เห็นผลรวมทั้งโรงเรียนดังนี้

1. ประชุมปรึกษาหารือเพื่อช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์การดำเนินการระหว่างหมวดวิชา
2. กำหนดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำร่วมกันเพื่อประหยัดทรัพยากรในการดำเนินงาน

3. ประเมินผลรวมในการปฏิบัติในงานนิเทศภายในโรงเรียน
ผลที่จะได้รับจากการดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

อาคม จันทสุนทร (อาคม จันทสุนทร 2522 : 36) กล่าวถึงผลของการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เป็นการช่วยส่งเสริมกำลังของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารการศึกษาซึ่งมีไม่เพียงพอที่จะนิเทศการศึกษาได้อย่างทั่วถึง
2. การนิเทศการศึกษาโดยบุคลากรในโรงเรียนเองนั้น ผู้นิเทศเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่มีอยู่ในโรงเรียน ย่อมมีความรู้ในปัญหาได้ดี และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดกว่าที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ

3. ผู้นิเทศในโรงเรียนมีความคุ้นเคยกับครูอยู่แล้ว ทำให้บรรยากาศในการนิเทศทำได้เป็นอย่างดีเอง ไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคยเหมือนศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารการศึกษาจากภายนอกโรงเรียน

4. ผู้นิเทศในโรงเรียนสามารถจะติดตามการปฏิบัติงาน หรือผลงานนิเทศได้ตลอดเวลาเพราะใกล้ชิด และสามารถทำให้งานดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่อง

เจริญ ภัททีวานิช (เจริญ ภัททีวานิช 2527 : 53) ได้สรุปผลที่
เกิดจากการนิเทศภายในโรงเรียน ในอีกทัศนะหนึ่งไว้ดังนี้

1. ช่วยแก้ปัญหาด้านสื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์ และพฤติกรรมการสอนของครู
2. ช่วยส่งเสริม และพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของครู
3. เป็นการกระตุ้น และนำความคิดใหม่ ๆ จากการศึกษาค้นคว้ามาใช้ในการสอน
4. ช่วยให้ครูเข้าใจจุดหมาย หลักการการใช้หลักสูตร โดยเฉพาะครูบรรจุใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์การสอนได้มีโอกาสเข้าใจ
5. ทำให้ครูตื่นตัว และรู้จักนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน
6. เพื่อประหยัดงบประมาณเพราะสามารถใช้บุคลากรภายในโรงเรียนนิเทศกันเอง
7. ช่วยเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของครู
8. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครู และคณะครูด้วยกันดีขึ้นเป็นผลมาจากได้ทำงานร่วมกัน รับรู้ปัญหา และกำหนดวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน
9. ทำให้ครูที่ตั้งใจสอนมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติการสอน เพราะในบางสถานการณ์ผู้บริหารให้ความสนใจการเรียนการสอนน้อย ทำให้ครูที่ตั้งใจขาดกำลังใจและไม่มั่นใจในผลงาน

10. เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสามารถในการสอนได้ภาคภูมิใจ
 ในความสำเร็จในการสอนของตน เพราะได้มีโอกาสนิเทศให้ผู้อื่นทำให้รู้สึกวาตนเอง
 มีคุณค่าและมีเกวามสำคัญทางวิชาการ

สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา

กิตติพร ปัญญาวิทยุโผลด (กิตติพร ปัญญาวิทยุโผลด 2526 : 145)
 กล่าวถึงการนิเทศการศึกษากายในโรงเรียนว่าเป็นตัวจักรสำคัญอย่างหนึ่งของ
 การดำเนินกิจการของโรงเรียน ซึ่งในการดำเนินการนิเทศนั้นผู้นิเทศจะต้องคำนึงถึง
 ลักษณะงาน (Tasks) กิจกรรม (Activities) และสมรรถภาพ
 (Competencies) ไปพร้อม ๆ กัน จะเห็นได้ว่า การจัดบริการนิเทศการเรียน
 การสอนจะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยกิจกรรมการนิเทศเฉพาะอย่าง ซึ่งปฏิบัติ
 โดยบุคคลที่มีความสามารถอย่างแท้จริง ดังนั้นผู้ที่มีสมรรถภาพในการนิเทศจะต้อง
 เป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะงานในหน้าที่ที่จะต้องทำและ
 มีความสามารถดำเนินกิจกรรมการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ ได้ด้วย ส่วน สันต์
 ธรรมบำรุง (สันต์ ธรรมบำรุง 2519 : 122) กล่าวถึงการดำเนินงาน
 นิเทศการศึกษาว่าจะประสบผลสำเร็จได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง
 ต่อไปนี้คือ

1. บุคคล (Man) บุคคลที่จะมาทำหน้าที่นิเทศการศึกษาถือใคร
 กวมมีคุณสมบัติอย่างไร มีฐานะอย่างไร
2. งาน (Job) งานของผู้นิเทศมีอะไรบ้าง มีบทบาทหน้าที่อย่างไร
3. กระบวนการ (Process) กระบวนการนิเทศเป็นอย่างไร
 มีเทคนิค เครื่องมือ และกิจกรรมอะไรบ้าง

การนิเทศการศึกษาที่ไม่ประสบผลสำเร็จมาเป็นระยะยาวนานนั้นก็เพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องในส่วนประกอบสำคัญต่างๆ ของงานนิเทศดังกล่าวมาแล้วนั่นเอง

สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษานั้นแต่เดิมมุ่งเน้นถึงศักยภาพของผู้นิเทศซึ่งปฏิบัติงานเฉพาะอย่าง ทอมาการพิจารณาสมรรถภาพในการนิเทศจะดูที่ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ปัญหา และสถานการณ์ที่แตกต่างกันตามที่ผู้นิเทศได้เผชิญจริงในโรงเรียน กิตติพร ปัญญาภิคุณ (กิตติพร ปัญญาภิคุณ 2526 : 149 อ้างอิงมาจาก Bishop, 1970) ได้นิยามคำว่าสมรรถภาพการนิเทศในลักษณะของการผสมผสานกันอย่างเหมาะสมระหว่างคำว่างาน (Tasks) หน้าที่ (Functions) และกระบวนการ (Processes) เพื่อใช้ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงกิจกรรมการศึกษาให้ก้าวหน้า ส่วน แฮร์ริส (Harris, 1975 : 17) กล่าวว่า สมรรถภาพในการนิเทศจะต้องไม่มุ่งเน้นเพียงลักษณะใดลักษณะหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะต้องเป็นลักษณะรวมของความรู้และทักษะ เพราะทั้งสองลักษณะจะผสมผสานกันทำให้เกิดสมรรถภาพในตัวบุคคลที่ทำหน้าที่นี้เทศช่วยให้สามารถทำงานได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย นอกจากนี้ การนำเอาความรู้และทักษะดังกล่าวมาใช้นั้นต้องเลือกให้ตรงและเหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของงานที่จะนิเทศ เนื่องจากงานนิเทศมีความซับซ้อนมากก็ต้องใช้ความรู้และทักษะหลายอย่างร่วมกัน

จากแนวความคิดเกี่ยวกับสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นิเทศภายในโรงเรียนจะเป็นผู้มีสมรรถภาพในการนิเทศได้นั้นจะต้องเป็นผู้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับเรื่องที่จะนิเทศ ต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของงานที่จะนิเทศ ใช้กระบวนการนิเทศได้อย่างเหมาะสมและจะต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาด้วย

คุณลักษณะของผู้นิเทศการศึกษาในโรงเรียน

ไวลส์ (Wiles, 1967 : 10) ให้ความคิดเห็นไว้ว่า การนิเทศการศึกษาไม่จำเป็นต้องจำกัดว่าเป็นศึกษานิเทศก์โดยตำแหน่งจึงจะทำกรนิเทศได้ สมาชิกในโรงเรียนคนใดคนหนึ่งที่มีส่วนช่วยครูปรับปรุงสภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ก็ถือว่าเป็นการนิเทศการศึกษาเช่นเดียวกัน ซึ่ง อาคม จันทสุนทร (อาคม จันทสุนทร 2522 : 36) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนเป็นการจัดการนิเทศโดยบุคคลากรภายในโรงเรียน ผู้นิเทศจะไ้แก่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าหมวดวิชา และหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่โรงเรียนคัดเลือกและแต่งตั้งขึ้น สำหรับคุณลักษณะของผู้นิเทศนั้น ภิญโญ สาทร (ภิญโญ สาทร 2516 : 294 - 295) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้มีความรู้และเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับนักเรียน วิธีให้ความรู้แก่นักเรียน สภาพสังคมของโรงเรียน ครูและนักเรียนที่จะให้การนิเทศ จะต้องมีความรับผิดชอบของงานนิเทศ และเลือกใช้วิธีการนิเทศที่สามารถปฏิบัติได้

กรมสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษา 2521 : 45) ได้ระบุถึงคุณลักษณะของศึกษานิเทศก์ทางด้านเกี่ยวกับความรู้ดังนี้เป็นหลักใหญ่สำหรับผู้นิเทศ ไว้ดังนี้

1. ความรู้ในเรื่องปรัชญาของการศึกษาคือ เข้าใจวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาอย่างน้อยที่สุดก็เท่าที่กำลังปฏิบัติอยู่ในท้องถิ่นของตน
2. ความรู้ในด้านหลักสูตรและประมวลการสอน
3. ความรู้ในด้านพัฒนาการเด็กและจิตวิทยาครูใหญ่
4. ความรู้ในด้านระเบียบวิธีสอน
5. ความรู้ในด้านกรนิเทศและการบริหารการศึกษา
6. ความรู้ในด้านการประเมินผล

ซารี มณีศรี (ซารี มณีศรี 2523 : 58 - 63) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติทางด้านความรู้ของผู้นิเทศการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. มีความรู้พื้นฐานอย่างกว้างขวาง
2. ใฝ่ใฝ่การศึกษาทางด้านวิชาการ ชั้นค่าระดับปริญญาตรี
3. มีทักษะในการสอน
4. เข้าใจบทบาทของงานการศึกษา
5. มีความรู้เกี่ยวกับวัสดุการสอนและวิธีสอน
6. มีความสามารถในการวัดผล
7. ตระหนักถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ
8. มีประสิทธิภาพในการทดลองและการวิจัย
9. มีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงตัวอยู่เสมอ

จากคุณลักษณะของผู้นิเทศที่นำมากล่าวนี้ จะเห็นได้ว่า ผู้นิเทศจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวิธีสอนเป็นอย่างดี และจะต้องเป็นผู้ที่หมั่นหาความรู้อยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และผู้นิเทศที่คั้นนั้นจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการนิเทศ

ลักษณะงานนิเทศการศึกษา

แฮร์ริส (Harris. 1975 : 13 - 14) ได้แบ่งงานนิเทศการศึกษาออกเป็น 10 ประการคือ

1. งานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร (Developing curriculum) ซึ่งเกี่ยวกับการวางโครงสร้างหลักสูตร ทำประมวลการสอน โดยกำหนดตัวผู้สอน โครงการศึกษา วัน เวลา สถานที่ และวางแผนวิธีสอน ตลอดจนการสร้างเกณฑ์มาตรฐานและบรรจุหน่วยวิชาต่าง ๆ ลงในการสอน
2. การจัดระบบการสอน (Organizing for Instruction) เป็นการจัดระบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น การแบ่งกลุ่มนักเรียนการจัดตารางสอน

3. การคัดเลือกบุคลากร (Staffing) โดยเลือกสรรให้เหมาะสมกับงาน มีการสรรหา การสอบคัดเลือก และการเก็บรักษาทะเบียนเกี่ยวกับตัวบุคลากร
4. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก (Providing facilities) เป็นการออกแบบและจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอน รวมถึงการจัดวางแผนอาคารเรียนที่ถูกต้อง มีการแนะนำให้ผู้สอนสามารถหยิบสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นมาใช้ได้ง่าย
5. จัดหาวัสดุอุปกรณ์การสอน (Providing materials) ทรวจและคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนที่จะนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการสอน
6. จัดอบรมครูประจำการ (Arranging for in-service education) เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้แก่ครูประจำการ อันจะส่งผลให้ครูมีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพทางด้านวิชาการยิ่งขึ้น
7. จัดปฐมนิเทศครูใหม่ (Orienting new staff members) เพื่อให้ได้ทราบข้อมูลต่าง ๆ ให้รู้และเข้าใจในสิ่งที่จำเป็นต้องการปฏิบัติงานเป็นการลดอุปสรรคในการปฏิบัติงาน อันจะทำให้งานประสบผลสำเร็จมากขึ้น
8. จัดบริการพิเศษที่เกี่ยวกับการสอน (Relating special service) รวมทั้งบริการต่าง ๆ ที่ช่วยในการสอน ห้สิ่งเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนให้มากที่สุด
9. การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน (Developing public relations) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ชุมชนทราบ แสวงหาความช่วยเหลือจากชุมชน ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
10. งานประเมินผล (Evaluating) จัดให้มีการประเมินผลทางการเรียนการสอนเพื่อหาจุดอ่อนที่จะได้ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

ซึ่งหมายถึงการวางแผน การสร้างเครื่องมือ การจัดดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปล และการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ควบ

จากงานนิเทศการศึกษาของแฮร์ริส (Harris) ทั้ง 10 ประการ ดังกล่าว จำเนียร กุณาศล (จำเนียร กุณาศล 2521 : 32) ได้ประมวล ลักษณะงานเหล่านั้น เข้าเป็นลักษณะใหญ่ได้ 5 ประการคือ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ซึ่งรวมงานการพัฒนาหลักสูตร การจัดระบบการเรียนการสอน และการจัดบริการพิเศษที่เกี่ยวข้องกับการสอน
2. ด้านการจัดสรรและการพัฒนาบุคลากร ซึ่งรวมงานการคัดเลือก บุคลากร การปฐมนิเทศครูใหม่ และการฝึกอบรมครูประจำการ
3. ด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน
4. ด้านพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน
5. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน

งานด้านพัฒนาหลักสูตรและการสอน

หลักสูตรและการสอนจัดว่าเป็นหัวใจของงานโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดีอยู่เสมอ สิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนพึงกระทำ ในเรื่องหลักสูตรและการสอน พอสรุปได้ดังนี้ งานด้านหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียน จำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรระดับใด อีกทั้งยังต้องรู้จัก การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรในระดับโรงเรียนได้ด้วย นอกจากนี้ยังจะต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ครู ในการใช้หลักสูตรอีกด้วย เช่น ปรับปรุงแผนการสอน และ คู่มือการสอนจัดรวบรวมเนื้อหาวิชาที่ครูหายากหรือยังไม่รู้มาให้ได้สำหรับค้นคว้า จัดหา หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม จัดหาและบริการเอกสารหลักสูตรให้แก่คณะครู เช่น จัดหา หลักสูตรแม่บท คู่มือการสอนกลุ่มวิชาต่าง ๆ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำใน

การใช้หลักสูตร เป็นผู้ประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติ ในด้านการสอนเป็นงานที่เริ่มตั้งแต่การ จัดตารางสอน จัดครู เข้าสอน การติดต่อประสานงานกับองค์การภายนอก การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร งานโครงการสอนและบันทึกการสอน การจัดชั้นเรียน การสอนซ่อมเสริม การวัดผลและประเมินผลการเรียนนิเทศการสอน ด้วยวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การสอนของครูพัฒนาขึ้นได้จริง ๆ เช่น การจัดให้คณะครูไปดูงานด้านการเรียนการสอนภายในกลุ่มโรงเรียนหรือโรงเรียนที่ใกล้เคียง ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องส่งเสริมและเร้าใจให้ครูพยายามใช้เวลาและค้นคว้าหาเทคนิคการสอนที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน จัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อยเพื่ออภิปรายเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนจัดให้มีการติดตามผล การเรียน จากลักษณะงานดังกล่าว ชลอ จันทรกุล (ชลอ จันทรกุล 2524 : 34) ได้เน้นถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนว่า จะต้องสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับกิจกรรมปรับปรุงการเรียนการสอน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเกิดความคิดที่จะทดลองวิธีการสอนใหม่ ๆ หรือหาโอกาสเข้าร่วมเป็นกรรมการในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อที่จะได้นำสิ่งใหม่ ๆ และเป็นความก้าวหน้ามาเผยแพร่ให้ครูทราบ และใช้ในการปรับปรุงการสอนของตนอยู่เสมอ

งานด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร

การบริหารบุคคล ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมและสร้างภาวะการทำงานของหน่วยงาน เนื่องจากการบริหารบุคคลเป็นเรื่องของการจัดงานในด้านที่เกี่ยวกับบุคคลโดยวิธีการ ดังนี้ (สุพิชญา ชีระกุล กาญจนา ศรีกาพิสินธุ์ และวิจิตร วรุตบางกูร 2524 : 94)

1. เลือกสรรผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เข้ามาทำงานให้มีจำนวนเพียงพอ
2. ใช้กำลังคนที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

3. บำรุงรักษาและส่งเสริมสมรรถภาพและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน
4. ช่วยเหลือ คัดต่อ และดำเนินการให้ เมื่อผู้ปฏิบัติงานต้องการจะพ้น

จากหน่วยงาน

ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นิเทศงานด้านนี้จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับขบวนการของการบริหารบุคคล ซึ่งพนัส หันนาคินทร์ (พนัส หันนาคินทร์ 2524 : 77 - 87) ได้เสนอขั้นตอนไว้สรุปได้ดังนี้

1. การวางแผนกำลังคน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรู้ถึงภาระกิจที่โรงเรียนจะต้องปฏิบัติว่ามีอะไรบ้าง ต้องการผู้ปฏิบัติงานแต่ละประเภทจำนวนเท่าไร มีคุณสมบัติอย่างไร นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงจำนวนครูในสาขาอื่น เช่น การเกษียณอายุของครู การลาศึกษาต่อ การเลื่อนตำแหน่ง การย้ายและการคาดคะเนจำนวนครูที่จะหามาทดแทน

2. การรับสมัครบุคคลเข้าทำงาน เมื่อโรงเรียนได้รับอัตรารับครูใหม่ จะต้องประกาศรับสมัคร ซึ่งจะต้องระบุคุณสมบัติที่ต้องการอย่างละเอียดชัดเจน เพื่อจะได้คนที่มีความต้องการ และควรกระทำให้กว้างขวางที่สุดโดยเฉพาะกับสถาบันผลิตครู

3. การคัดเลือกบุคคล ต้องให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และคุณสมบัติตามที่ต้องการ ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงเทคนิคในการเลือก ซึ่งจำกัดในการเลือก ตลอดจนขบวนการในการคัดเลือก

4. การนำเข้าสู่สถาน เป็นความพยายามที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ ผู้เข้ามาทำงานใหม่เกิดความคุ้นเคย และสามารถปรับตัวเข้ากับหน่วยงานได้เร็วที่สุด กิจกรรมที่ควรกระทำคือ

- 4.1 จัดให้การปฐมนิเทศ เพื่อให้เข้าใจสภาพความเป็นไปในเรื่องการทำงานและท้องถิ่น เช่น ระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน มาตรฐานในการทำงาน ห้องและโต๊ะทำงาน สภาพท้องถิ่น บุคคลสำคัญในท้องถิ่น ตลอดจนผู้บังคับบัญชาในระดับสูงขึ้นไป

1. เป็นผู้บริหาร คือ เป็นผู้กำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดการ
การใช้การบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่
บุคคลที่จะทำหน้าที่นี้

2. เป็นผู้นิเทศ ในฐานะที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นนักการศึกษาจะลอง
พยายามช่วยเหลือให้ครูสามารถนำวัสดุอุปกรณ์การสอนมาประกอบกรเรียนการสอน
ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นโดยขบวนการนิเทศการศึกษา

3. เป็นผู้รู้ในค่านอุปกรณ์การสอน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรอบรู้
เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์การสอน สามารถที่จะให้คำแนะนำ เผยแพร่ หรือสร้างสรรค์
อุปกรณ์การสอนเพื่อนำมาใช้ภายในโรงเรียนได้

4. เป็นช่างเทคนิค ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้และความสามารถ
พอสมควร เกี่ยวกับวิธีใช้และขอบเขตของประสิทธิภาพของอุปกรณ์แต่ละชนิด แต่ไม่
จำเป็นต้องถึงกับจะต้องเป็นช่างทำหน้าที่แก้ไข บำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์เสียเองทั้งหมด
แต่ควรมีความรู้ไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารวัสดุอุปกรณ์การสอนภายในโรงเรียน

นอกจากนี้ อีริกสัน ได้เสนอหลักการจัดวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ดีไว้ด้วย
คือการบริหารวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ดีจะต้องอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ที่มีความชำนาญ
สามารถปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านหลักสูตรได้เป็นอย่างดี วัสดุอุปกรณ์
ต่าง ๆ ต้องสามารถนำไปใช้ได้โดยสะดวกตรงกับความต้องการของครู ซึ่งผู้บริหาร
โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกและจัดซื้อ

งานด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน

การพัฒนาโรงเรียนเป็นงานที่สำคัญยิ่ง ผู้บริหารที่ดีจะต้องมุ่งพัฒนาโรงเรียน
อยู่เสมอ และการที่โรงเรียนจะพัฒนาไปได้มากน้อยเพียงใดนั้น มักจะขึ้นอยู่กับ
ความสามารถของโรงเรียนในการเข้าถึงและขอความร่วมมือจากชุมชน ผู้บริหาร
โรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และติดขอความร่วมมือ

4.2 ช่วยเหลือให้ความสะดวกในด้านความเป็นอยู่ โดยเฉพาะเรื่องที่พัก

4.3 ห้ามการการช่วยเหลือเรื่องการทำงาน เช่น แนะนำให้รู้จักกับผู้ที่ต้องเกี่ยวข้องโดยตรงโดยเฉพาะหัวหน้างาน หากครูพี่เลี้ยงให้ เป็นต้น

5. การพัฒนาบุคลากร เป็นกระบวนการที่สำคัญที่ผู้บริหารจะต้องทำตลอดเวลาที่มีบุคลากรปฏิบัติอยู่ในหน่วยงาน เนื่องจากวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่เกี่ยวกับการทำงานได้เกิดขึ้นและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา วิธีการที่นิยมปฏิบัติโดยทั่วไปมีอยู่ 3 วิธีคือ

5.1 การฝึกอบรมก่อนปฏิบัติงาน เช่น การจัดปฐมนิเทศ

5.2 การฝึกอบรมระหว่างปฏิบัติกิจการ เช่น การจัดการอบรมรูปแบบต่าง ๆ

5.3 การฝึกงานไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน เช่น การจัดเอกสารค้นคว้า การมอบงานให้ทำ การศึกษาต่อเพิ่มเติมนอกเวลาราชการ เป็นต้น

งานด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน

วัสดุอุปกรณ์การสอนเป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนการสอน กล่าวคือ การสอนที่ใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้และเข้าใจได้ทีละขั้นตอนและยังส่งเสริมบรรยากาศให้นักเรียนอยากเรียนอีกด้วย ผู้บริหารโรงเรียนควรจะสนับสนุนบริการ และส่งเสริมให้มีการใช้วัสดุอุปกรณ์เป็นสื่อในการเรียนการสอน โดยอาจใช้วิธีเชิญผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้แก่คณะครูและหรือโดยวิธีการอื่น ๆ อริกสัน (Erickson. 1968 : 10 - 24) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการเป็นผู้นำในการใช้อุปกรณ์การสอนไว้ดังนี้

จากชุมชน ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่โรงเรียนมัธยมศึกษากำลังเผชิญอยู่คือ ปัญหาเรื่องความประพฤติกของเยาวชน ชุมชนและโรงเรียนจึงต้องร่วมมือกันเพื่อแก้ไขโรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบัน จึงมีนโยบายการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยวิธีการหลาย ๆ อย่าง เช่น การจัดตั้งสมาคมครู ผู้ปกครอง ซึ่งจะมีส่วนช่วยเหลือและส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและส่งเสริมการศึกษาของเด็กให้ได้ดีขึ้น การให้ชุมชนได้ใช้สถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรม เสนอรายงานให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน จัดพิมพ์เอกสารแจกให้ผู้ปกครองทราบความเคลื่อนไหวในโรงเรียน การให้คณะครู ได้มีโอกาสเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน จัดตั้งกรรมการที่ปรึกษาของโรงเรียนจากคนในชุมชน จัดให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน จัดหลักสูตรโดยใช้แหล่งวิทยากรต่าง ๆ ในชุมชน ตลอดจนจัดให้มีการรายงานผลการเรียนของนักเรียนและจัดครูเยี่ยมนักเรียนและผู้ปกครองที่บ้าน (รุ่งทิพา จักรกร 2526 : 158 - 159)

เอลสมรี, แมคแนลลี และเวนน (Eisbree, McNally and Wynn. 1967 : 361 - 370) ได้เสนอแนะข้อปฏิบัติที่ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาว่าไปใช้เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังนี้

1. จะต้องดำเนินกิจการภายในโรงเรียนให้ได้ดี ก่อนที่จะชักชวนให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน
2. จะต้องรู้จักชุมชนอย่างดี ต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่ท่นสอนเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความเชื่อของผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษา ทั้งนี้เพื่อโรงเรียนจะได้จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการดำเนินชีวิตของนักเรียน ซึ่งอาจใช้วิธีการสำรวจชุมชน หรือการส่งครูเยี่ยมบ้านของผู้ปกครองนักเรียน
3. จัดบริการแก่ชุมชน ในฐานะที่โรงเรียนสร้างขึ้นด้วยเงินภาษีของประชาชน ผู้บริหารโรงเรียนอาจให้ยืมสถานที่และอุปกรณ์เพื่อจัดงาน จัดบริการ

ด้านวิชาการ เช่น จัดการศึกษาผู้ใหญ่ เปิดสอนวิชาชีพระยะสั้น เป็นต้น

4. ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน เช่น เชิญบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน ใช้สถานประกอบการ และแหล่งวิทยากรในท้องถิ่น เป็นต้น

5. จัดให้มีการสื่อสารระหว่างโรงเรียนและชุมชน โดยใช้วัสดุสิ่งพิมพ์ บุคลากรในโรงเรียนแจ้งข่าวให้ผู้ปกครองทราบ

6. เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าเยี่ยมชมกิจการของโรงเรียน เช่น ในการจัดงานนิทรรศการ การแข่งขันกีฬา หรือแม้วันปกติอาจเชิญผู้ปกครองมา เยี่ยมชมการสอน และให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน

7. ป้องกันปัญหาบางประการที่อาจกระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ได้แก่ การลงโทษนักเรียนที่เกินกว่าเหตุ การให้การบ้านที่มากหรือน้อยเกินไป การสอนบางวิชาที่ผู้ปกครองไม่เห็นด้วย ซึ่งอาจแก้ไขได้โดยชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจในกฎระเบียบและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

งานด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู

การปรับปรุงการสอนให้ดีและมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการประเมินการสอนประกอบด้วย เพราะการประเมินการสอนจะช่วยให้ผู้สอนรู้ว่า มีข้อดีที่ตรงไหนที่ควรคงไว้ และข้อเสียตรงไหนที่ควรปรับปรุง การประเมินผลการสอนนอกจากจะใช้เพื่อปรับปรุงการสอนแล้ว ยังอาจจะใช้เพื่อประโยชน์ทางการบริหารโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการ และอาจใช้เป็นประโยชน์เพื่อการวิจัย

การประเมินผลการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้น ควรรู้แหล่งข้อมูลว่าจะได้มาจากไหน ได้อย่างไร โดยใช้เครื่องมืออะไร สันต์ ธรรมบำรุง (สันต์ ธรรมบำรุง 2526 : 138 - 139) ได้สรุปถึงแหล่งและที่มาของข้อมูลในการประเมินผลการสอนไว้ดังนี้

1. ตัวผู้สอน เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการสอนและการปรับปรุงการสอน จะต้องรู้จักประเมินผลการสอนของตนเองเพื่อหาข้อบกพร่องจากการสอนอยู่เสมอ
2. จากเพื่อนครู ข้อมูลจากเพื่อนร่วมงานเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นผู้เข้าใจงานสอนอย่างดี รู้จุดหมาย และวิธีการประเมินผลการสอน
3. จากผู้บังคับบัญชา โดยมากจะเน้นการประเมินผลเพื่อพิจารณาความดีความชอบเป็นหลักสำคัญ อาจใช้วิธีการเขียนชั้นเรียน หรือมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบทำการแทน

4. จากผลการสอน ซึ่งเป็นข้อมูลประกอบการประเมินผลการสอน
5. จากตัวผู้เรียน เป็นข้อมูลที่น่าสนใจมากที่สุด เป็นประโยชน์มากที่สุด เพราะในการเรียนการสอนนั้น บุคคลที่รู้เห็นเข้าใจและคิดกันตลอดเวลา คือตัวผู้สอน และผู้เรียนกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียน ผู้เรียนจะเป็นผู้รู้และรับผลโดยตรง แต่ที่ค่อนข้างถึงวุฒิภาวะของผู้เรียนด้วย เพราะผู้เรียนจะพอใจแต่ครูผู้สอนที่ใจดีและให้คะแนนดี

6. จากผู้ว่าจ้าง เป็นผู้ใช้ผลผลิตที่ออกไปจากโรงเรียน คนกลุ่มนี้อาจช่วยในการประเมินผลทางอ้อมแก่ครูผู้สอน

ขั้นตอนในการประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้รับผิดชอบเตรียมการวางแผนเกี่ยวกับการประเมินผลการสอนของครู ซึ่ง สุพิชญา ธีระกุล กาญจนาศรีภักดิ์ และวิจิตร วรุตบางกูร (สุพิชญา ธีระกุล กาญจนาศรีภักดิ์ และวิจิตร วรุตบางกูร 2524 : 147 - 148) กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

1. กำหนดหน่วยงานหรือบุคคลที่จะรับผิดชอบดำเนินการ
2. กำหนดความมุ่งหมายในการประเมินว่าจะประเมินเพื่อวัตถุประสงค์ใด
3. เลือกวิธีการประเมินให้เหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการประเมิน
4. กำหนดเรื่องที่จะประเมิน ผู้นำนักความสำคัญ สร้างแบบฟอร์ม และกำหนดการให้คะแนน

5. จำแนกประเภทผู้ถูกประเมินที่จะใช้เกณฑ์ในการประเมินเหมือน ๆ กัน
6. กำหนดช่วงเวลาประเมินให้เหมาะสมกับลักษณะของงาน
7. ทำความเข้าใจกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการประเมิน เพื่อให้รู้ ให้เข้าใจ ให้ยอมรับ และให้ความร่วมมือ
8. ประเมินีเทศการไ้แบบประเมินผล จัดทำคู่มือ หรือจัดฝึกอบรมผู้ทำการประเมิน
9. กำหนดการประเมินตามขั้นตอนที่ได้วางไว้
10. แจงผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ โดยเฉพาะครูผู้สอน
11. ติดตามและปรับปรุงระบบการประเมินผลที่ผ่านมาเพื่อประสิทธิภาพของการประเมินในครั้งต่อไป

กระบวนการนิเทศการศึกษา

สุพิชญา ชีระกุล กาญจนาศรีภักดิ์ และวิจิตร วรุตบางกูร (สุพิชญา ชีระกุล กาญจนาศรีภักดิ์ และวิจิตร วรุตบางกูร 2524 : 207) ได้ให้ความหมายของกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ว่า หมายถึงแบบแผนของการนิเทศการศึกษาที่ลำดับขั้นตอนไว้ค่อนข้างมีระเบียบ แบบแผนนั้นจะต้องเป็นแบบแผนที่ดี มีลำดับขั้นตอนการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน และค่อนข้างมีระเบียบ พร้อมด้วยเหตุผลและเป็นไปได้ กระบวนการนิเทศจะช่วยให้งานนิเทศการศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นิเทศภายในจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ

แฮร์ริส (Harris. 1975 : 14 - 15) ได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขั้นวางแผน (Planning Process) ได้แก่ การคิด การตั้งวัตถุประสงค์ การคาดการณ์ล่วงหน้า การกำหนดตารางงาน การค้นหาวิธีปฏิบัติงาน และการวางโปรแกรมงาน

2. **ขั้นการจัดโครงการ (Organizing process)** ได้แก่ การตั้ง
เกณฑ์มาตรฐาน การรวบรวมทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งคนและวัสดุอุปกรณ์ ความสัมพันธ์และชั้น
การมอบหมายงาน การประสานงาน การกระจายอำนาจตามหน้าที่ โครงสร้างของ
องค์การและการพัฒนาโยบาย

3. **ขั้นการนำเข้าสู่การปฏิบัติ (Leading process)** ได้แก่
การตัดสินใจ การเลือกสรรบุคคล การเร้าใจให้มีกำลังใจคิดริเริ่มอะไรใหม่ ๆ
การสาธิต การจูงใจ การให้คำแนะนำ การสื่อสาร การกระตุ้นส่งเสริมกำลังใจ
การแนะนำวิธีการใหม่ ๆ และให้ความสะดวกในการทำงาน

4. **ขั้นการควบคุม (Controlling process)** ได้แก่ การสั่งการ
การให้รางวัล การลงโทษ การให้โอกาส การตำหนิ การไล่ออก และการบังคับให้
กระทำตาม

5. **ขั้นประเมินผล (Assessing process)** ได้แก่ การตัดสินใจ
การปฏิบัติงาน การวิจัย และการวัดผลการปฏิบัติงาน

ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำ

ความรู้เป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งในการนิเทศการศึกษา ลำพังแต่ความรู้
แม้จะดีเพียงใด แต่ถ้าผู้บริหารทำงานไม่เป็นหรือขาดทักษะ งานก็จะไม่ประสบผล
สำเร็จ การที่จะทำงานร่วมกับครูได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีทักษะในเรื่องต่อไปนี้
อีกด้วย (ยง วัชวัลคุ 2524 : 56 - 79)

1. **ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์** เป็นผู้มีความสามารถที่จะแสวงหาความร่วมมือ
จากผู้อื่น เป็นการร่วมมือที่เกิดจากความสมัครใจและด้วยความจริงใจ วิธีสร้าง
มนุษยสัมพันธ์ในการนิเทศอาจทำได้โดยให้ความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียน
การสอนของครูอย่างจริงจัง มีความเห็นอกเห็นใจครูไม่ว่าวิธีบังคับ มีரியามรยาทดี
พูดจาสุภาพ ความประพฤติเรียบร้อย ท่าทางเป็นมิตร มีอารมณ์มั่นคง ให้เกียรติ
และยกย่องครู มีใจกว้าง มีเหตุผล เป็นผู้จริงใจต่องาน เป็นต้น

2. ทักษะความเป็นผู้นำ เป็นผู้ที่มีความสามารถ มีความรู้พอที่จะบริหารงาน และดูแลให้ผู้ร่วมงานได้ปฏิบัติภารกิจสำเร็จเรียบร้อยด้วยดีเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน ความเป็นผู้นำในการนิเทศการศึกษา มีผู้เสนอแนะบทบาทไว้ดังนี้ คือ พยายามรักษาสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อนร่วมงาน การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ไม่ควรคำหนิของเดิมและใช้เวลารวดเร็ว ไม่ควรบังคับให้ครูยอมรับ ทั้งสมมติฐานไว้เสมอว่าครูมีความสามารถ และพยายามส่งเสริมให้ปรากฏ ถ้อยหลักว่าวิธีปฏิบัติงานที่ดีและได้ผลนั้นมีหลายวิธี นอกจากนั้นผู้นิเทศควรมีคุณลักษณะต่อไปนี้ คือ ยอมรับ ด้บใจ ไกรตรง ครองตน สนิใจ และมีไมตรี

3. ทักษะกระบวนการหมู่พวก เป็นผู้ที่รู้วิธีการทำงานร่วมกันโดยให้ทุกคนในคณะได้มีส่วนร่วมในการร่วมคิด ทำ และรับผิดชอบ กระบวนการหมู่พวกในการนิเทศ มีหลักที่ควรยึดคั้งนี้ คือ ร่วมกันวางจุดประสงค์ในการทำงาน วางแผนและปฏิบัติงานร่วมกัน ประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นระยะ

4. ทักษะการบริหารบุคคล เป็นผู้ที่รู้วิธีดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลในหน่วยงานตั้งแต่วิธีการคัดเลือกให้ได้คนที่สุคเข้าทำงานและใช้คนเหล่านั้นให้เหมาะสมกับงาน เพื่อทำงานให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารบุคคลในการนิเทศคือการบริการและพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถมีหลักปฏิบัติคั้งนี้ คือส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่ม บริการความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ครู ช่วยแก้ปัญหาทาง ๆ ของครู จัดสัมมนาทางวิชาการ อ่านวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของครู สนใจและให้ความช่วยเหลือครูที่มีปัญหาเป็นพิเศษ

5. ทักษะการประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นิเทศควรมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประเมินผลในลักษณะต่อไปนี้คือ มีหลักการประเมินผลที่ดีซึ่งต้องมีความรู้ในเรื่ององค์ประกอบของการประเมินผลที่ดี มีทักษะในการใช้เครื่องมือประเมินผล มีทักษะในการเขียนข้อสอบ มีทักษะในการสร้างเครื่องมือ และมีทักษะในทางสถิติ

นอกจากทักษะดังกล่าวข้างต้น สันต์ ธรรมบำรุง (สันต์ ธรรมบำรุง 2526 : 58) ได้สรุปทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้นิเทศในอีกทัศนะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ทักษะทางเทคนิค ผู้นิเทศจะต้องมีทักษะในการจัดหา ความรู้เกี่ยวกับการเงินและการบัญชี ความรู้เกี่ยวกับงานบุคคล การจัดระบบงาน เป็นต้น
2. ทักษะในการครองคน ผู้นิเทศจะต้องมีทักษะในการติดต่อระหว่างบุคคล การประสานงาน การแสดงบทบาทภาวะผู้นำ การจูงใจให้บุคคลทำงานตามหน้าที่ การสร้างขวัญ และสามารถสร้างสภาวะสมดุลระหว่างคนกับงาน เป็นต้น
3. ทักษะทางการศึกษา ผู้นิเทศจะต้องมีทักษะเกี่ยวกับการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การนำแหล่งวิทยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน
4. ทักษะในการสร้างความคิด ผู้นิเทศจะต้องมีทักษะในการคาดการณ์ล่วงหน้า การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ และรู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นิเทศภายใน

ไวลส์ (Wiles. 1967 : 161 - 267) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นิเทศ พอสรุปได้ดังนี้

1. บทบาทคานมนุษย์สัมพันธ์ ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีภายในกลุ่ม และพยายามขจัดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม
2. บทบาทในฐานะผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้คือ พัฒนาความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ตัวผู้อื่น ช่วยให้ผู้อื่นมีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมในการใช้อำนาจ และมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ
3. บทบาทในด้านการจัดและดำเนินงานในหน่วยงาน ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่พัฒนาการจัดองค์การของหน่วยงานโรงเรียน ช่วยให้การดำเนินงานของ

คณะกรรมการต่าง ๆ ในองค์การดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการตัดสินใจ เรื่องใดก็ตามต้องดำเนินไปตามขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจ เมื่อกลุ่มตัดสินใจ ในเรื่องใดไปแล้วจะต้องไม่คัดค้าน พยายามทำให้ทุกคนในกลุ่มมีเป้าหมายอันเดียวกัน เพื่อให้เกิดวินัยในกลุ่ม และส่งเสริมให้ทุกคนมีวินัยในตนเอง

4. บทบาทในการคัดเลือกและการใช้ประโยชน์บุคลากร ผู้บริหาร โรงเรียนมีหน้าที่ดังนี้ คือ พิจารณาเลือกบุคลากรใหม่ให้ตรงกับความต้องการ โดยให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกด้วย ช่วยให้ผู้บุคลากรที่เข้าทำงานใหม่รู้สึกว่าเขาเป็นที่ต้องการ ของโรงเรียน มีความอบอุ่นใจ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยการจัดการประชุมพิเศษขึ้น ดำเนินการวัดผลงานของครูหลาย ๆ วิธี เพื่อให้การวัดผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างยุติธรรม การตั้งบุคลากรในการปฏิบัติงาน ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมให้มากที่สุด

5. บทบาทในการสร้างขวัญของครู ผู้บริหาร โรงเรียนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ ช่วยให้ครูพอใจงานที่ทำ มีความสะดวกสบายและปลอดภัยในการปฏิบัติงาน ให้ครูมีส่วนร่วมในการวางโครงการและนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียน ช่วยให้ครูเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ให้ครูรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญและเป็นที่ต้องการ ของบุคคลอื่น จัดให้มีการบริการต่าง ๆ เช่น คู่มือครู การศึกษาต่อ การอบรม ฯลฯ ตามที่ครูต้องการ

6. บทบาทในการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหาร โรงเรียนมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ จัดให้มีการอบรมในหน่วยงาน โดยจัดให้ตรงความต้องการ ของครู การประชุมครู ที่จัดให้มีขึ้นช่วยให้ครูมีความก้าวหน้า ใช้วิธีการสังเกตการสอน แต่ต้องมีความเข้าใจกันทั้งสองฝ่าย ใช้วิธีการวัดผลเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพด้านการเรียน การสอน

ปัญหาในการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของครู เป็นกิจกรรมที่ทุกคนที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนจะต้องให้ความเอาใจใส่และสนับสนุน แต่มักจะพบเสมอว่า การดำเนินการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนไม่ค่อยจะประสบผลตามที่มุ่งหวังไว้ ทั้งนี้เนื่องจากมีปัญหาในด้านต่าง ๆ ซึ่ง ชารี มณีศรี (ชารี มณีศรี 2523 : 218 - 220) รวบรวมไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากบุคลากร แยกพิจารณาได้เป็น 2 ฝ่ายคือ

1.1 ปัญหาจากผู้ให้การนิเทศ ได้แก่ ความไม่เข้าใจในบทบาท ขาดความรู้ในเรื่องการนิเทศ ขาดการติดตามความเคลื่อนไหวในวิทยาการใหม่ ๆ ขาดเทคนิคในการนิเทศ ขาดบุคลิกภาพที่จะทำหน้าที่นิเทศ ขาดทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ ขาดทักษะในการบริหารบุคคล ขาดทักษะความเป็นผู้นำ ขาดทักษะกระบวนการหมู่พวก และขาดทักษะในการประเมินผล

1.2 ปัญหาที่เกิดจากผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูไม่ยอมรับเทคนิคหรือแนวความคิดใหม่ ความไม่พร้อมของครูอื่นเนื่องจากปัญหาส่วนตัว ครูไม่เข้าใจความหมายของการนิเทศ และความไม่รับผิดชอบของครู

2. ปัญหาจากสภาพของท้องถิ่น โรงเรียนบางแห่งตั้งอยู่ในถิ่นที่ทุรกันดาร ย่อมทำให้เกิดความขัดสนในด้านวัสดุและตัวบุคคล

3. ปัญหาทางด้านงบประมาณ งานด้านบริการทางการศึกษาเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง ต้องใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาในหลาย ๆ ทาง และงบประมาณของโรงเรียนมีจำกัดทำให้ขาดวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือเทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ ๆ มาใช้ในการนิเทศการศึกษาได้ โครงการในการปรับปรุงงานการเรียนการสอนไม่สามารถทำได้ตามเป้าหมาย การผลิตเอกสารเพื่อเผยแพร่แก่ครูและบุคลากรบางครั้งไม่สามารถดำเนินการได้

จากผลการสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับแนวทางและสภาพการจัดการ
 นิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในปี พ.ศ.2527
 ณ โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม ในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศภายใน
 โรงเรียน สรุปสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขได้ดังต่อไปนี้ (กรมสามัญศึกษา 2527 :
 49 - 60)

ปัญหาในการนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่

1. ผู้ให้การนิเทศภายใน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร
 โรงเรียน และหัวหน้าหมวดวิชา ยังให้ความสำคัญต่อการนิเทศภายในอยู่ในเกณฑ์
 ต่ำอันเนื่องมาจากมีการรองรับนิเทศของงานอื่น ๆ มาก มีขีดจำกัดในการนิเทศในเรื่อง
 ไม่มีเวลาพอที่จะให้การนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความรู้และประสบการณ์ทำให้
 เกิดความไม่มั่นใจในตัวเอง ขาดข้อมูลเชิงวิเคราะห์ วิจัย เพื่อสนับสนุนงานนิเทศ
2. ผู้รับการนิเทศ ซึ่งได้แก่ ครู - อาจารย์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ
 ยังยึดมั่นในวิธีการสอนตามที่ตนเคยปฏิบัติมาช้านาน และไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง
 นักคิดระบบราชการ กล่าวคือ ยอมรับและเชื่อฟังเฉพาะผู้บังคับบัญชาหรือไม่กี่ศรัทธา
 เฉพาะนักวิชาการที่มีชื่อเสียง จึงไม่ยอมรับความสามารถของเพื่อนร่วมงาน ซึ่งนับว่า
 เป็นอุปสรรคต่อการนิเทศภายในเป็นอย่างยิ่ง
3. กระบวนการนิเทศที่กระทำในโรงเรียนอยู่ในสภาพที่ต่างคนต่างทำตาม
 ความคิดของผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ขาดการวางแผนการ
 ดำเนินงาน ขาดรูปแบบวิธีการและขาดการติดตามผลอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ขาดแคลนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เพื่ออำนวยความสะดวกในการ
 ปฏิบัติงาน

สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวอาจทำได้ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนต้องเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียน
 และวางแผนหรือการวางการนิเทศภายในโดยให้หัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้รายงานผล
 อย่างน้อยเดือนละครั้ง

2. ชี้แจงให้ครู - อาจารย์เห็นคุณค่าและความจำเป็นของการนิเทศภายใน โดยเน้นให้เห็นว่าการนิเทศภายในเป็นการร่วมกันแก้ปัญหาการเรียนการสอน
3. การนิเทศภายในควรเริ่มจากวิธีง่าย ๆ เพื่อสร้างความเคยชินให้ครูผู้สอนและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการจัดการนิเทศแล้วค่อย ๆ พัฒนาขึ้น
4. การจัดการนิเทศควรจะทำเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัด ฝ่ายวิชาการควรจัดคณาจารย์ให้ครูทุกคนในสายวิชาว่างตรงกัน เพื่อให้มีเวลาในการนิเทศ
5. โรงเรียนพยายามจัดหาอุปกรณ์มาช่วย เช่น เทป สไลด์ วีดีโอ ประกอบการนิเทศ
6. โรงเรียนควรจัดให้ห้องสมุดสามารถอำนวยความสะดวก เรื่องหนังสือ ค้นคว้าเพื่อนำไปประกอบในการนิเทศ
7. กรมสามัญศึกษาควรจัดสรรเงินงบประมาณสมทบกับเงินบำรุงการศึกษา เพื่อดำเนินการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนโดยเฉพาะ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

วิรัตน์ ศิริบุรณ (วิรัตน์ ศิริบุรณ 2518 : 57) ศึกษาสมรรถภาพในการบริหารของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 11 พบว่า ครูใหญ่โรงเรียนมัศึกษามีสมรรถภาพทางการบริหารงานบุคคล งานธุรการ และกิจการนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนการบริหารงานวิชาการ และความสัมพันธ์กับชุมชนมีสมรรถภาพอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

อุทัย สร้อยสุข (อุทัย สร้อยสุข 2520 : บทคัดย่อ) ศึกษาหน้าที่ค่านการนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า อาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดใหญ่มีความเข้าใจและทำหน้าที่นิเทศการศึกษามากกว่าอาจารย์ใหญ่

โรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง และอาจารย์ใหญ่วุฒิปริญญาโทมีความเข้าใจและ
ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษามากกว่าอาจารย์ใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรี

กฤษณี น้ำเพชร (กฤษณี น้ำเพชร 2521 : จ - ฉ) ศึกษาวิธี
ปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง
เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูในเขตการศึกษา 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู
มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การปฏิบัติในการจัดการนิเทศอยู่ในเกณฑ์น้อย ซึ่ง
ได้แก่การปฏิบัติในด้านการศึกษา ในด้านการส่งเสริมทางวิชาการแก่ครู
ในด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในด้านการใช้วัสดุอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก
สะดวกและห้องสมุด ในด้านการประเมินผลและในด้านการสร้างขวัญของครู บัญหา
และอุปสรรคในการนิเทศภายในโรงเรียน ได้แก่ การขาดแคลนวิทยากรหรือ
ผู้เชี่ยวชาญในการนิเทศการศึกษา ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบในการนิเทศโดยตรง
ขาดแคลนงบประมาณ ขาดวัสดุอุปกรณ์ และขาดการวางแผนดำเนินการนิเทศอย่าง
เป็นทางการ

ปกรณ์ ศรีคอนไผ่ (ปกรณ์ ศรีคอนไผ่ 2523 : บทคัดย่อ) ศึกษา
บทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายวิชา และครู ในเขตการศึกษา 6 พบว่า ผู้บริหาร
โรงเรียนแสดงบทบาททางวิชาการอยู่ในเกณฑ์ปานกลางค่อนข้างต่ำ ทุกกลุ่มต้องการ
ให้ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานในด้านกิจกรรมทางวิชาการมากเป็นอันดับหนึ่ง
รองลงมาได้แก่ ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านบริการอุปกรณ์การศึกษา ด้าน
การนิเทศการศึกษา และด้านการวัดผลการศึกษา

สมชัย พงุฒาสุข (สมชัย พงุฒาสุข 2527 : 131 - 143)
ศึกษาผลการปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 พบว่า ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารมีทัศนะ
เกี่ยวกับปัญหาจากการปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อยู่ในระดับน้อย และข้อที่มี

คะแนนเฉลี่ยสูงคือ การที่ศึกษานิเทศก์ให้โรงเรียนใช้แหล่งวิทยากรอื่นในห้องเรียน และการจัดบริการทางวิชาการแก่ชุมชน ในทัศนะของหัวหน้าหมวดวิชาและครูในเรื่องเดียวกัน พบว่า อยู่ในระดับน้อย ส่วนขอที่มีคะแนนเฉลี่ยสูง เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำสื่อการเรียนเองตามตัวอย่างที่ศึกษานิเทศก์แนะนำ และการทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน ในการเปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนะเกี่ยวกับปัญหาจากการปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์แตกต่างกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีทัศนะไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยในต่างประเทศ

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1963 : 89 - 92) ได้อ้างอิงผลงานวิจัยของเกรย์ (Gray) ที่ศึกษาเกี่ยวกับขนาดโรงเรียน การลงทุนและคุณภาพโปรแกรมการเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในไอโอวา ในระหว่างปีการศึกษา 1957 - 1958 ซึ่งพบว่า ขนาดของโรงเรียนมีผลต่อสมรรถภาพในการบริหารงานโรงเรียน โรงเรียนที่มีนักเรียนจำนวน 400 - 499 คน มีค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักเรียนต่ำสุดและมีความสำเร็จด้านการเรียนสูงที่สุดด้วย

มาโลน (Malone. 1971 : 1233 -A) แห่งมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี ได้ศึกษาเรื่อง "การปฏิบัติงานนี้เทศของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับเลือกมาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรองวิทยฐานะแล้ว" ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์ใหญ่และครูมีความเห็นตรงกันในด้านที่เอาใจใส่เกี่ยวกับคุณค่าของการปฏิบัติงานนี้เทศการศึกษามากกว่าการเอาใจใส่ที่ว่าอาจารย์ใหญ่จะทำอะไร อาจารย์ใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการเยี่ยมชั้นเรียนน้อยกว่าด้านอื่น ทั้งสองกลุ่มให้ค่าการประชุมครูเพื่อเป็นสื่อในการนี้เทศน้อย และเห็นว่าการอบรมครูประจำการและการปฏิบัติหน้าที่นี้เทศทั่วไปเป็นวิธีการที่ดีที่สุด

กรีนวูด (Greenwood. 1979 : 2381 -A) ได้ศึกษาบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังในเรื่องการนิเทศการสอนของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 459 คน ในรัฐแมสซาชูเซตส์ พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติจริงในการนิเทศการสอนของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูแตกต่างกัน บทบาทที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวังตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน และสอดคล้องกับความกึกเห็นของครู

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นพอสรุปได้ว่า สมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สามารถประเมินได้จากความรู้ความสามารถ และผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน และจากงานวิจัยที่รวบรวมมาจะเห็นได้ว่า สมรรถภาพในการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ต.คิม นั้นค่อนข้างจะอยู่ในเกณฑ์ต่ำ และไม่คอยแสดงความสนใจที่จะบริหารงานวิชาการแต่ในระยะต่อมาเริ่มแสดงบทบาทในทางวิชาการสูงขึ้น แต่ก็ยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจและสมควรที่จะได้มีการพัฒนาสมรรถภาพในการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหารให้ก้าวหน้าต่อไป

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครูแตกต่างกัน
2. ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครูแตกต่างกัน
3. สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูแตกต่างกัน

4. ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดสระบุรี ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู
แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 164 คน และครู จำนวน 716 คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยมีขั้นตอนคั้งนี้

1. แบ่งโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในจังหวัดสระบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 19 โรงเรียน ออกเป็น 3 ขนาด โดยใช้เกณฑ์การแบ่งขนาดโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อการประเมินมาตรฐานโรงเรียน ของ กรมสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษา 2519 : 3) ได้จำนวนโรงเรียนแต่ละขนาด คั้งนี้

1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 8 โรงเรียน

1.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 7 โรงเรียน

1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 4 โรงเรียน

2. สุ่มกลุ่มตัวอย่างมาจากกลุ่มประชากรคือ กลุ่มผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครูของโรงเรียนแต่ละขนาด ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาทั้งสิ้น 411 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือตามเกณฑ์ของ เกรจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610) คั้งรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดของโรงเรียน

โรงเรียน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ		ครู	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก				
ชั้นน้อยเหนือวิทยาคม	3	2	3	3
สองคอนวิทยาคม	4	3	5	4
พระพุทธบาท "พลาณกุลวิทยา"	4	3	6	4
คอนฟูควิทยา	4	3	8	5
โคกกระทอนกสิกรรมวิทยา	5	4	8	5
วังม่วงวิทยาคม	5	4	11	6
คชสิทธิ์กสิกรรมวิทยา	6	4	13	7
หนองโคกวิทยา	6	4	20	8
รวม	37	27	74	43
ขนาดกลาง				
หนองแซงวิทยา	7	5	22	10
มวกเหล็ก	8	6	25	10
หินกองวิทยาคม	9	6	27	11
ประเทียะวิทยาทาน	10	7	33	14
พุแควิทยา	12	8	47	20
บ้านหนอง "พัฒนานุกูล"	13	9	51	20
หนองแค "สรกิจพิทยา"	13	9	65	25
รวม	72	50	270	110

ตาราง 1 (ต่อ)

โรงเรียน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ		ครู	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
<u>ขนาดใหญ่</u>				
เสาชิงช้า "วิมลวิทยานุกูล"	13	9	76	29
แก่งคอย	13	9	83	31
สุธีวิทยา	14	10	86	33
สระบุรีวิทยาคม	15	11	129	49
รวม	55	39	374	142

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ถามถึง สมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน แบ่งตามลักษณะงาน 5 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน การจัดสรรและพัฒนาบุคลากร การบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน การพัฒนาความสัมพันธ์

กับชุมชนและการประเมินคุณภาพการสอนของครู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ตัวเลือก จำนวน 12 ข้อ
รวมเป็น 60 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร
โรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ตัวเลือก
จำนวน 12 ข้อ

รายละเอียดของแบบสอบถาม เสนอไว้แล้วในภาคผนวก

เกณฑ์ในการตรวจให้คะแนน พิจารณาจากคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามที่
กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เลือก ถ้ากาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง

มากที่สุด	ได้	5	คะแนน
มาก	ได้	4	คะแนน
ปานกลาง	ได้	3	คะแนน
น้อย	ได้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ได้	1	คะแนน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถามความคิดเห็น
ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การสร้างแบบสอบถาม ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีสร้างแบบสอบถามที่ดี ศึกษาขอบข่ายงาน

กระบวนการ ตลอดจนสมรรถภาพการนิเทศการศึกษาของ แอร์วีส์ และจากเอกสาร
และงานวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนใน 5 ด้าน
คือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน การจัดสรรและพัฒนาบุคลากร การบริการวัสดุ
อุปกรณ์การสอน การพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน และการประเมินคุณภาพการสอน

ของครู และศึกษาปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

2. ศึกษาแบบสอบถามของ ว่าเนียร์ กุณาศล และชลอ จันทกุล

3. ร่างแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมตามหัวข้อที่กำหนดไว้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมงานวิจัยตรวจแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร วรกุลบางกูร อาจารย์ผู้สอนในภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร อาจารย์อัครม จันทสุนทร หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 6 และอาจารย์สมชาติ รัตนถาวร ผู้อำนวยการโรงเรียนสระบุรีวิทยาคม นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจและข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องอีกครั้ง

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดสระบุรี ที่มีชื่อกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ 0.935

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยร่างหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยนำไปให้ด้วยตนเองและผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองตามเวลาที่กำหนด จากจำนวนแบบสอบถามที่แจกไป 411 ฉบับ ได้รับคืน 401 ฉบับ ดังรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและที่รับคืนมาจำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ			ครู		
	ส่งไป	รับคืน	รับคืนร้อยละ	ส่งไป	รับคืน	รับคืนร้อยละ
ขนาดเล็ก	27	26	96.29	43	40	93.02
ขนาดกลาง	50	47	94.00	110	110	100.00
ขนาดใหญ่	39	38	97.43	142	140	98.30
รวม	116	111	95.68	295	290	98.30

แบบสอบถามที่ได้รับคืนมา 401 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ 7 ฉบับ เหลือแบบสอบถามที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ 394 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.86

การจัดกระทำกับข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด คัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ แยกออกเป็น 3 ส่วน ตามขนาดโรงเรียนคือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ และในแต่ละส่วนแยกออกเป็นอีก 2 ส่วนย่อยคือ แบบสอบถามที่ตอบโดย กลุ่มผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และแบบสอบถามที่ตอบโดยกลุ่มครู

2. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไว้แล้ว มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS

(Statistical Package for the Social Sciences)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ รายคำ และโดยรวม ของแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 แล้วพิจารณาสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน จากค่าคะแนนเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การประมาณค่าความคิดเห็นของ เบสท์ (Best. 1970 . 204 - 208) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.50	มีสมรรถภาพต่ำที่สุด หรือมีปัญหาน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.51 - 2.50	มีสมรรถภาพต่ำ หรือมีปัญหาน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.51 - 3.50	มีสมรรถภาพปานกลาง หรือมีปัญหาปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.51 - 4.50	มีสมรรถภาพสูง หรือมีปัญหามาก
คะแนนเฉลี่ย	4.51 - 5.00	มีสมรรถภาพสูงที่สุด หรือมีปัญหามากที่สุด

2. เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู โดยใช้ t-test

3. เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู โดยใช้ t-test

4. เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู โดยใช้ F-test และใช้ q-statistic แบบ Newman - Keul Method ตรวจสอบความแตกต่างกันเป็นรายคู่

5. เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู โดยใช้ F-test และใช้ q-statistic แบบ Newman - Keul Method ตรวจสอบความแตกต่างกันเป็นรายคู่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{ล่วน สายยศ และอังคณา สายยศ} \\ 2522 : 51)$$

1.2 ค่าความแปรปรวน (S^2) โดยใช้

$$S^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

(ล่วน สายยศและอังคณา สายยศ 2522 : 100)

เมื่อ S^2 แทน ค่าความแปรปรวน

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

(ล่วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 171 - 172)

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
n	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเครื่องมือทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม ใช้ t -test โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

(ล้น สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 96 - 97)

เมื่อ t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t -distribution
\bar{X}_1	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
\bar{X}_2	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
n_1	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ 2

4. สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวแปรอิสระ 3 กลุ่ม โดยวิธีการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนใช้ F -test โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

(ล้าน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 108)

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงของ F
 MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

ถ้าพบว่า F -test มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้ q -statistic แบบ Newman - Keul Method (Winer. 1971 : 216)

$$q = \frac{T_{largest} - T_{smallest}}{\sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}}$$

เมื่อ $T_{largest}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่มากที่สุด
 $T_{smallest}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของตัวแปรที่น้อยที่สุด
 MS_{error} แทน ค่าเฉลี่ยคลาดเคลื่อน
 n แทน ค่าเฉลี่ยฮาร์โมนิคของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความสะดวกและให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ในการ
เสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนน
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
SS	แทน	ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน
df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ
q	แทน	q-statistic
\bar{h}	แทน	ค่าเฉลี่ย Harmonic
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติ

ลำดับชั้นการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 5 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและ
ฝ่ายครู ซึ่งแบ่งออกเป็น

1.1 ศึกษาสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
ในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน การจัดสรรและพัฒนาบุคลากร การบริหาร
วัสดุอุปกรณ์การสอน การพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน และการประเมินคุณภาพการสอน
ของครูเป็นรายข้อ รายคำ และโดยรวม

1.2 ศึกษาปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเป็น
รายข้อ และโดยรวม

ในการแปลความหมายเกี่ยวกับสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษา
ในครั้งนี้ ใช้เกณฑ์การประมาณค่าความคิดเห็นของเบสท์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 ถือว่ามีสมรรถภาพต่ำที่สุด หรือมีปัญหาน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 ถือว่ามีสมรรถภาพต่ำ หรือมีปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 ถือว่ามีสมรรถภาพปานกลาง หรือมีปัญหাপานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 ถือว่ามีสมรรถภาพสูง หรือมีปัญหามาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 ถือว่ามีสมรรถภาพสูงที่สุด หรือมีปัญหามากที่สุด

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ
กับฝ่ายครู เป็นรายข้อ รายคำ และโดยรวม

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู
เป็นรายข้อ รายคำ และโดยรวม

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของ

ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนเป็นรายด้านและโดยส่วนรวม

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยรวม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู

1.1 ศึกษาสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวม ปรากฏตามตาราง 3 - 8

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู

ข้อ ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.	ผู้บริหารอธิบายให้ครูเกิดความเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายหลักการและโครงสร้างของหลักสูตรที่ใช้ใช้ได้	3.403	0.798	2.760	1.126

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อ	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
2.	จัดประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้ หลักสูตรและการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.119	0.728	3.159	0.712
3.	จัดให้มีการร่วมพิจารณาแผนการเรียนให้ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ความต้องการของเด็ก และความพร้อม ของโรงเรียน	3.032	0.965	3.000	0.830
4.	ร่วมกับครูจัดหาและจัดทำคู่มือการใช้ หลักสูตรทันต่อการเปลี่ยนแปลง	2.936	0.682	2.962	0.979
5.	ศึกษามการใช้หลักสูตร ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือแก่ครูได้	3.046	0.857	3.066	0.963
6.	ช่วยเหลือแนะนำให้ครูเลือกเนื้อหาวิชา และวิธีสอนที่มีคุณค่า ทำให้นักเรียน ฉลาดขึ้นและนำไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้นได้จริง	3.015	0.997	3.176	0.994
7.	สังเกตการสอน ช่วยครูวิเคราะห์และ แก้ปัญหาในชั้นเรียนได้	2.950	0.956	3.000	0.816
8.	จัดเตรียมสถานที่เรียนและตารางสอน ได้อย่างเหมาะสม	3.319	0.758	3.269	0.777

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
9.	จัดให้มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนเข้าเรียน ในแผนการเรียนตามความถนัดและ ความสนใจของแต่ละบุคคล	3.384	0.860	3.380	0.672
10.	ส่งเสริมให้คณะครูร่วมกันจัดกิจกรรม เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียน การสอนอยู่เสมอ	3.421	0.831	3.312	0.760
11.	ช่วยเหลือแนะนำให้ครูศึกษาลงงานวิจัย และเทคโนโลยีใหม่ ๆ นำมาประยุกต์ ใช้ในการเรียนการสอน	3.200	0.794	2.857	0.705
12.	ครูส่วนใหญ่พึงพอใจในความก้าวหน้า ในวิธีการสอนของตน	3.527	0.713	3.379	0.711
	เฉลี่ยรวมทุกข้อ	3.196	0.667	3.110	0.663

จากตาราง 3 เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการโดยรวม
ทุกข้อ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตร
และการสอน จัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว ปรากฏว่า
ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพสูง ในการทำให้ครูส่วนใหญ่พึงพอใจในความก้าวหน้า

ในวิธีการสอนของตน ส่วนสมรรถภาพในข้ออื่น ๆ ที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยค่อนข้างสูงอีกข้อหนึ่งคือ คือการส่งเสริมให้คณะครูร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ร่วมกับครูจัดหาหรือจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรทันต่อการเปลี่ยนแปลง

และเมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของฝ่ายครูโดยรวมทุกข้อแล้วพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาในค่านี้อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วก็ปรากฏว่า ทุกข้อผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูส่วนใหญ่พึงพอใจในความก้าวหน้าในวิธีการสอนของตน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ผู้บริหารอธิบายให้ครูเกิดความเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรที่ใช้ใช้ได้

จากตาราง 3 นี้ มีข้อที่น่าสังเกตคือ ทั้งฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการและฝ่ายครูมีความเห็นตรงกันและใกล้เคียงกันมากว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ มีเพียงข้อเดียวที่ทั้งสองฝ่ายเห็นแตกต่างกันคือ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่า ครูส่วนใหญ่พึงพอใจในความก้าวหน้าในวิธีการสอนของตนอยู่ในระดับสูง แต่ฝ่ายครูมีความเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการนิเทศ
การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร ตาม
ความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และฝ่ายครู

ข้อ ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.	ประเมินอัตรากำลังครูที่ควรจะมีในแต่ละ หมวดวิชาได้อย่างถูกต้อง	3.296	0.629	2.607	0.765
2.	จัดหาและคัดเลือกครูได้ตรงกับความ ต้องการของหมวดวิชา	3.515	0.816	2.961	0.915
3.	ประเมินเทคนิคครูใหม่ให้สามารถปรับตัว เข้ากับคนงาน และสถานที่ได้อย่าง รวดเร็ว ทำให้เริ่มทำงานได้ด้วย ความอบอุ่นและมั่นใจ	3.441	0.853	3.460	0.927
4.	กำหนดรายละเอียดอำนาจหน้าที่และ ความรับผิดชอบในการทำงานของครู ได้อย่างชัดเจน	3.560	0.825	3.517	0.687
5.	จัดครูเข้าสอนและมอบหมายงานให้ครู ได้ตรงกับความรู้ความสามารถ	3.636	0.671	3.442	0.755
6.	สำรวจความต้องการของครูและจัดอบรม ได้ตรงกับความต้องการช่วยให้ครูพัฒนา การสอนได้ดีขึ้น	3.148	0.855	3.090	0.799

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
7.	วางแผนและประสานงานกับคณะครูในการ จัดประชุม อบรม สัมมนา การเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.126	0.651	3.200	0.805
8.	ยกย่องและให้โอกาสแก่ครูที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนโดยช่วยเหลือครู	3.310	0.751	3.322	0.927
9.	ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเข้ารับการอบรม หรือร่วมประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ	3.318	0.802	3.253	1.084
10.	ส่งเสริมครูให้มีโอกาสไปทัศนศึกษาหรือ ศึกษาคอเพิ่มเติม	3.107	1.010	3.153	1.084
11.	ติดตามและส่งเสริมครูให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายเต็มความสามารถ	3.300	0.837	3.392	0.785
12.	จัดให้มีห้องสมุดสำหรับครูและสนับสนุนให้ ครูได้ศึกษาค้นคว้า	3.071	1.019	3.451	0.989
	เฉลี่ยรวมทุกข้อ	3.319	0.644	3.239	0.673

จากตาราง 4 เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการโดยรวม
ทุกข้อ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศศึกษาด้านการจัดสรร

และพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว ปรากฏว่า สมรรถภาพการนิเทศในเรื่อง จัดครูเข้าสอนและมอบหมายงานให้ครูได้ตรงกับความรู้ ความสามารถ การกำหนดรายละเอียดอ่านหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานของ ครูได้อย่างชัดเจน และการจัดหาและคัดเลือกครูได้ตรงกับความต้องการของหมวดวิชา จัดว่าอยู่ในระดับสูง ส่วนข้ออื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมานี้พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ จัดครูเข้าสอนและมอบหมายงานให้ครู ได้ตรงกับความรู้ความสามารถ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ จัดให้มีห้องสมุดสำหรับ ครูและสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า

และเมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของฝ่ายครูโดยรวมทุกข้อแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาในค่านี้อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วปรากฏว่า ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการ นิเทศอยู่ในระดับสูง ได้แก่ การกำหนดรายละเอียดอ่านหน้าที่และความรับผิดชอบใน การทำงานของครูได้อย่างชัดเจน ส่วนข้ออื่น ๆ ที่เหลือปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การกำหนดรายละเอียดอ่านหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานของครูได้อย่าง ชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การประเมินอัตราค่าจ้างที่ครูควรจะมีในแต่ละ หมวดวิชาได้อย่างถูกต้อง

จากตาราง 4 มีข้อที่น่าสนใจก็คือ ค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของทั้งสองฝ่าย ในแต่ละข้อมีระดับใกล้เคียงกันเกือบทุกข้อ มีเพียงบางข้อได้แก่ จัดหาและคัดเลือก ครูได้ตรงกับความต้องการของหมวดวิชา และจัดครูเข้าสอนและมอบหมายงานให้ครู ได้ตรงกับความรู้ความสามารถ ซึ่งผู้บริหารฝ่ายวิชาการเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีสมรรถภาพอยู่ในระดับสูง แต่ครูเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการนิเทศ
การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน คำนวณการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน ตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา คำนวณการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.	จัดให้มีการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน	3.341	0.907	3.333	0.758
2.	จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ได้ตรงตามหลักสูตร และความต้องการของครู	3.347	0.775	3.172	0.889
3.	ให้ครูมีโอกาสร่วมในการคัดเลือกวัสดุ อุปกรณ์การสอนที่ความต้องการ	3.304	0.900	3.285	0.854
4.	จัดให้มีการแนะนำเกี่ยวกับวิธีใช้และ การบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์	3.100	1.000	3.193	0.980
5.	จัดให้มีศูนย์วัสดุอุปกรณ์การสอนเพื่อ บริการแก่ครูในโรงเรียน	2.550	1.032	2.370	0.966
6.	จัดให้มีเจ้าหน้าที่บริการอุปกรณ์การสอน ให้ครูได้ใช้อย่างสะดวก	2.454	1.056	2.066	0.784
7.	จัดให้มีการควบคุมการใช้วัสดุอุปกรณ์ การสอนอย่างมีระบบ	2.653	1.093	2.458	0.977
8.	จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับ การผลิตและการใช้สื่อการเรียน	2.433	0.971	2.416	0.829

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
9.	จัดให้มีการสำรวจสภาพและขอบเขตวัสดุ อุปกรณ์การสอนให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะ ใช้อยู่เสมอ	2.615	0.941	2.680	0.988
10.	ส่งเสริมครูให้รู้จักดัดแปลงของเดิมที่ ไม่ใช้แล้วให้เป็นประโยชน์ขึ้นมาอีก	2.960	0.945	2.807	0.895
11.	ส่งเสริมและแนะนำให้มีการใช้วัสดุ เหลือใช้หรือวัสดุในท้องถิ่นเพื่อผลิตสื่อ การเรียน	2.692	1.049	2.419	1.101
12.	ประเมินผลการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน เพื่อนำมาจัดสรรงบประมาณในปีต่อไป	3.391	0.945	3.185	0.921
	เฉลี่ยรวมทุกข้อ	2.905	0.834	2.782	0.768

จากตาราง 5 เมื่อพิจารณาจากความความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ โดยรวมทุกข้อ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านการบริการ วัสดุอุปกรณ์การสอน อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วปรากฏว่า ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการ เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียน และจัดให้มีเจ้าหน้าที่บริการอุปกรณ์การสอน

ให้ครูได้ใช้อย่างสะดวก ส่วนข้ออื่น ๆ ที่เหลือผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ประเด็นผลการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน เพื่อนำมาจัดสรรงบประมาณในปีต่อไป และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของฝ่ายครูโดยรวมทุกข้อแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนี้เทศค้านี้ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว ปรากฏว่า ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ จัดให้มีเจ้าหน้าที่บริการอุปกรณ์การสอนให้ครูได้ใช้อย่างสะดวก จัดให้มีศูนย์วัสดุอุปกรณ์การสอนเพื่อบริการแก่ครูในโรงเรียน จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียน ส่งเสริมและแนะนำให้มีการใช้วัสดุเหลือใช้หรือวัสดุในท้องถิ่นเพื่อผลิตสื่อการเรียน และจัดให้มีการควบคุมการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างมีระบบ ส่วนทุกข้อที่เหลือผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ จัดให้มีการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ จัดให้มีเจ้าหน้าที่บริการอุปกรณ์การสอนให้ครูได้ใช้อย่างสะดวก

จากตาราง 5 นี้ มีข้อที่น่าสังเกตคือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทั้ง ๒ ฝ่ายในแต่ละข้อมีระดับใกล้เคียงกันเกือบทุกข้อ ยกเว้นในเรื่อง จัดให้มีการควบคุมการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างมีระบบ และส่งเสริมและแนะนำให้มีการใช้วัสดุเหลือใช้หรือวัสดุในท้องถิ่นเพื่อผลิตสื่อการเรียน ซึ่งผู้บริหารฝ่ายวิชาการเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลางแต่ครูเห็นว่าอยู่ในระดับต่ำ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการนิเทศ
การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน ความ
ความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.	ชี้แจงใหญ่ปกครองเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่จัดให้นักเรียน	3.559	0.692	3.185	0.921
2.	ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างครู และผู้ปกครองในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษาของโรงเรียน	3.280	0.791	3.206	0.901
3.	แนะนำให้ครูรายงานผลการเรียนของ นักเรียนแต่ละคนให้ผู้ปกครองทราบได้ อย่างเหมาะสม ทำให้แก้ปัญหาได้ทัน ทางที่	3.792	0.693	3.769	0.760
4.	แจ้งข่าวใหญ่ปกครองทราบเกี่ยวกับ ปัญหาสุขภาพและความประพฤติของ นักเรียนได้ทันก่อนเหตุการณ์	3.771	0.690	3.760	0.862
5.	จัดแสดงผลงานนักเรียนใหญ่ปกครอง นักเรียนเห็นความสำคัญของการศึกษา อย่างไถ่ผล	2.714	0.845	2.760	0.991

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
6.	ผู้บริหาร สนับสนุนให้ครูสร้างสัมพันธ์ภาพ ที่ดีกับนักเรียนอยู่เสมอ	3.714	0.762	3.653	0.891
7.	จัดให้มีการสำรวจและเชิญผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความรู้ความสามารถมาเป็น วิทยากรได้สอดคล้องกับเนื้อหาตาม หลักสูตร	2.560	1.003	2.260	1.176
8.	ส่งเสริมครูให้รู้จักใช้ทรัพยากรของ ท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน การสอน	3.083	0.775	2.880	0.927
9.	เป็นที่ปรึกษาและช่วยหางานของสมาคม ผู้ปกครองและครู และสมาคมศิษย์เก่า บรรลุนโยบายที่ตั้งไว้	2.444	1.050	2.230	1.069
10.	ร่วมกับหน่วยงานอื่นจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน ในด้านต่าง ๆ	3.034	0.865	3.000	0.806
11.	ผู้บริหารปรับปรุงตนเองและงานใน โรงเรียนให้ก้าวหน้า เพื่อให้ครู นักเรียน และบุคลากรอื่นเกิดศรัทธาและ พูดถึงโรงเรียนในทางที่ดี	3.607	0.916	3.703	0.823

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 263)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
12.	เป็นที่แน่ชัดว่านักเรียนรักและคร่ำครวญใน โรงเรียนและกล่าวขวัญถึงโรงเรียน ในทางที่ดีงาม	3.634	0.895	3.661	0.881
	เฉลี่ยรวมทุกข้อ	3.266	0.735	3.162	0.745

จากตาราง 6 เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการโดยรวมทุกข้อ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน จักว่าอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วปรากฏว่า ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพสูง ได้แก่ แนะนำให้ครูรายงานผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคนให้ผู้ปกครองทราบได้อย่างเหมาะสม ทำให้แก่ปัญหาได้ทันเวลาที่ แจงข่าวใหญ่ปกครองทราบเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพและความประพฤติของนักเรียนได้ทันต่อเหตุการณ์ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนอยู่เสมอ เป็นที่แน่ชัดว่านักเรียนรักและคร่ำครวญในโรงเรียนและกล่าวขวัญถึงโรงเรียนในทางที่ดีงาม ผู้บริหารปรับปรุงตนเองและงานในโรงเรียนให้ก้าวหน้า เพื่อให้ครูนักเรียน และบุคลากรอื่นเกิดศรัทธาและพูดถึงโรงเรียนในทางที่ดี และชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่จัดให้แก่นักเรียน ส่วนข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพต่ำ ได้แก่ เป็นที่ปรึกษาและช่วยหางานของ

สมาคมผู้ปกครองและครู และสมาคมศิษย์เก่าบรจุคมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ส่วนสมรรถภาพ
 ในข้ออื่น ๆ ที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
 ได้แก่ แนะนำให้ครูรายงานผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคนให้ผู้ปกครองทราบได้
 อย่างเหมาะสม ทำให้แก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ เป็นที่
 ประึกษาและช่วยไ้งานของสมาคมผู้ปกครองและครู และสมาคมศิษย์เก่าบรจุคมุ่งหมาย
 ที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของฝ่ายครูโดยรวมทุกข้อแล้ว พบว่า ผู้บริหาร
 โรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศงานนี้ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็น
 รายข้อแล้ว ปรากฏว่า ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพสูง ได้แก่ แนะนำให้ครู
 รายงานผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคนให้ผู้ปกครองทราบได้อย่างเหมาะสม ทำให้
 แก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ แจ้งข่าวให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพและความประพฤติ
 ของนักเรียนได้ทันต่อเหตุการณ์ ผู้บริหารปรับปรุงตนเองและงานในโรงเรียนให้ก้าวหน้า
 เพื่อให้ครูนักเรียน และบุคลากรอื่นเกิดศรัทธาและซื่อถึงโรงเรียนในทางที่ดี เป็นที่แน่ชัดว่า
 นักเรียนรักและศรัทธาในโรงเรียนและกล่าวขวัญถึงโรงเรียนไปในทางที่ดีงาม และ
 ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับนักเรียนอยู่เสมอ ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียน
 มีสมรรถภาพต่ำ ได้แก่ เป็นที่ปรึกษาและช่วยไ้งานของสมาคมผู้ปกครองและครู
 และสมาคมศิษย์เก่าบรจุคมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และจัดให้มีการสำรวจและเชิญผู้ปกครอง
 นักเรียนที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรได้สอดคล้องกับเนื้อหาตามหลักสูตร
 ส่วนข้ออื่น ๆ ที่เหลือผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้
 ยังพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ แนะนำให้ครูรายงานผลการเรียนของนักเรียน
 แต่ละคนให้ผู้ปกครองทราบได้อย่างเหมาะสม ทำให้แก้ปัญหาได้ทันเวลาที่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ย
 ต่ำสุดได้แก่ เป็นที่ปรึกษาและช่วยไ้งานของสมาคมผู้ปกครองและครู และสมาคมศิษย์เก่า
 บรจุคมุ่งหมายที่ตั้งไว้

จากตาราง 6 มีข้อที่น่าสนใจก็คือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายในแต่ละข้อมีระดับใกล้เคียงกันเกือบทุกข้อ มีเพียงบางข้อ ได้แก่ ข้อแจ้งให้ผู้ปกครองเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่จัดให้นักเรียน ผู้บริหารฝ่ายวิชาการเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพสูงแต่ครูวาปานกลาง และจัดให้มีการสำรวจและเชิญผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรได้สอดคล้องกับเนื้อหาตามหลักสูตร ผู้บริหารฝ่ายวิชาการเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพปานกลางแต่ครูว่ามีค่า

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1.	ผู้บริหารสนใจและมีความรู้ความสามารถ ในวิธีสอน	3.275	0.646	3.271	0.741
2.	มีวิธีประเมินผลการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ	3.136	0.639	3.100	0.651
3.	มุ่งประเมินวิธีสอนเพื่อปรับปรุงพัฒนา วิธีการสอนเป็นสำคัญ	3.040	0.562	3.044	0.900
4.	มุ่งประเมินตัวประกอบสำคัญของการสอน ที่ใด เช่น ความสามารถในการอธิบาย การใช้คำถาม การให้แรงเสริม สัมพันธ์ภาพกับนักเรียน การจัดชั้นเรียน โดยถูกต้อง	3.160	0.746	3.187	0.667

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
5.	มีแบบฟอร์มประเมินการสอนที่มีคุณภาพ	3.192	0.895	2.880	0.913
6.	จัดให้มีการประเมินผลการเรียนการสอน เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	3.346	0.797	3.260	0.810
7.	ส่งเสริมให้ครูประเมินการสอนของตน เพื่อปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ	3.370	0.791	3.407	0.747
8.	การประเมินผลการเรียนการสอนแต่ละครั้ง มีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด	3.461	0.802	3.392	0.747
9.	มุ่งประเมินทั้งความรู้ ทักษะ และ พฤติกรรมของนักเรียนเป็นผลของการสอน ที่ดี	3.458	0.779	3.460	0.820
10.	หลังการประเมินผลการเรียนการสอนแล้ว สามารถช่วยให้ครูวิเคราะห์และแก้ปัญหา ได้อย่างได้ผล	2.909	0.683	3.166	0.816
11.	การประเมินผลการเรียนการสอนช่วย ทำให้ครูมีผลการสอนที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ	3.312	0.602	3.371	0.790
12.	ครูส่วนใหญ่พอใจในการประเมินผลการสอน	3.102	0.534	2.839	0.611
	เฉลี่ยรวมทุกข้อ	3.232	0.709	3.198	0.707

จากตาราง 7 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ โดยรวมทุกข้อแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู จัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่า ทุกข้อผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การประเมินผลการเรียน การสอนแต่ละครั้งมีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ หลังการประเมินผลการเรียนการสอนแล้วสามารถช่วยให้ครูวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างไคผล

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของฝ่ายครู โดยรวมทุกข้อแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศศึกษาด้านนี้ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วปรากฏว่า ทุกข้อผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ มุ่งประเมินทั้ง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของนักเรียนเป็นผลของการสอนดี และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ครูส่วนใหญ่พอใจในการประเมินผลการสอน

จากตาราง 7 มีข้อที่น่าสนใจก็คือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายในแต่ละข้อสอดคล้องและใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือ มีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของสมรรถภาพในการนิเทศ
การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและ
ฝ่ายครู จำแนกเป็นรายด้าน

สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	3.196	0.667	3.110	0.663
ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร	3.219	0.664	3.239	0.673
ด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน	2.905	0.834	2.782	0.768
ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน	3.266	0.735	3.162	0.745
ด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู	3.232	0.709	3.198	0.690
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	3.163	0.563	3.098	0.707

จากตาราง 8 เมื่อพิจารณาจากความความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการโดยรวม
ทุกด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษายู่ในระดับปานกลาง
และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านแล้วปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพปานกลางทุกด้าน
เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน
ด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร ด้านการพัฒนา
หลักสูตรและการสอน และด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของฝ่ายครูโดยรวมทุกด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน
มีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษายู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านแล้ว

ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพปานกลางทุกด้าน เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร ด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร ด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน และด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน

จากตาราง 8 มีข้อที่น่าสนใจ คือ ทั้งสองฝ่ายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสอดคล้องและใกล้เคียงกันมากในทุกด้าน

1.2 ศึกษาปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนเป็นรายข้อ และโดยรวม ปรากฏตามตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหา ในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
1.	ครูไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษา	2.625	0.969	2.440	0.751
2.	ครูไม่ยอมรับการนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียน	2.560	0.821	2.115	0.711
3.	ครูมีภาระด้านการสอนมาก ไม่มีเวลาสนใจเรื่องการนิเทศ	3.000	0.834	3.413	0.779
4.	ครูเคยชินกับวิธีการสอนแบบเก่ามานาน และต่อต้านการเปลี่ยนแปลง	2.916	0.772	2.478	0.665

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
5.	ผู้บริหารมีภารกิจต้องรับผิดชอบหลาย ด้านไม่มีเวลาสนใจงานนิเทศ	3.160	0.884	2.846	0.680
6.	ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีความรู้และทักษะ ในด้านการนิเทศการศึกษา	2.625	0.923	2.266	0.827
7.	ขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิและแหล่งวิทยากร ในห้องเรียน	3.356	1.036	3.038	1.043
8.	การบริหารขาดประสิทธิภาพ ทำให้ขวัญ ของครูไม่ดี ไม่มีกำลังใจในการพัฒนา การเรียนการสอน	3.086	0.886	3.090	0.978
9.	ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีแผนงาน ขาดระบบ งานที่ดีเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายใน โรงเรียน	3.284	1.136	3.380	1.035
10.	โรงเรียนไม่มีเครื่องสโศกทัศนศึกษาที่จะ สนับสนุนการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน	3.476	1.077	2.887	1.222
11.	เงินบำรุงการศึกษามีน้อยไม่สามารถจัดสรร งบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม การนิเทศ	4.076	0.796	3.740	1.022

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
12.	ระเบียบการใช้จ่ายเงินที่โรงเรียน ปฏิบัติอยู่ ทำให้เกิดความไม่คล่องตัว ในการจัดกิจกรรมนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอบรมครู การจัดประชุม ปฏิบัติการ	3.192	1.265	2.091	1.051
	เฉลี่ยรวมทุกข้อ	3.179	0.884	2.906	0.911

จากตาราง 9 เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการโดยรวมทุกข้อ พบว่า ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมีอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วปรากฏว่า ข้อที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ เงินบำรุงการศึกษานี้น้อยไม่สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการนิเทศ ส่วนข้ออื่น ๆ นอกจากนี้เป็นปัญหามีอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่เป็นปัญหาน้อยที่สุด ได้แก่ ครูไม่ยอมรับการนิเทศจากผู้บริหาร โรงเรียน

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของฝ่ายครูโดยรวมทุกข้อแล้ว พบว่า ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมีอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วปรากฏว่า ข้อที่เป็นปัญหามาก ได้แก่ เงินบำรุงการศึกษานี้น้อยไม่สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการนิเทศ ส่วนข้อที่เป็น

ปัญหาน้อย ได้แก่ ระเบียบการใช้จ่ายเงินที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการจัดกิจกรรมนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมครู การจัดประชุมปฏิบัติการ ครูไม่ยอมรับการนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีความรู้และทักษะในด้านการนิเทศการศึกษา ครูไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษา และครูเคยชินกับวิธีการสอนแบบเก่าและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ส่วนทุกข้อที่เหลือเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

จากตาราง 9 มีข้อที่น่าสังเกตคือ ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนว่าอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องและใกล้เคียงกันเกือบทุกข้อยกเว้นบางข้อ ได้แก่ ครูไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ครูไม่ยอมรับการนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียน ครูเคยชินกับวิธีการสอนแบบเก่ามานานและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีความรู้และทักษะในด้านการนิเทศการศึกษา และระเบียบการใช้จ่ายเงินที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการจัดกิจกรรมนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมครู การจัดประชุมปฏิบัติการ ที่ความคิดเห็นของฝ่ายวิชาการเห็นว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางแต่ครูว่าเป็นปัญหาน้อย

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ความความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู เป็นรายชื่อ รายคำ และโดยรวม ดังปรากฏตามตาราง 10 - 15

ตาราง 10 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ กับฝ่ายครู

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาตามการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
1.	ผู้บริหารอธิบายให้ครูเกิดความเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายหลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรที่ใช้ใช้ได้	3.403	0.636	2.760	1.272	6.366 *
2.	จัดประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	3.119	0.529	3.159	0.506	-0.500
3.	จัดให้มีการร่วมกันพิจารณาแผนการเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ความต้องการของเด็กและความพร้อมของโรงเรียน	3.032	0.931	3.000	0.688	0.307
4.	ร่วมกับครูจัดหาหรือจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรทันต่อการเปลี่ยนแปลง	2.936	0.777	2.963	0.958	-0.257

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศ การศึกษาค้นคว้าพัฒนาหลักสูตร และการสอน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
5.	ศึกษามการใช้หลักสูตร ให้คำ แนะนำและช่วยเหลือแก่ครูได้	3.048	0.734	3.066	0.927	-0.181
6.	ช่วยเหลือแนะนำให้ครูเลือก เนื้อหาวิชาและวิธีสอนที่มีคุณค่า ทำให้นักเรียนฉลาดขึ้นและนำไป ปฏิบัติที่คิดขึ้นได้จริง	3.015	0.994	3.176	0.872	-1.477
7.	สังเกตการสอน ช่วยครูวิเคราะห์ และแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้	2.950	0.913	3.000	0.665	-0.458
8.	จัดเตรียมสถานที่เรียนและจัด ตารางสอนได้อย่างเหมาะสม	3.317	0.574	3.269	0.603	0.564
9.	จัดให้มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนเข้า เรียนในแผนการเรียนตาม ความถนัด และความสนใจของ แต่ละบุคคล	3.384	0.739	3.380	0.451	0.044
10.	ส่งเสริมให้คณะครูร่วมกันจัด กิจกรรมเพื่อปรับปรุงและพัฒนา การเรียนการสอนอยู่เสมอ	3.421	0.690	3.312	0.577	1.211

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศ การศึกษาค้นคว้าพัฒนาหลักสูตร และการสอน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2	
11.	ช่วยเหลือแนะนำให้ครูศึกษา ผลงานวิจัยและเทคโนโลยีใหม่ ๆ นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียน การสอน	3.200	0.630	2.857	0.497	3.988 *
12.	ครูส่วนใหญ่พึงพอใจในความ ก้าวหน้าในวิธีการสอนของตน	3.527	0.508	3.379	0.505	1.873
	เฉลี่ยรวมทุกข้อ	3.196	0.444	3.110	0.499	1.162

$$t \quad (.05, 392) = 1.960$$

จากตาราง 10 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมทุกข้อแล้ว พบว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพิจารณาเป็นรายข้อแล้วปรากฏว่า ข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือผู้บริหารอธิบายให้ครูเกิดความเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างหลักสูตรที่ใช้ใช้ได้ และช่วยเหลือแนะนำให้ครูศึกษาค้นคว้าเทคโนโลยีใหม่ ๆ นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพ

ในระดับสูงกว่าทั้ง 2 ข้อ ส่วนข้ออื่น ๆ นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นไม่
แตกต่างกัน

ตาราง 11 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการ
กับฝ่ายครู

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
1.	ประเมินอัตราค่าจ้างครูที่ควรจะมี ในแต่ละหมวดวิชาได้อย่างถูกต้อง	3.296	0.697	2.607	0.616	7.571 *
2.	จัดหาและคัดเลือกครูได้ตรงกับ ความต้องการของหมวดวิชา	3.515	0.665	2.961	0.837	6.155 *
3.	ปฐมนิเทศครูใหม่ให้สามารถปรับ ตัวเข้ากับคนงาน และสถานที่ ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เริ่ม ทำงานได้ด้วยความอบอุ่น	3.441	0.727	3.480	0.859	-0.402
4.	กำหนดรายละเอียดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการทำงาน ของครูได้อย่างชัดเจน	3.560	0.680	3.517	0.471	0.488
5.	จัดครูเข้าสอนและมอบหมายงาน ให้ครูได้ตรงกับความรู้ความ สามารถ	3.636	0.450	3.442	0.570	2.519 *

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
6.	สำรวจความต้องการของครูและ จัดอบรมได้ตรงกับความต้องการ ช่วยให้ครูพัฒนาการสอนได้ดีขึ้น	3.148	0.731	3.090	0.638	0.617
7.	วางแผนและประสานงานกับคณะครู ในการจัดประชุม อบรม สัมมนา การเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพ	3.126	0.724	3.200	0.648	-0.795
8.	ยกย่องและให้โอกาสแก่ครูที่มี ความรู้ความสามารถในการสอน ได้ช่วยเหลือเพื่อนครู	3.310	0.564	3.322	0.659	-0.133
9.	ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเข้ารับ การอบรมหรือร่วมประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	3.318	0.643	3.253	0.648	0.698
10.	ส่งเสริมครูให้มีโอกาสไปทัศนศึกษา หรือศึกษาต่อเพิ่มเติม	3.107	1.020	3.153	1.175	-0.400
11.	คิดค่าและส่งเสริมครูให้ปฏิบัติ หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเต็ม ความสามารถ	3.300	0.700	3.392	0.616	-1.000

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
12.	จัดให้มีห้องสมุดสำหรับครูและ สนับสนุนให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า	3.071	1.038	3.451	0.976	-3.362 *
	เฉลี่ยรวมทุกข้อ	3.319	0.440	3.239	0.452	1.081

$$t_{(.05, 392)} = 1.960$$

จากตาราง 11 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมทุกข้อ พบว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว ปรากฏว่า ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องการประเมินอัตราค่าจ้างครูที่ควรจะมีในและหมวดวิชาใดอย่างถูกต้อง การจัดหาและคัดเลือกครูได้ตรงกับความต้องการของหมวดวิชา และการจัดครู วิชาสอนและมอบหมายงานให้ครูได้ตรงกับความรู้ความสามารถ ซึ่งผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในระดับสูงกว่า ทั้ง 3 ข้อ ส่วนเรื่องการจัดให้มีห้องสมุดสำหรับครูและสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า เป็นเรื่องที่ฝ่ายครูมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในระดับสูงกว่า ส่วนข้ออื่น ๆ นอกจากนั้น ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นว่าเป็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
ด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการ
กับฝ่ายครู

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์ การสอน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2	
1.	จัดให้มีการสำรวจความต้องการ เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ใน การเรียนการสอน	3.341	0.622	3.333	0.574	0.082
2.	จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ไ้ตรงตาม หลักสูตรและความต้องการของครู	3.347	0.600	3.172	0.790	1.944
3.	ให้ครูมีโอกาสร่วมในการคัดเลือก วัสดุอุปกรณ์การสอนที่ค้ต้องการ	3.304	0.610	3.285	0.729	0.191
4.	จัดให้มีการแนะนำเกี่ยวกับวิธีใช้ และการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์	3.100	1.000	3.193	0.960	-0.837
5.	จัดให้มีศูนย์วัสดุอุปกรณ์การสอนเพื่อ บริการแก่ครูในโรงเรียน	2.550	1.065	2.370	0.933	1.592
6.	จัดให้มีเจ้าหน้าที่บริการอุปกรณ์ การสอนให้ครูได้ใช้อย่างสะดวก	2.454	1.115	2.066	0.614	3.527 *
7.	จัดให้มีการควบคุมการใช้วัสดุ อุปกรณ์การสอนอย่างมีระบบ	2.653	1.194	2.458	0.954	0.163

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์ การสอน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
8.	จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการ เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ การเรียน	2.433	0.942	2.416	0.687	0.163
9.	จัดให้มีการสำรวจสภาพและ ยอมรับชมวัสดุอุปกรณ์การสอนให้อยู่ ในสภาพพร้อมที่จะใช้อยู่เสมอ	2.615	0.885	2.680	0.976	-0.613
10.	ส่งเสริมครูให้รู้จักเปลี่ยนแปลงของเดิม ที่ไม่ใช้แล้วให้เป็นประโยชน์ขึ้นมาอีก	2.980	0.893	2.807	0.801	1.669
11.	ส่งเสริมและแนะนำให้มีการใช้วัสดุ เหลือใช้หรือวัสดุในท้องถิ่นเพื่อผลิต สื่อการเรียน	2.692	1.100	2.419	1.212	2.294 *
12.	ประเมินผลการใช้วัสดุอุปกรณ์ การสอนเพื่อนำมาจัดสรรงบประมาณ ในปีต่อไป	3.391	0.893	3.185	0.848	1.961 *
	เฉลี่ยรวมทุกข้อ	2.905	0.695	2.782	0.589	1.351

$$t (.05, 392) = 1.960$$

จากตาราง 12 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมทุกข้อ พบว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วปรากฏว่า ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องการจัดให้มีเจ้าหน้าที่บริการอุปกรณ์การสอนให้ครูได้ใช้อย่างสะดวก การส่งเสริมและแนะนำให้มีการใช้วัสดุเหลือใช้หรือวัสดุในท้องถิ่นเพื่อผลิตสื่อการเรียน ผลการประเมินผลการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนเพื่อนำมาจัดสรรงบประมาณในปีต่อไป ซึ่งผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในระดับสูงกว่าทั้ง 3 ข้อ ส่วนข้ออื่น ๆ นอกจากนั้น ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับ ชุมชน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2	
1.	ชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตร การเรียนการสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่จัดให้แก่ นักเรียน	3.559	0.478	3.185	0.848	4.400*

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับ ชุมชน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S^2	\bar{X}	S^2	
2.	ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ ระหว่างครูและผู้บริหารในการ แก้ปัญหาทาง ๆ ทางการศึกษา ของโรงเรียน	3.280	0.625	3.200	0.811	0.804
3.	แนะนำให้ครูรายงานผลการเรียน ของนักเรียนแต่ละคนให้ผู้บริหาร ทราบได้อย่างเหมาะสม ทำให้ แก้ปัญหาได้ทันที่	3.792	0.480	3.769	0.583	0.291
4.	แจ้งข่าวให้ผู้บริหารทราบเกี่ยวกับ ปัญหาสุขภาพและความประพฤติกของ นักเรียนได้ทันต่อเหตุการณ์	3.771	0.476	3.760	0.743	0.120
5.	จัดแสดงผลงานของนักเรียนให้ ผู้บริหารนักเรียนเห็นความสำคัญ ของการศึกษาอย่างได้ผล	2.714	0.714	2.760	0.982	-0.464
6.	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูสร้าง สัมพันธ์ภาพที่ดีกับนักเรียนอยู่เสมอ	3.714	0.580	3.653	0.793	0.685

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับ ชุมชน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
7.	จัดให้มีการสำรวจและเชิญผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความรู้ความสามารถ มาเป็นวิทยากรได้สอดคล้องกับ เนื้อหาตามหลักสูตร	2.560	1.006	2.260	1.382	2.542 *
8.	ส่งเสริมครูให้รู้จักใช้ทรัพยากรของ ท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อ การเรียนการสอน	3.083	0.600	2.860	0.859	2.230 *
9.	เป็นที่ปรึกษาและช่วยทำงานของ สมาคมผู้ปกครองและครูและ สมาคมศิษย์เก่าบรรลูดุจดุมงหมายที่ ตั้งไว้	2.444	1.102	2.230	1.142	1.813
10.	ร่วมกับหน่วยงานอื่นจัดกิจกรรม พัฒนาชุมชนในค่านาง ๆ	3.034	0.748	3.000	0.784	0.350
11.	ผู้บริหารปรับปรุงตนเองและงานใน โรงเรียนให้ก้าวหน้าเพื่อให้ครู นักเรียนและบุคลากรอื่นเกิดศรัทธา และพுகถึงโรงเรียนในทางที่ดี	3.607	0.839	3.703	0.677	-0.969

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับ ชุมชน	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
12.	เป็นที่แน่ชัดว่านักเรียนรักและศรัทธา ในโรงเรียนและกล่าวขวัญถึง โรงเรียนไปในทางที่ดีงาม	3.634	0.801	3.661	0.776	-0.272
	เฉลี่ยรวมทุกข้อ	3.266	0.540	3.162	0.555	1.268

$$t (.05, 392) = 1.960$$

จากตาราง 13 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมทุกข้อ พบว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว ปรากฏว่า ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องการจัดแจงให้ผู้ปกครอง เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่จัดให้นักเรียน การจัดให้มีการสำรวจและเชิญผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรได้สอดคล้องกับเนื้อหาบทหลักสูตร และการส่งเสริมให้ครูรู้จักใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ซึ่งผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในระดับสูงกว่าทั้ง 3 ข้อ ส่วนข้ออื่น ๆ นอกจากนั้นทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
ด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู ความความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร
ฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการสอน ของครู	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	s^2	\bar{X}	s^2	
1.	ผู้บริหารสนใจและมีความรู้ความ สามารถในการสอน	3.275	0.419	3.271	0.549	0.053
2.	มีวิธีประเมินผลการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ	3.136	0.408	3.100	0.423	0.507
3.	มุ่งประเมินวิธีสอนเพื่อปรับปรุง พัฒนาวิธีการสอนเป็นสำคัญ	3.043	0.315	3.044	0.640	-0.014
4.	มุ่งประเมินตัวประกอบสำคัญของ การสอนคือ เช่น ความสามารถในการ อธิบาย การใช้คำถาม การให้ แรงเสริม สัมพันธภาพกับนักเรียน การจัดชั้นเรียน ใต้อย่างถูกต้อง	3.160	0.556	3.187	0.444	-0.333
5.	มีแบบฟอร์มประเมินการสอนที่มี คุณภาพ	3.192	0.801	2.880	0.833	3.120 *
6.	จัดให้มีการประเมินผลการเรียน การสอนเป็นระยะ ๆ อย่าง ต่อเนื่อง	3.346	0.635	3.260	0.656	0.966

ตาราง 14 (ต่อ)

ข้อที่	สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการสอน ของครู	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
7.	ส่งเสริมให้ครูประเมินผลการสอน ของตนเพื่อปรับปรุงการสอนอยู่ เสมอ	3.370	0.625	3.407	0.558	-0.425
8.	การประเมินผลการเรียนการสอน แต่ละครั้งมีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด	3.481	0.643	3.392	0.558	1.011
9.	มุ่งประเมินทั้งความรู้ ทักษะและ พฤติกรรมของนักเรียนเป็นผลของ การสอนคือ	3.458	0.606	3.460	0.672	-0.022
10.	หลังการประเมินผลการเรียน การสอน แล้วสามารถช่วยให้ครู วิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างได้ผล	2.909	0.466	3.166	0.665	-3.212*
11.	การประเมินผลการเรียนการสอน ช่วยให้ครูมีผลการสอนที่ดีขึ้น เรื่อย ๆ	3.312	0.362	3.371	0.624	-0.808
12.	ครูส่วนใหญ่พอใจในการประเมินผล การสอน	3.102	0.285	2.838	0.373	4.258*
	เฉลี่ยรวมทุกข้อ	3.232	0.503	3.198	0.476	0.435

$$t (.05, 392) = 1.960$$

จากตาราง 14 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมทุกข้อ พบว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว ปรากฏว่า ข้อที่ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องมีแบบฟอร์มประเมินการสอนที่มีคุณภาพ และครูส่วนใหญ่พอใจในการประเมินผลการสอน ซึ่งผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในระดับสูงกว่า ทั้ง 2 ข้อ ส่วนในข้อที่ว่า หลังการประเมินผลการเรียนการสอนแล้วสามารถช่วยวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างไ้ฉนั้น ฝ่ายครูมีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในระดับสูงกว่า ส่วนข้ออื่น ๆ นอกจากนั้นทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู จำแนกออกเป็นรายด้าน

สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
	\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน	3.196	0.444	3.110	0.439	1.162
ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร	3.319	0.440	3.239	0.452	1.081
ด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน	2.905	0.695	2.762	0.589	1.351
ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน	3.266	0.540	3.102	0.555	1.268
ด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู	3.232	0.503	3.198	0.476	0.435
เฉลี่ยรวมทุกข้อ	3.163	0.319	3.038	0.499	1.250

$$t (.05, 392) = 1.960$$

จากตาราง 15 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน พบว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และฝ่ายครู มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลที่ได้ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 ที่ว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว ปรากฏว่าความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายในแต่ละด้านก็ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู ปรากฏตามตาราง 16

ตาราง 16 เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
1.	ครูไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษา	2.625	0.938	2.444	0.564	1.774
2.	ครูไม่ยอมรับการนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียน	2.560	0.674	2.115	0.505	5.511 *
3.	ครูมีภาระด้านการสอนมาก ไม่มีเวลาสนใจเรื่องการนิเทศ	3.000	0.695	3.413	0.606	-4.538 *

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
4.	ครูเคยชินกับวิธีการสอนแบบเก่า มานานและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง	2.916	0.595	2.478	0.442	5.277 *
5.	ผู้บริหารมีการ กิจต้องรับผิดชอบ หลายด้านไม่มีเวลาสนใจงาน นิเทศ	3.160	0.781	2.846	0.774	0.355
6.	ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีความรู้และ ทักษะในด้านการนิเทศการศึกษา	2.625	0.851	2.266	0.683	3.590 *
7.	ขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิและแหล่ง วิทยากรในห้องเรียน	3.356	1.073	3.038	1.079	2.741 *
8.	การบริหารขาดประสิทธิภาพ ทำให้ ขวัญของครูไม่ดี ไม่มีกำลังใจใน การพัฒนาการเรียนการสอน	3.086	0.784	3.090	0.956	-0.039
9.	ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีแผนงาน ขาดระบบงานที่ดีเกี่ยวกับการจัด การนิเทศภายในโรงเรียน	3.284	1.290	3.388	1.071	-0.838
10.	โรงเรียนไม่มีเครื่องโสตทัศนศึกษา ที่จะสนับสนุนการนิเทศการศึกษาใน โรงเรียน	3.476	1.159	2.887	1.493	4.712
11.	เงินบำรุงการศึกษามีน้อยไม่ สามารถจัดสรรงบประมาณ เพื่อใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม การนิเทศ	4.076	0.633	3.740	1.044	3.500 *

ตาราง 16 (ต่อ)

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ (N = 111)		ครู (N = 283)		t
		\bar{X}	S ²	\bar{X}	S ²	
12.	ระเบียบการใช้จ่ายเงินที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการจัดกิจกรรมนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมครู การจัดประชุมปฏิบัติการ	3.192	1.600	2.091	1.104	8.155*
	เฉลี่ยรวมทุกข้อ	3.179	0.781	2.906	0.829	2.730*

$$t (.05, 392) = 1.960$$

จากตาราง 16 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมทุกข้อ พบว่า ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลที่ได้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 ที่ว่า ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครูแตกต่างกัน

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วปรากฏว่า ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นแตกต่างกันในปัญหาที่มีสาเหตุมาจากเรื่อง ครูไม่ยอมรับการนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียน ครูมีภารกิจ

ด้านการสอนมากไม่มีเวลาสนใจเรื่องกรณีพิเศษ ครูเคยชินกับวิธีการสอนแบบเก่า
 มานานและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีความรู้และทักษะในด้าน
 กรณีพิเศษ ขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิและแหล่งวิทยากรในท้องถิ่น โรงเรียนไม่มี
 เครื่องโสตทัศนศึกษาที่จะสนับสนุนกรณีพิเศษการศึกษาในโรงเรียน เงินบำรุงการศึกษา
 มีน้อยไม่สามารถจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมพิเศษในรูปแบบต่าง ๆ
 เช่น การจัดอบรมครู การจัดประชุมปฏิบัติการ ซึ่งทุกข้อที่กล่าวมานี้ ผู้บริหารฝ่าย
 วิชาการมองเห็นว่า เป็นปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในระดับ
 มากกว่าที่ฝ่ายครูมองเห็น ยกเว้นข้อ : ครูมีภารกิจด้านการสอนมาก ไม่มีเวลาสนใจ
 เรื่องกรณีพิเศษ ซึ่งฝ่ายครูมองเห็นว่า เป็นปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนในระดับที่
 มากกว่าที่ผู้บริหารฝ่ายวิชาการมองเห็น ส่วนข้ออื่น ๆ นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายมี
 ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารใน
 โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
 ฝ่ายวิชาการและครู โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนเป็นรายด้านและโดยรวม
 ปรากฏในตาราง 17 - 25

ตาราง 17 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการสอน ของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ความความคิดเห็นของ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	531.335	265.667	4.352 *
ภายในกลุ่ม	391	23864.775	61.035	
รวม	393	24396.110		

$$F_{.05} \text{ df } (2, 391) = 2.99$$

จากตาราง 17 แสดงว่า ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของผู้บริหารใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และเพื่อให้ทราบว่าผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาดมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนต่างกันหรือไม่ จึงได้ เปรียบเทียบสมรรถภาพเป็นรายคู่โดยวิธี q-statistic แบบ Newman - Keul Method ดังปรากฏในตาราง 18

ตาราง 18 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการสอนของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	\bar{X}	กลาง ($\bar{X} = 36.458$)	เล็ก ($\bar{X} = 37.203$)	ใหญ่ ($\bar{X} = 38.943$)
กลาง	36.458	—	0.745	2.485*
เล็ก	37.203		—	1.740
ใหญ่	38.943			—

	r	—	2	3
$\sqrt{\frac{MS_w}{n}}$	q.05(r, 391)		2.77	3.31
	q.05(3, 391)		2.053	2.452

จากตาราง 18 พบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนแตกต่างกับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ นั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อย่างใด กล่าวคือ ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนไม่แตกต่างกับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก และผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอนไม่แตกต่างกับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่

ตาราง 19 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นการจักรสรรและ
พัฒนาบุคลากรของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ความความคิดเห็นของ
ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	755.406	977.703	6.153 *
ภายในกลุ่ม	391	23998.504	61.377	
รวม	393	24753.910		

$$F_{.05, df (2, 391)} = 2.99$$

จากตาราง 19 แสดงว่า ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นว่า
สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นการจักรสรรและพัฒนาบุคลากรของผู้บริหาร
ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
และเพื่อให้ทราบว่าผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาดมีสมรรถภาพในการ
นิเทศการศึกษาค้นการจักรสรรและพัฒนาบุคลากรต่างกันหรือไม่ จึงได้เปรียบเทียบ
สมรรถภาพเป็นรายคู่ โดยวิธี q-statistic แบบ Newman - Keul Method
ดังปรากฏในตาราง 20

ตาราง 20 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นการจักษุสรและ
พัฒนาบุคลากรของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	\bar{X}	เล็ก ($\bar{X} = 37.500$)	กลาง ($\bar{X} = 38.904$)	ใหญ่ ($\bar{X} = 41.108$)
เล็ก	37.500	—	1.404	3.608 *
กลาง	38.904		—	2.204
ใหญ่	41.108			—

	r	—	2	3
	q.05(r, 391)		2.77	3.31
$\sqrt{\frac{MS_{\text{B}}}{n}}$	q.05(3, 391)		2.058	2.459

จากตาราง 20 พบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นการจักษุสรและพัฒนาบุคลากร แตกต่างกับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ นั้นไม่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่อย่างใด กล่าวคือ ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นการจักษุสรและพัฒนาบุคลากรไม่แตกต่างกับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง และผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นการจักษุสรและพัฒนาบุคลากรไม่แตกต่างกับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่

ตาราง 21 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นการบริการวัสดุ
อุปกรณ์การสอนของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	301.751	150.875	1.995
ภายในกลุ่ม	391	29555.699	75.570	
รวม	393	29857.444		

$$F_{.05, df(2, 391)} = 2.99$$

จากตาราง 21 แสดงว่า ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นว่า
สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นการ บริการวัสดุอุปกรณ์การสอนของผู้บริหาร
ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 กล่าวคือ ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มี
สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นการ บริการวัสดุอุปกรณ์การสอนไม่แตกต่างกัน

ตาราง 22 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นคว้าพัฒนาความ
สัมพันธ์กับชุมชนของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	358.6118	179.305	2.551
ภายในกลุ่ม	391	27477.642	70.275	
รวม	393	27836.253		

$$F_{.05, df(2, 391)} = 2.99$$

จากตาราง 22 แสดงว่า ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นว่า
สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นคว้าพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชนของผู้บริหาร
ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
กล่าวคือ ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีสมรรถภาพ
ในการนิเทศการศึกษาค้นคว้าพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชนไม่แตกต่างกัน

ตาราง 23 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นการประเมินคุณภาพ การสอนของครูผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการและครู

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	41.288	20.644	0.289
ภายในกลุ่ม	391	27892.133	71.335	
รวม	393	27933.421		

$$F_{.05}, df(2, 391) = 2.99$$

จากตาราง 23 แสดงว่า ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็น ว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาค้นการประเมินคุณภาพการสอนของครู ของผู้บริหาร ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีสมรรถภาพในการ นิเทศการศึกษาค้นการประเมินคุณภาพการสอนของครูไม่แตกต่างกัน

ตาราง 24 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาโดยรวมทุกด้านของ
ผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ
และครู

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	397.678	198.839	3.401*
ภายในกลุ่ม	391	25557.749	65.365	
รวม	393	25955.427		

$$F_{.05, df(2, 391)} = 2.99$$

จากตาราง 24 แสดงว่า ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นว่สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาโดยรวมทุกด้านของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาโดยรวมทุกด้านแตกต่างกัน ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3 ที่ว่าสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรีที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู แตกต่างกัน

และเพื่อให้ทราบว่าผู้บริหารในโรงเรียนแต่ละขนาดมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาโดยรวมทุกด้าน ต่างกันหรือไม่ จึงได้เปรียบเทียบสมรรถภาพเป็นรายคู่โดยวิธี q-statistic แบบ Newman-Keul Method ดังปรากฏในตาราง 25

ตาราง 25 เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาโดยรวมทุกด้านของ
ผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	\bar{X}	เล็ก ($\bar{X} = 181.044$)	กลาง ($\bar{X} = 183.720$)	ใหญ่ ($\bar{X} = 192.840$)
เล็ก	181.044	—	2.676*	11.796*
กลาง	183.720		—	9.120*
ใหญ่	192.840			—

	r	—	2	3
	q.05(r, 391)		2.77	3.31
$\sqrt{\frac{MS_w}{n}}$	q.05(3, 391)		2.124	2.538

จากตาราง 25 พบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมีสมรรถภาพในการ
นิเทศการศึกษาโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางและ
ขนาดใหญ่ และผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา
โดยรวมทุกด้านแตกต่างกับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยทุกคู่มีความแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนโดยรวม ปรากฏในตาราง 26 - 27

ตาราง 26 เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	190.297	95.148	4.714*
ภายในกลุ่ม	391	7892.202	20.184	
รวม	393	8082.499		

$$F_{.05}, df(2, 391) = 2.99$$

จากตาราง 26 แสดงว่า ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นว่า ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาในการนิเทศการศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 4 ที่ว่า ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูแตกต่างกัน

และเพื่อให้ทราบว่าปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนขนาดใดแตกต่างกันบ้าง จึงได้เปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยวิธี q-statistic แบบ Newman - Keul Method ดังปรากฏในตาราง 27

ตาราง 27 เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	\bar{X}	ใหญ่ ($\bar{X} = 33.192$)	กลาง ($\bar{X} = 36.000$)	เล็ก ($\bar{X} = 39.936$)
ใหญ่	33.192	—	3.406*	6.744*
กลาง	36.600		—	3.336*
เล็ก	39.936			—
	r	—	—2	3
	q .05 (r, 391)		2.77	3.31
	$\sqrt{\frac{MS_w}{n}}$		1.180	1.410

จากตาราง 27 พบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาในการนิเทศการศึกษาแตกต่างกับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก และผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาในการนิเทศการศึกษาแตกต่างกับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยทุกคู่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากที่สุด โรงเรียนขนาดกลางรองลงมา และโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาน้อยที่สุด ทั้งนี้เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลางในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน การจัดสรรและพัฒนาบุคลากร การบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน การพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน และการประเมินคุณภาพการสอน ของครู และศึกษาปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู
4. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู
5. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 111 คน และครูจำนวน 283 คน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวนี้ได้มาจากการสุ่มประชากร โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร
โรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้านคือ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน การจัดสรรและ
พัฒนาบุคลากร การบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน การพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน และ
การประเมินคุณภาพการสอนของครู

ตอนที่ 3 ตามเกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น

411 ฉบับ ได้รับคืนมา 401 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
394 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.86

การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้ใช้วิธีการทางสถิติและคำนวณค่าต่าง ๆ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ยรายข้อและค่าเฉลี่ยรวมของแบบสอบถามตอนที่ 2 และ
ตอนที่ 3 จากความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู แล้วนำค่าเฉลี่ย
ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ที่กำหนดไว้ 5 ระดับคือ น้อยที่สุด
น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด เพื่อดูผลว่า สมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศ
การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับใด

2. เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู โดยใช้ t-test

3. เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตาม
ความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู โดยใช้ t-test

4. เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู โดยใช้ F-test เมื่อพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้ q-statistic

แบบ Newman-Keul Method

5. เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู โดยใช้ F-test เมื่อพบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้ q-statistic แบบ Newman-Keul Method.

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. จากผลการศึกษาสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และฝ่ายครู พบว่า

1.1 ทั้งฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาโดยรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร ด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน ปรากฏว่า เกือบทุกข้อของทุกด้าน ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และฝ่ายครูมีความคิดเห็นใกล้เคียงกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงบางข้อในบางด้านเท่านั้นที่ทั้งสองฝ่ายและหรือแต่ละฝ่ายมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับต่ำ และบางข้ออยู่ในระดับสูง ดังนี้

ค่านการจัสรรและพัฒนาคลกร ทั้งสองฝ่ายเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีสมรรถภาพอยู่ในระดับสูง ในเรื่องการกำหนดรายละเอียคอ่านาหน้าทีและความ รับผิดชอบในการทำงานของครูได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ผู้บริหารฝ่ายวิชาการยัง เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในระดับสูง ในเรื่องจัดครู วิชาสอนและ มอบหมายงานให้ครูได้ตรงกับความรู้ความสามารถ และจัดหาและคัดเลือกครูได้ตรงกับ ความคองการของหมวดวิชา

ค่านการบริการวิศคูปกรณการ สอน ทั้งสองฝ่ายเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีสมรรถภาพอยู่ในระดับต่ำในเรื่อง การจัดให้เจ้าหน้าที่บริการวิศคูปกรณการ สอน ให้ครูได้ใช้อย่างสะดวก และจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้ สื่อการเรียน นอกจากนี้ฝ่ายครูยังเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับต่ำ ในเรื่อง จัดให้มีศูนย์วิศคูปกรณการ สอนเพื่อบริการแก่ครูในโรงเรียน จัดให้มีการ ควบคุมการใช้วิศคูปกรณการ สอนอย่างมีระบบ และส่งเสริมครูให้รู้จักคักแปลง ของเดิมทีไปให้แล้วให้เป็นประโยชน์ขึ้นมาอีก

ค่านการ พัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งสองฝ่ายเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีสมรรถภาพอยู่ในระดับต่ำในเรื่อง เป็นที่ปรึกษาและชายให้งานของสมาคมผู้ปกครอง และครู และสมาคมศิษย์เก่าบรรลุดุคหมายที่กั้งไว้ และจัดให้มีการสำรวจและเชิย ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรให้สอดคล้องกับเนื้อหาตาม หลักสูตร นอกจากนี้ทั้งสองฝ่ายเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับสูง ในเรื่อง แนะนำให้ครูรายงานผลการ เรียนของนักเรียนแต่ละคนให้ผู้ปกครองทราบได้ อย่างเหมาะสม ทำให้แก้ปัญหาได้ทันทวงที ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูสร้างสัมพันธ์ภาพ ที่คักกับนักเรียนอยู่เสมอ ผู้บริหารปรับปรุงตนเองและงานในโรงเรียนให้ก้าวหน้า เพื่อให้ครูนักเรียนและบุคลากรอื่นเกิดศรัทธาและพูดถึงโรงเรียนในทางที่ดี

ส่วนอีก 2 ค่านคือ ค่านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน กับค่านการประเมิน คุณภาพการสอนของครูนั้น ปรากฏว่า ทั้งสองฝ่ายเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพ ในทุกข้ออยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

1.2 สำหรับปัญหาในการนิเทศการศึกษา นั้น ทั้งฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาในการนิเทศการศึกษา จากสาเหตุต่าง ๆ โดยรวมและรายละเอียดเกือบทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นเพียงข้อเดียวที่ทั้งสองฝ่ายเห็นว่าเป็นปัญหามาก คือเงินบำรุงการศึกษามีน้อยไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการนิเทศ

2. เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู พบว่าฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการ กับฝ่ายครู มีความคิดเห็นในเรื่องสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านทั้ง 5 ด้านคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร ด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู ไม่แตกต่างกัน

3. เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู เกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมทุกข้อ ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นเพียงบางข้อที่ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ได้แก่ สาเหตุในเรื่องที่ครูไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารมีภาระกิจต้องรับผิดชอบหลายด้าน ไม่มีเวลาสนใจงานนิเทศ การบริหารขาดประสิทธิภาพทำให้ขวัญของครูไม่ดีไม่มีกำลังใจในการพัฒนาการเรียนการสอน และผู้บริหารโรงเรียนไม่มีแผนงาน ขาดระบบงานที่เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน

4. เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครูพบว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา โดยรวมทุกด้านของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดเล็กกว่ากัน แตกต่างกัน กล่าวคือ สมรรถภาพของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก

แตกต่างกันผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ และสมรรถภาพของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกับผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ซึ่งผู้บริหารในโรงเรียนที่มีสมรรถภาพแตกต่างกัน คือ ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่ และด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนที่มีสมรรถภาพแตกต่างกันในด้านนี้ คือผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ ส่วนอีก 3 ด้าน คือ ด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน ด้านพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู นั้น ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีสมรรถภาพไม่แตกต่างกัน

5. และเมื่อเปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ โดยผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลาง และผู้บริหารในโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่าผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่

อภิปรายผล

1. การศึกษาสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู เมื่อวิเคราะห์โดยรวมทุกด้าน เป็นรายด้าน และเป็นรายข้อ ปรากฏผลดังนี้

1.1 สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และฝ่ายครู มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาโดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลล จันทรวงศ์ ที่ศึกษาพบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ แสดงบทบาทในการนิเทศการศึกษาโดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง (ชลด จันทรกุล 2524 : บทคัดย่อ) ผลที่ได้แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นความสำคัญและเอาใจใส่ปรับปรุงงานนิเทศการศึกษามากขึ้นจากเดิมซึ่งผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญและจัดการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย หรือบางโรงเรียนแทบจะไม่เห็นความสำคัญเลย จากผลงานวิจัยในปี พ.ศ.2520 ของ กฤษณี น้ำเพชร ที่ศึกษากระบวนการในการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า กระบวนการในการจัดการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในเกณฑ์น้อย (กฤษณี น้ำเพชร 2520 : บทคัดย่อ) เหตุที่ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนสูงชันนั้น น่าจะเป็นเพราะ ภายหลังจากที่มีการปฏิรูปการศึกษา เมื่อพุทธศักราช 2520 กรมสามัญศึกษาในฐานะที่รับผิดชอบในการจัดการมัธยมศึกษา ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและได้เร่งปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายให้เป็นที่ไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรให้ได้มากยิ่งขึ้นคล่องตัว และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษามากขึ้น เช่น จัดอบรมผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชาเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน จัดอบรมครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร จัดทำคู่มือการใหม่และบริหารหลักสูตร สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มโรงเรียนเพื่อพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มทั้งในระดับจังหวัดและระดับเขตการศึกษา จัดให้มีการอบรมเสริมผู้บริหารและการอบรมผู้บริหารระดับสูง สนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อและดูงานในและนอกประเทศ และสนับสนุนให้มีการจัดตั้งสมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จากความเอาใจใส่

ในการเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้เอง
 ที่เป็นผู้ผลักดันให้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาหันมาสนใจที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพใน
 การนี้ เหตุการศึกษาในโรงเรียนของคนมากขึ้นความลำบาก แลอย่างไรก็ตาม
 ผู้บริหารโรงเรียนก็ยังไม่สามารถแสดงให้เห็นว่า มีสมรรถภาพในการนี้ เหตุการศึกษา
 ถึงขั้นสูงหรือสูงสุดไฉนก็คงเนื่องมาจากว่า ผู้บริหารโรงเรียนยังมีปัญหาและอุปสรรค
 ทาง ๆ อยู่หลายด้านที่เพิ่มพูนขึ้นและจะคงแก้ไขปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา เช่น ใน
 ด้านปริมาณนักเรียน กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายส่งเสริมให้นักเรียนที่จบชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสเข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในอัตราร้อยละ
 50 (ซึ่งคํวณชั้น 2527 : 1) ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดหาอาคารเรียน
 โต๊ะเก้าอี้ และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น
 ในด้านการพัฒนาบุคลากรโดยการอบรมครู เพื่อเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการสอนของครู
 ให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตรใหม่ เทาที่ผ่านมาแล้วโรงเรียนก็มีข้อจำกัด
 เรื่องงบประมาณทำให้ไม่สามารถจัดส่งครูเข้าอบรมได้อย่างทั่วถึง ต้องใช้วิธีการ
 ส่งตัวแทนเข้าอบรมในระดับเขตการศึกษาและระดับจังหวัด เพื่อนำความรู้ที่ได้รับ
 มาถ่ายทอดให้กับครูในโรงเรียนอีกต่อหนึ่ง ทำให้ได้ผลน้อยเพราะครูส่วนใหญ่ยังมี
 พฤติกรรมการสอนและความรู้ความสามารถที่ไม่แตกต่างกันไปจากเดิมมากนัก
 (กรมสามัญศึกษา 2528 : 2) ปัญหาการขาดแคลนแหล่งวิทยากรและสถาน
 ประกอบการอื่นเนื่องมาจากสภาพที่ตั้งของโรงเรียนโดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดเล็ก
 บางแห่งอยู่ห่างไกลจากชุมชนมากไม่สะดวกที่จะจัดให้นักเรียนเข้าศึกษาหา
 ความรู้จากแหล่งวิทยากรและสถานประกอบการ ปัญหาที่เกิดจากผู้บริหารโรงเรียน
 บางคนยังติดอยู่กับรูปแบบการบริหารงานแบบเก่าที่ยึดถือตัวเองเป็นใหญ่และไม่ค่อย
 เปิดโอกาสให้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ใหม่ ๆ ในด้าน
 การเรียนการสอนมาช่วยเหลือและพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนและคอยที่จะรับ
 การนี้เทศจากศึกษานิเทศก์ด้านเดียวกันก็เป็นที่ทราบกันว่า จำนวนศึกษานิเทศก์ใน

ปัจจุบันมีน้อยไม่สามารถให้การนิเทศแก่ครูได้อย่างใกล้ชิดและทั่วถึง จึงจะเห็นว่า
 ในปีการศึกษา 2527 กรมสามัญศึกษามีโรงเรียนในสังกัดทั่วราชอาณาจักร จำนวน
 1,602 โรงเรียน มีครูอาจารย์ 89,542 คน และมีศึกษานิเทศก์เพียง 529 คน
 เท่านั้น (กรมสามัญศึกษา 2527 : 1) และจากการที่กรมสามัญศึกษาเพิ่ง
 เริ่มคิดปรับปรุงและสนับสนุนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างจริงจังเมื่อ 1 - 2 ปี
 มานี้เอง ทำให้เข้าใจไปได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนเพิ่งเริ่มจะพัฒนาสมรรถภาพด้าน
 การนิเทศการศึกษาของตนอย่างจริงจังไม่นานมานี้เอง จากเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าว
 มานี้เองที่คงจะเป็นสาเหตุที่ทำให้สมรรถภาพในการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียน
 ปรากฏออกมาในระดับปานกลาง สำหรับผลการศึกษาสมรรถภาพการนิเทศในแต่ละ
 ด้านที่พบว่า ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหาร
 โรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศในแต่ละด้านทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง
 นี้ อาจเป็นเพราะว่า ในทางปฏิบัตินี้ผู้บริหารโรงเรียนได้พยายามปรับปรุง
 สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของตนเพื่อให้สามารถแนะนำ ชี้แจง และให้
 ความช่วยเหลือแก่ครูได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของ
 หลักสูตร เช่น ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียน การบริหาร
 หลักสูตร เข้าร่วมประชุมสัมมนาทางวิชาการทั้งในระดับจังหวัดและระดับเขต
 การศึกษา มีโอกาสศึกษาต่อและดูงานในสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่น เป็นต้น
 แต่อย่างไรก็ตาม การที่ผู้บริหารโรงเรียนยังไม่สามารถปรับปรุงและแสดง
 สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาในแต่ละด้านอยู่ในระดับสูงหรือสูงสุดได้นั้น
 ก็เพราะว่ายังคงมีปัญหาและอุปสรรคในแต่ละด้านอีกมาก เช่น ด้านการพัฒนา
 หลักสูตรและการสอน ผู้บริหารโรงเรียนมักประสบปัญหาเกี่ยวกับเรื่องของเวลาที่
 จะใช้ในการนิเทศ ทั้งนี้เพราะงานด้านพัฒนาหลักสูตรและการสอนเป็นเรื่องที่ต้อง
 ใช้เทคนิคและเวลาในการปรับปรุงแก้ไขอยู่ตลอดเวลาซึ่งก็เป็นปัญหามาก เพราะ
 ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทำหน้าที่ในการบริหารงานด้านอื่น ๆ อีกด้วยเป็นอันมาก

จึงมักจะไม่สามารถให้การนิเทศแก่ครูได้อย่างใกล้ชิดและทั่วถึง การนิเทศในบางเรื่องก็ค่อนข้างอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะสาขา เช่น การนิเทศการสอนในค่านวิชาชีพ ผู้บริหารโรงเรียนอาจจะไม่สามารถให้การนิเทศได้และแม้แต่ว่าจะแนะนำและส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งวิทยากรและสถานประกอบการก็ปรากฏว่ามีปัญหาอยู่มาก ทั้งนี้เพราะสภาพที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ห่างไกลจากแหล่งวิทยากรและสถานประกอบการไม่สะดวกในการคมนาคม ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณก็เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้ไม่สามารถจัดอบรมครูหรือส่งครูเข้าอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนได้อย่างทั่วถึงดังนี้ เป็นต้น ในด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากรมักเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันว่าโรงเรียนไม่ค่อยได้มีบทบาทและมีโอกาสในการสรรหาและคัดเลือกครูด้วยตนเอง ทำให้บางครั้งได้ครูที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามความต้องการของโรงเรียน และจากระบบราชการที่ไม่มีมาตรการในการควบคุมคุณภาพในการจ้างงานของครูอย่างจริงจัง ทำให้ครูขาดแรงกระตุ้นที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยเฉพาะครูผู้สอนยังคงยึดมั่นในวิธีการสอนที่เคยปฏิบัติมาช้านาน จึงไม่สนใจที่จะเตรียมการสอนหรือปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น ส่วนในด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอนนั้น เรื่องที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศงานของผู้บริหารโรงเรียนก็คือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยเฉพาะทำให้การจัดบริการวัสดุอุปกรณ์การสอนของโรงเรียนส่วนมากกระทำกันอย่างไม่มีระบบ ไม่มีศูนย์วัสดุอุปกรณ์ที่จะบริการแก่ครู และขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมการนิเทศ เช่น การจัดอบรมครูเกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อการเรียน และในเรื่องนี้แม้จะมีการส่งเสริมในระดับเขตการศึกษา แต่ก็กระทำกันค่อนข้างน้อยสำหรับด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน ยังคงมีปัญหาอยู่หลายประการ เช่นเดียวกัน เช่น ผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้ความสนใจอย่างจริงจังต่อการสำรวจและเชิญผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยงานในด้านการสอนของครู และปัญหาในเรื่องของเวลาที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องเข้าไปเพื่อ

พัฒนางานวิชาการ อาคารสถานที่ และงานอื่น ๆ ของโรงเรียนอีกหลายอย่าง เพื่อให้ได้มาตรฐาน ทำให้ไม่มีเวลาที่จะเข้าไปใกล้ชิดกับครูปกครองและครูชั้นให้ เข้ามามีส่วนในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนมากนัก ในฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน เองนั้น ส่วนมากก็มีภาระกิจที่ค่อนข้างยุ่งและไม่เห็นความสำคัญกับงานของ โรงเรียน จึงไม่สนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนที่บุตรหลาน ของตนเองเรียนอยู่ ทำให้ความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ฝ่ายดำเนินไปไม่ได้ดีเท่าที่ควร และในด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครูนั้น ในทางปฏิบัติก็ยังไม่ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนยังขาดทักษะในการกำหนดรูปแบบของการประเมินคุณภาพการสอน ของครู ขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูล จึงไม่สามารถวิเคราะห์ และหาวิธีการแก้ปัญหาให้กับครูได้มากนัก คงเนื่องมาจากเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าว มานี้เอง ที่ทำให้ผลการวิจัยปรากฏออกมาว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพใน การนิเทศการศึกษาโดยรวมและแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง และจากผลการวิจัย ที่ปรากฏดังกล่าวนี ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า ขณะนี้ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของ จังหวัดสระบุรี ยังมีสมรรถภาพไม่เพียงพอที่จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุจุดหมาย ของหลักสูตร ควรที่จะให้โอกาสแก่ผู้บริหารโรงเรียนในการศึกษาต่อและดูงานเพื่อ จะได้นำความรู้และประสบการณ์ใหม่มาใช้เพื่อการนิเทศในโรงเรียนให้มากขึ้น และ ชื่นชม ขึ้นโดยเฉพาะควรจัดอบรมผู้บริหารโรงเรียนตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนิเทศ การศึกษาในโรงเรียนให้มีความรู้และเทคนิคในการนิเทศการสอนของครูให้ได้ผล อย่างจริงจังกตามหลักสูตรที่ถูกต้อง เช่น เทคนิคในการเยี่ยมชั้นเรียน การให้การนิเทศ แบบคลินิก เป็นต้น

สำหรับการศึกษาสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนในแต่ละด้านเป็นรายข้อนั้น พบประเด็นที่น่าสนใจคือ

1.1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน จากผลการวิจัย พบว่า ข้อของผู้บริหารฝ่ายวิชาการเห็นว่า ครูส่วนใหญ่พึงพอใจในความก้าวหน้าใน

วิธีการสอนของคนที่อยู่ในระดับมากนั้น อาจเป็นผลมาจากการที่ครูได้รับการส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อมากขึ้น เช่น การเข้าศึกษาต่อในวิทยาลัยครูนอกเวลาราชการในโครงการศึกษาอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ และการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเปิด เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นต้น และผู้ที่ศึกษาต่อสามารถนำเอาความรู้ไปใช้กับการสอนของตน ทำให้ประสบความสำเร็จในการสอนมากขึ้น นอกจากนี้จะพบว่าในปัจจุบันนี้การจัดระบบการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ได้รับการส่งเสริมให้มากยิ่งขึ้น ทำให้การจัดเตรียมสถานที่เรียนและจัดการวางสอนเป็นไปอย่างเหมาะสม มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนให้เข้าเรียนในแผนการเรียนตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล และมีการส่งเสริมให้คณะครูร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น ช่วยให้การเรียนการสอนของครูพัฒนาขึ้น ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ครูผู้สอน จึงทำให้ความคิดเห็นของฝ่ายครูเกี่ยวกับเรื่องนี้แม้ว่าจะอยู่ในระดับปานกลางแต่ก็ค่อนข้างมาก ส่วนค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายที่อยู่ในเกณฑ์ค่ากว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ สมรรถภาพในการร่วมกับครูจัดหาหรือจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผลการวิจัยเช่นนี้สอดคล้องกับผลการสำรวจของกรมสามัญศึกษาที่พบว่า ในทางปฏิบัติที่นั่นตัวหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรมักจะถูกใช้กันอยู่ในวงจำกัดเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนกับผู้ช่วยฝ่ายวิชาการเท่านั้น และบ่อยครั้งที่ปรากฏว่ามีเพียงคนเดียวหนึ่งใน 2 คนนี้เท่านั้นที่มีหลักสูตรและเอกสารหลักสูตรอยู่ในมือ ยิ่งไปกว่านั้นยังพบว่า หัวหน้าหมวดวิชาและครูผู้สอนให้ความสนใจในเรื่องหลักสูตรน้อยมากจนอาจเป็นไปได้ว่าบางหมวดวิชาไม่เคยทราบเลยว่าหลักสูตรในหมวดวิชาของตนนั้นมีลักษณะอย่างไร (กรมสามัญศึกษา 2527 : 145) ที่เป็นเช่นนี้คงจะเป็นเพราะ ความจำกัดในด้านปริมาณของคู่มือหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่ได้รับทำให้ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการในฐานะผู้บริหารหลักสูตรจะตองนำมาใช้อ้างอิงเพื่อควบคุมดูแลให้ครูปฏิบัติตามหลักสูตร

แต่ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ครูไม่ทราบถึงการเปลี่ยนแปลง จึงควรที่จะ
 แก้ไขโดยการ จัดพิมพ์คู่มือหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้อง
 กับครูในแต่ละหมวดวิชา เพื่อแจกจ่ายแก่ครูให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้วิจัย
 เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจะต้องให้ความสนใจใส่ใจและส่งเสริมให้มีคณะกรรมการ
 จัดหาและจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จัดให้มีการประชุม
 สัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและจัดให้มีระบบการเก็บหลักสูตรและเอกสาร
 หลักสูตรที่ให้ความสะดวกแก่ครูในการศึกษาค้นคว้า โดยจัดเป็นบูมหรือห้องปฏิบัติการ
 หลักสูตรโดยเฉพาะ และหรือจัดทำป้ายนิเทศให้ครูได้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงของ
 หลักสูตรอยู่เสมอ นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนควรเอาใจใส่ต่อการอธิบายให้ครูเกิด
 ความเข้าใจและตระหนักในจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร เพราะ
 คงจะไม่มีผู้ใดที่จะสามารถชักนำให้ครูผู้สอนหันมาสนใจหลักสูตรได้ก็เท่ากับผู้บริหาร
 โรงเรียน เรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมโดยตรงคือนาง
 น้อย โคนก เรื่องการสังเกตการสอนและช่วยครูวิเคราะห์และแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้
 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีงานที่ต้องบริหารหลายด้านจึงไม่มีเวลา
 ที่จะให้การนิเทศในลักษณะที่เจาะลึก เช่น การเข้าสังเกตการสอนและแก้ปัญหา
 แก่ครูเป็นรายบุคคล โดยเฉพาะการสอนบางรายวิชาต้องอาศัยทักษะเฉพาะด้าน
 ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถให้การนิเทศได้จำเป็นต้องมอบหมายให้หัวหน้าหมวดวิชา
 เป็นผู้ดำเนินการแทน จึงทำให้ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมี
 สมรรถภาพในเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อยกว่าคนอื่น ๆ แนวทางแก้ไข
 เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อการเยี่ยมชั้นเรียน เพื่อนำ
 เอาสภาพปัญหาที่พบมาดำเนินการแก้ไขในระดับหัวหน้าหมวดวิชาหรือจัดอบรมครู
 เกี่ยวกับเรื่องนั้น ควรให้ความสำคัญต่อการจัดส่งครูเข้าอบรมเกี่ยวกับการสอนตาม
 แนวทางของหลักสูตรใหม่ทุกครั้งที่มีการจัดทั้งในระดับเขตการศึกษาและระดับจังหวัด
 จัดส่งครูไปศึกษาและดูงานการสอนที่ดีตามสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้ครูนำวิธีการมา

ประยุกต์ใช้กับการสอนในโรงเรียน และควรส่งเสริมแนะนำให้ครูได้ศึกษาลงงานวิจัยและนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เป็นต้น

1.1.2 ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร จากผลการวิจัยพบว่า ข้อที่ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีสมรรถภาพในขั้นสูงคือ เรื่องการกำหนดรายละเอียดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานของครูอย่างชัดเจน แสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจในการบริหารงานบุคคลเป็นอย่างดี ซึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันได้รับการศึกษาสูงขึ้นโดยเฉพาะในสาขาการบริหารการศึกษา นอกจากนี้การเอาใจใส่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการอบรมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนบ่อยครั้งขึ้น ก็ยังได้กำหนดพรหมงานในหน้าที่ต่าง ๆ ของข้าราชการครูเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนใช้เป็นแนวทางในการมอบหมายงานแก่ครูได้สะดวกและชัดเจนขึ้น ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนก็ได้นำมาใช้ในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน ช่วยให้ครูเข้าใจและปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ถูกต้องดีขึ้น ส่วนเรื่องการจัดครูเข้าสอนและมอบหมายงานให้ครูได้ตรงกับความรู้ความสามารถนั้น แม้ว่าทั้งสองฝ่ายจะมีความคิดเห็นต่างกัน กล่าวคือ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับสูง แต่ฝ่ายครูเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับปานกลาง แต่ก็ค่อนข้างมาก การที่เป็นเช่นนี้ น่าจะพิจารณาได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ในระดับที่ค่อนข้างมาก คงจะเห็นได้ว่า ในการบรรจุหรือมอบหมายให้ครูเข้าสอนหรือทำหน้าที่ต่าง ๆ นั้น ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากในระยะหลังนี้ก็จะคำนึงถึงความรู้ความสามารถของบุคคลนั้น ๆ ที่เหมาะสมกับงานเสมอ การจัดครูเข้าสอนก็จะมอบหมายให้สอนในวิชาที่มีความถนัดหรือมีพื้นความรู้ซึ่งมักยึดวิชาเอกหรือวิชาโทของครูแต่ละคนเป็นหลัก ยกเว้นโรงเรียนขนาดเล็กที่อาจจะจัดให้ครูต้องสอนมากกว่าหนึ่งหมวดวิชา แต่เมื่อใดที่มีจำนวนบุคลากรมากพอ ก็จะแยกหมวดวิชาทันทีที่สามารถทำได้ เพราะถือว่า

มีผลต่อการบริหารบุคลากรและการพัฒนาทางวิชาการ (กรมสามัญศึกษา 2527: 132) สำหรับเรื่องทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง คือการปฏิบัติงานนิเทศครูใหม่ให้สามารถปรับตัวเข้ากับคนงาน และสถานที่ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เริ่มงานได้ด้วยความอบอุ่นและมั่นใจ ในเรื่องการยกย่องและให้โอกาสแก่ครูที่มีความรู้ความสามารถในการสอนได้ช่วยเหลือเพื่อนครู และส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเข้ารับการอบรม หรือร่วมประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ก็เป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนให้ความเอาใจใส่และสนใจมากขึ้นในปัจจุบัน เช่น การจัดส่งครูเข้าอบรมในวงปีศาสดาเรียน การส่งครูเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการในระดับเขตการศึกษาและจังหวัด และส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมหลักสูตรระยะสั้นในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น สำหรับเรื่อง πουผู้บริหารโรงเรียนจะทึ่งเอาใจใส่มากขึ้น คือ การประเมินอัตราค่าจ้างครูที่ควรจะมีในแต่ละหมวดวิชา โดยอย่างถูกต้อง เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ฝ่ายครูเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในโรงเรียนบางแห่งนั้นแม้ว่าจะมีจำนวนครูตามเกณฑ์ของคุรุสภา แต่ก็ยังมีปัญหาบางหมวดวิชาที่มีครูไม่พอในขณะที่บางหมวดวิชาที่มีครูเกิน จึงทำให้การจัดครูเข้าสอนในบางหมวดวิชาที่มีจำนวนคาบสอนมากและบางหมวดวิชาน้อยไม่ได้สัดส่วนกัน ซึ่งเรื่องนี้เป็นที่ทราบกันดีว่าในเรื่องการจัดอัตราค่าจ้างครูของโรงเรียนแต่ละแห่ง ตลอดจนการย้ายครูนั้นขาดการวางแผนระยะยาว สำหรับแนวทางแก้ไขในเรื่องนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความเอาใจใส่ต่อการกำหนดแผนระยะยาวเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างครู และให้ความเอาใจใส่ต่อการบรรจุแต่งตั้ง ตลอดจนการย้ายของครูให้ตรงกับความต้องการของแต่ละหมวดวิชา โดยต้องพยายามหลีกเลี่ยงความตกลงกับผู้บริหารหน่วยเหนือขึ้นไปอย่างจริงจัง สำหรับโรงเรียนใดที่มีอัตราครูเกินก็ควรแจ้งให้กรมสามัญศึกษาทราบเพื่อแลกเปลี่ยนครูในหมวดวิชาที่ขาดหรือให้ประโยชน์

โรงเรียนอื่นและหาวิธีการส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสเข้าอบรมเพื่อให้ครูสามารถที่จะสอนหรือทำงานในสาขาที่ตนเองถนัดได้แม้ว่าจะไปตรงกับวิชาเอก ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องการขาดแคลนครูในบางหมวดวิชา ซึ่งกรมสามัญศึกษาได้พยายามจัดให้มีการอบรมครูวิชาสามัญ ให้มีความรู้ความชำนาญในการสอนวิชาการงานและวิชาชีพโดยใช้หลักสูตรกว้างขึ้นบ้างแล้วในปัจจุบัน

1.1.3 ด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์การสอน จากการศึกษาวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับต่ำ ในเรื่องการจัดให้มีเจ้าหน้าที่บริการอุปกรณ์การสอนให้ครูใช้อย่างสะดวก และจัดให้มีการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียน ทั้งนี้จะเป็นเพราะความจำกัดในเรื่องอัตรากำลังครูที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งบริการอุปกรณ์การสอนให้ครู ซึ่งทางการกำหนดให้มีครูโสตทัศนศึกษาเพียงอัตราเดียวและไม่มีอัตราอื่นเลยในโรงเรียนขนาดเล็ก ในทางปฏิบัติมีโรงเรียนไปกั้นที่จัดให้มีห้องบริการและผลิตสื่อการเรียนโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่แล้วมักมอบให้เป็นภาระของครูผู้สอนและหัวหน้าหมวดวิชาช่วยกันคิดทำรายการวัสดุอุปกรณ์เสนอขอช่วยฝ่ายวิชาการพิจารณาเพื่อขอตั้งงบประมาณและดำเนินการเกี่ยวกับ การซื้อวัสดุอุปกรณ์การสอนผ่านทางเจ้าหน้าที่พัสดุ ซึ่งก็จะทำหน้าที่เฉพาะในเรื่องการจัดซื้อและเบิกจ่ายวัสดุครุภัณฑ์ที่ได้จัดซื้อแล้วในหมวดวิชานั้นไปใช้และเก็บรักษาเท่านั้น (กรมสามัญศึกษา 2527 : 146) สำหรับเจ้าหน้าที่ที่จะคอยแนะนำในเรื่องการใช้สื่อการเรียนต่าง ๆ โดยเฉพาะครูที่ทำหน้าที่ครูโสตทัศนศึกษา นี้ก็ไม่ค่อยจะได้ทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์นอกจากให้บริการในการใช้ห้องและเครื่องมือทางโสตทัศนศึกษาเท่านั้น สำหรับครูผู้สอนเองก็ยังคงขาดการวางแผนในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน แนวทางแก้ไขในเรื่องนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความเอาใจใส่มากขึ้นต่อการสร้างระบบการใช้สื่อการเรียนโดยจัดให้มีศูนย์วัสดุอุปกรณ์การสอนโดยจัดแบ่งห้องเรียนเพื่อใช้เป็นห้องผลิตและเก็บวัสดุอุปกรณ์

การสอนของหมวดวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะและจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการผลิต
เก็บรักษา จัดทำบัญชี และควบคุมดูแลการเบิกจ่ายวัสดุอุปกรณ์การสอนให้ครูได้ใช้
อย่างสะดวก ในขณะเดียวกันผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา
จะต้องคอยควบคุมดูแลให้การใช้วัสดุอุปกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตรงตาม
โครงการที่วางแผนไว้และที่น่าจะต้องทำคือ เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถใน
การผลิตและใช้สื่อการเรียนมาให้ความรู้แก่ครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจใน
เรื่องการใช้สื่อการเรียนได้อย่างถูกต้อง ส่งครูเข้าอบรมการผลิตและใช้สื่อการเรียน
ตามมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครู

1.1.4 ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน จากการวิจัย
พบว่า ทั้งผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ผู้บริหาร
โรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับสูง ทั้งในเรื่องการแนะนำให้ครูรายงานผลการเรียน
ของนักเรียนแต่ละคนให้ผู้ปกครองทราบได้อย่างเหมาะสมทำให้แก้ปัญหาได้ทันเวลาที่
เรื่องการแจ้งข่าวให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพและความประพฤติของ
นักเรียนได้ทันต่อเหตุการณ์และในเรื่องการสนับสนุนให้ครูสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับ
นักเรียนอยู่เสมอ ทำให้แต่ละฝ่ายมีความเข้าใจดีต่อกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า
ผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นตัวอย่างว่า โรงเรียนที่เข้ากับชุมชนได้นั้นจะได้รับ
ความร่วมมือและช่วยเหลือจากชุมชนเป็นอย่างดี ผู้ปกครองนักเรียนในปัจจุบันก็มี
การศึกษามากขึ้น ฐานะทางของครอบครัวนักเรียนมากขึ้น จึงให้ความเอาใจใส่ต่อ
นักเรียนในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น ดังนั้นความสำเร็จของผู้บริหารโรงเรียนจากการ
ให้ความเอาใจใส่ต่อนักเรียนและให้ความใกล้ชิดกับผู้ปกครองนักเรียน จึงเกิดได้
มากขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในระดับค่า
ในเรื่องการเป็นที่ปรึกษาและช่วยให้งานสมาคมผู้ปกครองและครู และสมาคม
ศิษย์เก่าบรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในโรงเรียนขนาดเล็กยังไม่มี
การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู และสมาคมศิษย์เก่า เพราะยังขาดความพร้อม

ในเรื่องของบุคลากรที่จะดำเนินการ ซึ่งน่าจะเรียกใช้โดยจัดให้มีคณะกรรมการ การศึกษาของโรงเรียนด้วยวิธีการเชิญผู้นำท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาเป็น กรรมการ เพื่อให้คณะกรรมการดังกล่าวได้มีส่วนช่วยเหลือในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนแล้วค่อย ๆ ขยายผลไปสู่การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู และ สมาคมศิษย์เก่าต่อไป สำหรับผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่มีการ จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู และหรือสมาคมศิษย์เก่าอยู่แล้วนั้นควรที่จะพิจารณา อบรมและพัฒนาบทบาทของตนให้มากขึ้นโดยการศึกษาคูงานหรือด้วยวิธีการอื่น ๆ รวมทั้งปรับปรุงแนวปฏิบัติในการให้ความร่วมมือกับสมาคมให้เกิดผลดีแก่โรงเรียน ให้มากขึ้น เช่น อาจจะต้องแสดงบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งมีแต่ การรอรับการบริจาคจากการจัดงานสังสรรค์ในแต่ละครั้งเท่านั้น โรงเรียนควร จะเปิดโอกาสให้แต่ละสมาคม เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงการเรียนการสอนใน บางโอกาสด้วย เช่น จัดให้มีการสำรวจและเชิญผู้ปกครองและศิษย์เก่าที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็นวิทยากร ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากแก่ทั้งสองฝ่าย กล่าวคือ ฝ่ายสมาชิกของสมาคมผู้ปกครองและครู และหรือสมาชิกของสมาคมศิษย์เก่าก็จะ รู้สึกว่าคนได้รับเกียรติและมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมดูแล สนับสนุนการศึกษา ของบุตรหลานตน ในขณะที่วิทยากรทางโรงเรียนซึ่งไม่สามารถจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนเกิดสมรรถภาพในทุกด้านเพราะโรงเรียนมีขีดจำกัดทางด้านบุคลากร สถานฝึกปฏิบัติกิจการ วัสดุการเรียนการสอน ตลอดจนงบประมาณอยู่แล้วนั้น ก็จะได้ นำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นทั้งทรัพยากรบุคคลและวัตถุดิบเป็นปัจจัยประกอบการ เรียน การสอนให้เกิดผลดีต่อการศึกษาของนักเรียน ซึ่งก็เป็นบุตรหลานของสมาชิกสมาคม ล่าง ๆ ดังกล่าวอีกด้วย (กรมสามัญศึกษา 2527 : 62)

1.1.5 ด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู จากผลการวิจัย พบว่า ทั้งผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีสมรรถภาพทุกเรื่องอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากผลของการ

เปลี่ยนแปลงหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมานั้น ทำให้โรงเรียนต้องมียุทธศาสตร์มากขึ้นในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยเฉพาะหัวหน้าสถานศึกษาต้องเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและตรงตามจุดหมายของหลักสูตร ดังนั้นการควบคุมดูแลในเรื่องการเรียนการสอนจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างเอาใจใส่มากขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องพัฒนาตนเองในด้านการประเมินผลการสอนของครูและการให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะแก่ครูในการแก้ไขปรับปรุงการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น ในเรื่องนี้ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการกำหนดจุดมุ่งหมาย พื้นฐานในการประเมินคุณภาพการสอนของครูว่ามุ่งเน้นประเมินเพื่อพัฒนาในเรื่องใดบ้างที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น ประเมินเจตคติของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน เจตคติของผู้สอนต่ออาชีพครู บุคลิกภาพของผู้สอน การเตรียมการสอน พฤติกรรมการสอน บรรยากาศในห้องเรียน รวมทั้งความรู้และพฤติกรรมของนักเรียนอันเป็นผลจากการเรียนรู้ในสิ่งที่ครูทำการสอนได้ เป็นต้น และที่สำคัญคือ ทั้งสองฝ่ายต้องวางแผนการประเมินการสอนร่วมกันและจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการประเมินการสอนร่วมกันเพื่อช่วยให้ผู้สอนรู้ว่า การดำเนินการสอนของตนนั้นส่วนใดที่เป็นส่วนดีและได้ผล และส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งกลยุทธ์นี้จะช่วยให้การประเมินการสอนของผู้บริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาทั้งที่เกี่ยวกับตัวครู การบริหาร แหล่งวิทยากร วัสดุอุปกรณ์การสอน และค่านางเงิน ซึ่งจากการพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องที่เป็นปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในระดับมากคือ เรื่องเงินบำรุงการศึกษาซึ่งมีน้อยไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการนิเทศ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณี น้ำเพชร (กฤษณี น้ำเพชร 2520 : บทคัดย่อ)

ที่พบว่า ปัญหาในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ การขาดแคลนงบประมาณ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนน้อย เงินบำรุงการศึกษาที่เรียกเก็บก็ได้น้อยตามสัดส่วนของนักเรียนและในโรงเรียนบางแห่งนั้นมีการลดต้นทุนให้นักเรียนที่มีฐานะยากจนไม่ต้องเสียเงินบำรุงการศึกษา ทำให้ยอดรายรับของเงินบำรุงการศึกษาน้อยลงไปอีก ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ นั้น แม้ว่าจะเรียกเก็บเงินบำรุงการศึกษาได้มาก แต่ก็ต้องนำมาจัดสรรเพื่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การสอนของหมวดวิชาต่าง ๆ ซึ่งก็มักจะไม่ค่อยเพียงพอต่อความต้องการของแต่ละหมวดวิชาอยู่แล้ว นอกจากนี้ยังต้องใช้จ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ และเป็นค่าสาธารณูปโภค และหรืออาจเป็นเพราะขาดการวางแผนที่จะใช้จ่ายเงิน เพื่อจัดกิจกรรมการนิเทศจึงไม่ได้ทันไว้เพื่อใช้จ่ายในค่านางเงินงบประมาณในแต่ละกรม นั้นเท่าที่เป็นอยู่เงินงบประมาณส่วนใหญ่จะใช้จ่ายเป็นค่าเงินเดือนและค่าจ้าง ค่าก่อสร้างอาคาร ค่าจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ ส่วนงบประมาณที่จัดสรรเพื่อพัฒนาบุคลากรนั้นยังไม่ได้มีการจัดสรรให้โดยอัตโนมัติ จึงต้องอาศัยเงินบำรุงการศึกษาซึ่งก็เก็บได้ไม่มากนักดังกล่าวมาแล้ว สำหรับแนวทางแก้ไขในเรื่องนี้ผู้บริหารโรงเรียนน่าจะต้องพยายามหาเงินเองด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดกิจกรรมการแสดงของนักเรียนจัดการแข่งขันกีฬา ขอบริจาคจากผู้ปกครองและชุมชนโดยอธิบายให้เห็นความสำคัญของการนิเทศการเรียนการสอน รวมทั้งให้ความเอาใจใส่ในการสำรวจปัญหาความต้องการของครูเพื่อจัดสรรเงินบำรุงการศึกษาเพื่อใช้จ่ายในโครงการนิเทศให้มากขึ้น เช่น จัดประชุมปฏิบัติการ จัดฉายวีซีดีแสดงวิธีการสอนที่มีคุณภาพ จัดสัมมนาทางวิชาการ การจัดส่งครูไปดูงานตามโรงเรียนดีเกิน ส่งครูเข้าอบรมทางวิชาการ การจัดให้มีการเขียนชั้นเรียน และการทดลองฝึกหัดแสดงพฤติกรรมการสอนที่จำเป็นต่าง ๆ เป็นต้น

ส่วนปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่ฝ่ายครูเห็นว่า เป็นปัญหาในระดับน้อยและผู้บริหารฝ่ายวิชาการเห็นว่า เป็นปัญหาน้อยกว่าข้ออื่น ๆ คือ

ครูไม่ยอมรับการนิเทศการศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลด จันทกุล (ชลด จันทกุล 2524 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัญหาที่ครูไม่ยอมรับการนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัญหาที่พบอยู่ในเกณฑ์น้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูมีความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารโรงเรียนมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในการบริหารงาน การนิเทศ การศึกษา และมีความรู้ทางวิชาการที่ขึ้น ผู้บริหารระดับเหนือโรงเรียนก็เร่งรัดสนับสนุนให้โรงเรียนพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น ทำให้โรงเรียนสามารถจะพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนให้ก้าวหน้าได้มากขึ้นโดยครูยินดีให้ความร่วมมือยิ่งขึ้น

2. เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการ กับฝ่ายครูพบว่า ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครูมีความเห็นว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 ที่ว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู แตกต่างกัน ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะว่าทั้งสองฝ่ายมีโอกาสทำงานร่วมกัน ในการพัฒนางานวิชาการและการทำงานในแต่ละครั้งมีการประชาสัมพันธ์งานอย่างทั่วถึงทำให้ครูทราบและเข้าใจในกาปฏิบัติงานและมองเห็นสภาพการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนตรงกันมากขึ้น

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศการศึกษาแยกเป็นรายด้าน พบประเด็นที่นำศึกษาค้น

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครูเกี่ยวกับสมรรถภาพในด้านนี้โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บางข้อทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นแตกต่างกันซึ่งได้แก่

เรื่องสมรรถภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการอธิบายให้ครูเกิดความเข้าใจและตระหนักในจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรที่ใช้อยู่ การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้บริหารโรงเรียนกระทำโดยตรงกับผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชามากกว่าที่จะให้การนิเทศโดยตรงกับครู เช่นเดียวกับเรื่องการช่วยเหลือแนะนำให้ครูศึกษาผลงานวิจัยและเทคโนโลยีใหม่ๆ นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนให้การนิเทศโดยตรงกับผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชา มากกว่าที่จะให้การนิเทศโดยตรงกับครู ทำให้ทั้งสองฝ่ายมองเห็นสมรรถภาพในการนิเทศของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ผลงานวิจัยมีน้อยและไม่ค่อยตรงกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน จึงไม่ค่อยมีการนำเอาผลงานวิจัยมาใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูมากนัก ในโรงเรียนบางแห่งครูไม่ค่อยได้มีโอกาสศึกษาผลงานวิจัย เพราะอยู่ห่างไกลจากแหล่งวิชาการ ส่วนในเรื่องของการนำเอาเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนั้นก็กระทำกันเฉพาะในโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์ซึ่งก็ได้อีก โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่เท่านั้น

2.2 ด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร ความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครูเกี่ยวกับสมรรถภาพในการนิเทศค่านนี้โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีหลายข้อที่ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน คือเรื่องการประเมินอัตราค่าจ้างครูที่ควรจะมีในแต่ละหมวดวิชาได้อย่างถูกต้อง จัดหาและคัดเลือกครูให้ตรงกับความต้องการของหมวดวิชา และการจัดครูเข้าสอนและมอบหมายงานให้ครูได้ตรงกับความรู้ความสามารถ ซึ่งทุกเรื่องผู้บริหารฝ่ายวิชาการเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศอยู่ในระดับสูงกว่า การที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการเกี่ยวกับการวางแผนกำลังคนในโรงเรียนนั้น ผู้ที่ให้ข้อมูล

ประกอบการพิจารณาได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชา ซึ่งครูมีโอกาสน้อยมากหรือแทบจะไม่มีโอกาสเลยที่จะเสนอแนะและเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเข้าใจในสัดส่วนและเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับอัตรากำลังครูตลอดจนกระบวนการใดมาของครูแต่ละหมวดวิชา และได้พิจารณาเห็นว่าผลการตัดสินใจของฝ่ายตนถูกต้องและเหมาะสม แต่ฝ่ายครูอาจมองไปในลักษณะที่ถือการลดปริมาณการสอนของตนโดยไม่ไถ่ค่าหนึ่งถึงความเหมาะสมโดยส่วนรวม ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องชัดเจนและทำความเข้าใจกับครูให้มากขึ้น ส่วนในเรื่องการจัดให้มีห้องสมุดสำหรับครูและสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า เป็นข้อที่ฝ่ายครูเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับที่สูงกว่าผู้บริหารฝ่ายวิชาการมองเห็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แต่เดิมการจัดห้องสมุดสำหรับครูและสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาค้นคว้านั้นเป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนกระทำกันน้อยมาก ครั้นต่อมาผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารในระดับสูงนี้มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการพัฒนาโรงเรียนโดยการพัฒนาบุคลากรมากขึ้น จึงจัดให้มีห้องสมุดสำหรับครูและสนับสนุนให้ครูศึกษาค้นคว้านั้นมากขึ้น ทำให้ครูซึ่งแต่เดิมไม่เคยได้รับการพัฒนาด้วยวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้รู้สึกพึงพอใจ ในขณะที่ฝ่ายผู้บริหารวิชาการยังรู้สึกว่าการจัดการเรื่องเหล่านี้ไม่ได้ดีมากนัก

2.3 ด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครูมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในด้านนี้โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันคือ การจัดให้มีเจ้าหน้าที่บริการอุปกรณ์การสอนให้ครูได้ใช้อย่างสะดวก ซึ่งความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีค่าเฉลี่ยมากกว่า ทั้งนี้โดยสภาพความเป็นจริงที่พบ ผู้บริหารโรงเรียนมักจะไม่ได้อำหนดโดยแจ่มชัดให้ผู้ใช้รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องนี้ และมักใช้วิธีสั่งการให้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชาจัดหาครูช่วยทำหน้าที่พิเศษของฝ่ายหรือของหมวดวิชา ซึ่งจะทำหน้าที่เพียงเก็บและ

ลงทะเบียนวัสดุอุปกรณ์เท่านั้น ไม่สามารถจัดบริการให้แก่ครูได้อย่างทั่วถึง เพราะ
 ครูที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนั้นจะต้องทำหน้าที่หลัก คือการสอน เช่นเดียวกับครูอื่น ๆ
 และครูที่ทำหน้าที่ดังกล่าวก็ไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการใช้วัสดุอุปกรณ์
 การสอนที่พอทำให้ไม่สามารถจัดบริการแก่ครูได้เท่าที่ควร ฝ่ายครูจึงเห็นว่า
 ยังไม่ได้รับการบริการที่เพียงพอและเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในเรื่องนี้
 อยู่ในระดับต่ำ กว่าผู้บริหารฝ่ายวิชาการมองเห็น ในเรื่องการส่งเสริมและแนะนำ
 ให้มีการใช้วัสดุเหลือใช้หรือวัสดุในท้องถิ่นเพื่อผลิตสื่อการเรียนเป็นเรื่องที่ผู้บริหาร
 ฝ่ายวิชาการมองเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนี้เทศอยู่ในระดับ
 ปานกลาง แต่ครูเห็นว่าอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การส่งเสริม
 แนะนำในเรื่องการใช้วัสดุเพื่อผลิตสื่อการเรียนนั้นเป็นเรื่องที่ต้องใช้จ่ายเงิน
 กำลังคน และความสามารถของบุคคล ซึ่งในบางหมวดวิชานั้นอาจต้องใช้ผู้อำนวยการ
 เป็นพิเศษจึงจะได้สื่อการเรียนที่มีคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตามในเรื่องนี้แม้ว่าผู้บริหาร
 โรงเรียนจะไม่กล้าให้การนิเทศแก่ครูโดยตรง แต่ก็มักจะกำหนดเป็นหลักการให้ช่วย
 ผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชาที่ปฏิบัติในเรื่องการผลิตสื่อการเรียน
 อย่างประหยัดโดยเลือกใช้วัสดุในท้องถิ่นที่หาง่ายหรือวัสดุเหลือใช้บางอย่างมาผลิต
 เป็นสื่อการเรียนโดยเฉพาะในสภาวะปัจจุบันที่ผู้บริหารโรงเรียนค่อนข้างควบคุมดูแล
 การใช้จ่ายเงินให้เป็นไปด้วยความประหยัดเพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ
 ซึ่งผู้สอนอาจจะไม่เข้าใจและเห็นว่าไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร จากผู้บริหาร
 โรงเรียนเป็นเหตุให้ฝ่ายครูมองเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพเกี่ยวกับ
 เรื่องนี้น้อย ส่วนในเรื่องของการประเมินผลการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนเพื่อนำมา
 ประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณในปีต่อไปก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ผู้บริหารฝ่าย
 วิชาการและฝ่ายครูเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนี้เทศแตกต่างกัน
 โดยผู้บริหารฝ่ายวิชาการเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับที่สูงกว่า
 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารงานนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะมอบหมายให้ฝ่ายวิชาการ

และหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้ดำเนินการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ การสอนของครูผู้สอน เพื่อเสนอให้เจ้าหน้าที่พัสดุของโรงเรียนจัดทำรายการเพื่อ ขอซื้อเป็นลำดับขั้นต่อไป สำหรับวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ได้จัดซื้อและนำมาใช้แล้วนั้น ก็มอบหมายให้ครูช่วยฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชา ร่วมกันประเมินผลการใช้และ นำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณของแต่ละหมวดวิชาตามความ จำเป็นต่อไป แต่วิธีการสำรวจและประเมินผลของหัวหน้าหมวดวิชาอาจจะไปคอยมี รูปแบบที่แน่นอนและนักกระทำโดยการสอบถามจากปากคำของครูด้วยวิธีการง่าย ๆ เท่านั้น จากวิธีการดำเนินการดังกล่าวอาจทำให้ฝ่ายครูเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมี สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา เรื่องนี้อยู่ในระดับต่ำกว่า

2.4 ด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และฝ่ายครูมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศด้านนี้โดย รวมอยู่ในระดับปานกลางไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เรื่องที่ ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน คือ การชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตรและการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ที่จัดให้แก่ นักเรียน โดยที่ผู้บริหาร ฝ่ายวิชาการมองเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับสูงกว่าที่ฝ่ายครู มองเห็น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีส่วนร่วมในการวางแผนกับ ผู้บริหารโรงเรียนและมีโอกาสเข้าร่วมชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียน การสอนและกิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนได้ทราบอยู่เสมอ โดยเฉพาะในวันมอบตัวและปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ จึงทำให้ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ มองเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศในเรื่องนี้อยู่ในระดับที่สูงกว่า ฝ่ายครู ซึ่งมีโอกาสน้อยที่จะเห็นและรับรู้บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับเรื่องนี้

ในเรื่องการจัดให้มีการสำรวจและเชิญผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็นวิทยากรให้สอดคล้องกับเนื้อหาตามหลักสูตร และเรื่อง การส่งเสริมครูให้รู้จักใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนนั้น

ทั้งสองฝ่ายก็มีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการมองเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูนั้นแม้ว่าหลักสูตรจะเปิดกว้างให้มีการใช้ทรัพยากรในห้องเรียนเพื่อช่วยเหลือในการสอนของครู แต่ในทางปฏิบัตินั้นยังมีการใช้ทรัพยากรในห้องเรียนไม่ว่าจะเป็นบุคคล สถานที่ประกอบการและแหล่งวิทยากรน้อยหรือเกือบจะไม่ได้กระทำเลย ปัญหาใหญ่คงจะได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณประกอบกับทั้งฝ่ายครูและผู้บริหารโรงเรียนไม่ค่อยเห็นความสำคัญและขาดทักษะในการจัดการ เรื่องนี้เพราะปรากฏว่า มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีนี้ค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ก็อาจเป็นเพราะบางโรงเรียนนั้นตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชนมากทำให้ไม่สะดวกที่จะพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยากร และสถานประกอบการ ทำให้ครูผู้สอนไม่เห็นความสำคัญที่จะสำรวจและใช้ทรัพยากรในห้องเรียนมาใช้เพื่อประโยชน์ในการสอนของตน ส่วนผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถนั้นก็ต้องประกอบภาระกิจส่วนตัวและมักไม่ค่อยมีเวลาให้กับทางโรงเรียนได้มากนัก การเชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรก็มักจะทำให้ในเวลาจำกัดและเป็นไปในลักษณะเสริมความรู้มากกว่าที่ช่วยสอนตามเนื้อหาในหลักสูตร ครูผู้สอนจึงไม่สนใจและมีครูจำนวนไม่น้อยที่คิดว่า การเชิญผู้ปกครองนักเรียนมาให้ความรู้แก่นักเรียนนั้นเป็นภาระแก่ตนซึ่งมักจะไม่ค่อยได้รับการส่งเสริมโดยตรงจากผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณดำเนินการ จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเข้าใจและเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนก็ได้พยายามทำเท่าที่สามารถทำได้ เช่น เชิญผู้ปกครองและผู้ทรงคุณวุฒิในห้องเรียนมาบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียนในบางโอกาส จัดพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ที่หน่วยงานราชการและสถานประกอบการของเอกชน เป็นต้น แต่การกระทำดังกล่าว ฝ่ายครูยังคงเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพอยู่ในระดับต่ำ

2.5 คำนวณการประเมินคุณภาพการสอนของครู ทั้งผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในค่านนี้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทั้งสองฝ่ายมี

ความคิดเห็นสอดคล้องกันในเกือบทุกข้อ เช่น คางก็เห็นว่าในการประเมินผลการเรียน การสอนแต่ละครั้งนั้นผู้บริหารโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัดและมุ่งประเมินทั้งด้าน ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งทั้ง 2 ข้อนี้ทั้งสองฝ่ายให้ความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพค่อนข้างสูง นอกจากนี้ในเรื่องการส่งเสริมให้ครู ประเมินผลการสอนของตนอยู่เสมอ และการจัดให้มีการประเมินผลการสอนอยู่เสมอ เป็นระยะ ๆ ทั้งสองฝ่ายก็เห็นว่าเป็นเรื่องที่น่าพอใจ โดยจะเห็นว่าให้คะแนนไว้ ในระดับค่อนข้างสูงเช่นกัน และทั้งสองฝ่ายยอมรับว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความสนใจ และมีความรู้ความสามารถในวิธีการสอนซึ่งทำให้การประเมินผลการเรียนการสอน เกิดผลดีทำให้ครูสอนดีขึ้นเรื่อย ๆ อย่างน่าพอใจ ส่วนในอีกหลายประเด็นที่เกี่ยวกับ สมรรถภาพด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครูนั้น ทั้งสองฝ่ายก็เห็นว่าไม่แตกต่างกัน เป็นส่วนใหญ่ จะมีก็เพียงบางข้อที่ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นต่างกันอยู่บ้าง ได้แก่ การจัด ให้มีแบบฟอร์มประเมินการสอนที่มีคุณภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โดยความเป็นจริง แล้วเป็นที่ทราบกันดีว่า เกือบจะทุกโรงเรียนมีได้เคยมีแบบฟอร์มสำหรับใช้ในการ ประเมินผลการเรียนการสอนใช้กันมานานแล้ว และการประเมินก็ทำกันไม่จริงจัง แต่อย่างไร ก็ตามผู้บริหารฝ่ายวิชาการก็เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เข้าประชุมและดำเนินการร่วมกับผู้บริหาร โรงเรียนในการพัฒนาการสอนของครูยอมรับว่าได้คิดว่าฝ่ายครูถึงความพยายามของ ผู้บริหารโรงเรียนที่จะแนะนำปรับปรุงแก้ไขให้ครูทำการสอนได้ดียิ่งขึ้นตลอดจนความ พยายามในการเตรียมการในเรื่องเครื่องมือที่จะใช้ประเมินโดยเฉพาะแบบฟอร์มต่าง ๆ รวมทั้งวิธีการประเมินของผู้บริหารโรงเรียน ทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นแตกต่างกัน ในเรื่องนี้ อีกเรื่องหนึ่งที่ทั้งสองฝ่ายมองเห็นแตกต่างกัน โดยฝ่ายครูเห็นว่าผู้บริหาร โรงเรียนมีสมรรถภาพสูงกว่า ได้แก่ หลังการประเมินผลการเรียนการสอนแล้วสามารถ ช่วยเหลือครูวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างไถ่ผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผลการประเมิน การเรียนการสอนนั้นครูจะต้องนำมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการปรับปรุงการสอนของตน อยู่เสมอ จากความเข้าใจในสภาพปัญหาการสอนที่เป็นอยู่และการได้รับความช่วยเหลือ

จากผู้บริหารโรงเรียนในบางเรื่องก็ก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่จะปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น ทำให้ฝ่ายครูมองเห็นว่า ได้มีการนำเอาผลการประเมินมาวิเคราะห์และหาวิธีการแก้ปัญหาในระดับที่มากกว่าผู้บริหารฝ่ายวิชาการมองเห็น

3. เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนพบว่าผู้บริหารฝ่ายวิชาการและฝ่ายครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2 ที่ว่า ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ความความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครูแตกต่างกัน การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารฝ่ายวิชาการซึ่งทำหน้าที่ให้การนิเทศเช่นเดียวกับผู้บริหารโรงเรียนยอมเข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานนิเทศได้ดีกว่าผู้รับการนิเทศคือ ฝ่ายครู ไม่ว่าปัญหานั้นจะเกิดจากบุคลากร สภาพท้องถิ่น หรือในค่านงบประมาณ จึงทำให้ผู้บริหารฝ่ายวิชาการมองปัญหาดังกล่าวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและระดับมาก แต่ครูมักจะมองปัญหาในค่านบุคลากร โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับตัวครูนั้นว่าเป็นปัญหาในระดับน้อย

4. เปรียบเทียบสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาโดยรวมต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 3 ที่ว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ที่มีขนาดต่างกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู แตกต่างกันและจากผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ไม่ว่าจะเป็นค่านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์การสอน สื่อการเรียน เครื่องมือ

โสภณศึกษา งบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มิวุฒิสูง เช่น มีวุฒิปริญญาโท ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศการศึกษามากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ อูทัย สร้อยสุข (อูทัย สร้อยสุข 2520 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาหน้าที่คานการนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า อาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดใหญ่มีความเข้าใจและทำหน้าที่นิเทศการศึกษามากกว่าอาจารย์ใหญ่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก และอาจารย์ใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาโทมีความเข้าใจและทำหน้าที่นิเทศการศึกษามากกว่าอาจารย์ใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี หรืออาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มิอาวุโสสูงจึงมักจะมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าและเคยผ่านการอบรมผู้บริหารโรงเรียนระดับสูง มีโอกาสที่จะเข้าอบรมสัมมนาทางวิชาการบ่อยครั้งกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก จึงรู้และเข้าใจเรื่องการนิเทศภายในได้ดีกว่า ประกอบกับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการนิเทศการศึกษาที่พร้อมมากกว่า อาทิเช่น เอกสารและคู่มือประกอบการสอน สื่อการเรียน เครื่องมือโสภณศึกษา เครื่องถ่ายเอกสาร และงบประมาณ เป็นต้น และจากจำนวนบุคลากรในโรงเรียนที่มีจำนวนมากกว่าทำให้สามารถคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถขึ้นเป็นผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดวิชา เพื่อทำหน้าที่ช่วยงานนิเทศได้ง่ายกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กจะทำได้

5. เปรียบเทียบปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีปัญหาในการนิเทศการศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 4 ที่ว่า ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ที่มีขนาดต่างกัน ความความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู แยกต่างกัน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชัย พุกผาสุข (สมชัย พุกผาสุข 2527 : 143) ที่พบว่า ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนจะมองปัญหาจากการ

ปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์แตกต่างกัน จากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครูที่พบในผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในการนิเทศการศึกษามากที่สุด ส่วนผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาในการนิเทศศึกษาน้อยที่สุด การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความพร้อมในเรื่องบุคลากร งบประมาณ และสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น เช่น สถานประกอบการ แหล่งวิทยากร แยกต่างหาก โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งมักจะมีบุคลากรพร้อมและมักจะตั้งอยู่ใน เขตตัวเมืองหรือเขตชุมชนซึ่งมีความเจริญอยู่มาก จึงมีความพร้อมในสิ่งเหล่านี้มากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกลชุมชน ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนขนาดใหญ่จึงมีน้อยกว่า ดังจะพบอยู่เสมอว่าโรงเรียนขนาดเล็กมักจะขาดแคลนผู้ทรงคุณวุฒิและแหล่งวิทยากรต่าง ๆ เป็นอันมาก เนื่องจากตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชนนั่นเอง และนอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กยังมักจะมีปัญหาในเรื่องการเงินมากกว่าโรงเรียนขนาดอื่น เพราะเรียกเก็บเงินบำรุงการศึกษาได้น้อย เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนน้อย และผู้ประกอบการนักเรียนก็ค่อนข้างจะยากจนเสียเป็นส่วนใหญ่อีกด้วย ทำให้การจัดสรรเงินเพื่อใช้จ่ายในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และพัฒนากันต่าง ๆ ต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดและไม่สามารถจัดสรรเงินเพื่อจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาได้มากนัก ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวมักจะไม่เป็นปัญหามากนักในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ได้ก้าวหน้าขึ้นมามากแล้ว เป็นส่วนใหญ่ยังมีเพียงบางเรื่อง เท่านั้นที่ผู้บริหารโรงเรียนควรจะต้องแก้ไขและปรับปรุง สมรรถภาพในการนิเทศของตนให้ดียิ่งขึ้น อาทิเช่น การจัดบริการในด้านวัสดุอุปกรณ์ การสอนและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสมาคมผู้ประกอบการและครู และสมาคมศิษย์เก่า เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดีเป็นที่น่ายินดีว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความเอาใจใส่ในงานนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นงานสำคัญที่จะช่วยพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นที่หวังได้ว่าผู้บริหารโรงเรียนคงจะปรับปรุงแก้ไข สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของตนให้ก้าวหน้าต่อไปอีกโดยไม่หยุดยั้ง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะไว้ดังนี้

1. แม้วาผลการวิจัยจะแสดงให้เห็นว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจะก้าวหน้าขึ้นมามากแล้ว แต่ก็ยังไม่อาจนับได้ว่า ถึงขั้นดีมาก เพราะปรากฏว่ายังมีสมรรถภาพในบางเรื่องอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จึงควรที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเอาใจใส่ปรับปรุงพัฒนาสมรรถภาพในงานด้านนี้ให้ก้าวหน้า ยิ่งขึ้นต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง ผู้บริหารระดับเหนือโรงเรียนขึ้นไปควรจะได้ช่วยสนับสนุนงบประมาณและควรให้โรงเรียนทำโครงการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาบุคลากรเสนอเป็นประจำทุกปี เพราะงานนิเทศการเรียนการสอนนับเป็นงานสำคัญยิ่ง ของสถานการศึกษา

2. เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า การดำเนินงานของโรงเรียนนั้น แม้ว่าโรงเรียนจะมีบุคลากรตำแหน่งต่าง ๆ ช่วยทำหน้าที่ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และหัวหน้าฝ่าย เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้บริหารโรงเรียนอยู่แล้วก็ตาม แต่หน้าที่และความรับผิดชอบงานวิชาการของโรงเรียนนั้น ยังไม่พ้นภาระของผู้บริหารโรงเรียนไปได้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง และเป็นผู้รับผิดชอบคนแรก เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้บริหารโรงเรียนย่อมเป็นหัวหน้าทางวิชาการของโรงเรียนและเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องทำหน้าที่นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ซึ่งในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวนี้ โรงเรียนควรจะได้จัดดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

2.1 สำนวจสภาพปัญหาเพื่อทราบความต้องการและความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในกระบวนการเรียนการสอนของครู

- 2.2 ศึกษาข้อเท็จจริงจากผลการประชุมภายในหมวดวิชาต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะเรื่อง หรือจัดประชุมปฏิบัติการ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียน การสอนและพัฒนาครูให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
- 2.3 กระตุ้นและอำนวยความสะดวกให้หัวหน้าหมวดวิชาปฏิบัติงาน นิเทศการศึกษาแก่ครู
- 2.4 กระตุ้นและจูงใจให้ครูประเมิณการสอน การทำงาน และพัฒนา ตนเองอยู่เสมอ
- 2.5 จัดส่งครูไปศึกษาดูงานในโรงเรียนอื่น ๆ หรือเข้าอบรมทาง วิชาการโดยทั่วถึงทุกคนอยู่เสมอเป็นระยะ ๆ
- 2.6 จัดให้มีการอำนวยความสะดวกในด้านการเรียนการสอน เช่น สนับสนุนเรื่องวัสดุอุปกรณ์การสอน และจัดหาและจัดทำคู่มือครู เป็นต้น
- 2.7 แสวงหาความร่วมมือและความช่วยเหลือจากชุมชนทั้งในล้า นงบประมาณและแหล่งวิทยากร
- 2.8 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา จะต้องเอาใจใส่ดูแล พัฒนาการเรียนการสอน และประเมินผลงานทางวิชาการ เป็น ระยะ ๆ โดยมีการกำหนดแผนงานและจุดหมายที่แน่ชัด
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมสามัญศึกษาคควรกำหนดเป็นนโยบาย สำคัญที่กลุ่มโรงเรียนจะต้องช่วยเหลือโรงเรียนในกลุ่มให้ก้าวหน้าในเรื่องที่เกี่ยวกับ การนิเทศการศึกษา โดยกรมสามัญศึกษาจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดอบรมผู้ทำหน้าที่ นิเทศการศึกษาในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครูที่ได้รับการคัดเลือก ให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของ ตนและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในทางปฏิบัติได้ ในด้านการช่วยเหลือเกี่ยวกับ วัสดุอุปกรณ์นั้นควรจะต้องมีการสำรวจและจัดสรรให้เกิดความเป็นธรรม โดยเฉพาะ กับโรงเรียนขนาดเล็ก และในการอบรมเตรียมผู้บริหารทุกระดับควรบรรจุหัวข้อที่

เกี่ยวกับบทบาทและเทคนิคสำคัญต่าง ๆ ในการนิเทศการศึกษาเข้าในหลักสูตรทุกครั้ง สำหรับหน่วยศึกษานิเทศก์ควรจะเป็นที่เลี้ยงและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนงานนิเทศแก่บุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาในโรงเรียนอย่างใกล้ชิดและจริงจัง ควรเป็นตัวกลางผลิตสื่อที่จะใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาครูให้ก้าวหน้าในวิชาชีพ และส่งไปให้โรงเรียนได้ใช้อย่างสม่ำเสมอ ก็จะช่วยให้งานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนต่าง ๆ สามารถดำเนินไปได้และบรรลุวัตถุประสงค์ในการนิเทศได้มากและรวดเร็วกว่าเท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอื่นและในระดับเขตการศึกษา เพื่อให้เกิดความกว้างขวางในการศึกษามากขึ้น และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงงานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป
2. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ด้วย เช่น รูปแบบการบริหารงานและการนิเทศความรู้ในหลักการและเทคนิค รวมทั้งประสบการณ์ในงานนิเทศของผู้บริหารโรงเรียน ลักษณะชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เช่น ในตัวจังหวัด อำเภอ และตำบล เป็นต้น จะช่วยให้ทราบความแตกต่างของสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาได้ชัดเจนมากขึ้นว่ามีผลเนื่องมาจากอะไร
3. ควรศึกษาต่อไปในเรื่องที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนยังมีสมรรถภาพต่ำ เช่น เรื่องการจัดบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน และการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้ทราบรายละเอียดของปัญหาอย่างแน่ชัด เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและแก้ปัญหาได้ตรงจุดต่อไป
4. ควรศึกษาวิจัยเรื่องที่เป็นปัญหาในระดับมากที่พบจากการวิจัยครั้งนี้

ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ ให้ละเอียดถี่ถ้วนอีกครั้งหนึ่งเพื่อทราบว่า
เท่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันแต่ละโรงเรียนได้รับการสนับสนุนในเรื่องนี้มากน้อยเพียงใด
และโรงเรียนมีความต้องการให้กรมสามัญศึกษาให้การช่วยเหลือสนับสนุนในเรื่องนี้
เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใดและในรูปแบบใด

გზისკენ

บรรณานุกรม

กิติพิท ภัฏฐาภิญโญผล "สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา" ศึกษาศาสตร์สาร 1 - 2 :

144 - 154 ตุลาคม 2525 - มีนาคม 2526

กฤษดี น้ำเพชร วิธีปฏิบัติในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 174 หน้า อักษรำเนา

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520

อักษรำเนต 2520, 38 หน้า

————— แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) พัฒนศึกษา

2524, 369 หน้า

เจริญ ภัคควำนิช "สภาพการจัคการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา"

แนวทางและสภาพการจัคการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา

หน้า 51 - 60 กองแผนงาน กรมสำนัญศึกษา 2527

จำเนียร ภูนำสล ควำมคิคเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรณการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่

โรงเรียนประถมศึกษำสังกัดกรมสำนัญศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2521, 170 หน้า อักษรำเนา

ชลอ จันทรกุล บทพำทการนิเทศการศึกษาของผู้นักรโรงเรียนประถมศึกษำในจังหวัดศรีรัง

วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 155 หน้า อักษรำเนา

ชงค้ วงษ์ชัน "นโยบายการจัคการศึกษำของกระทรวงศึกษำธิการ" ควำมร่วมมือในการ

พัฒนำงานมัธยมศึกษา หน้า 1 กรมสำนัญศึกษา กระทรวงศึกษำธิการ 2527

ชวรี ณีศรี การนิเทศการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์อมรรคพิมพ์ 2523, 331 หน้า

ชวัญชัย อำจินสมำจาร การนิเทศการศึกษา จงเจริญการพิมพ์ 2525, 100 หน้า

บุญเลิศ แสนศักดิ์ "ครูใหญ่ในฐานะผู้นัเทศการศึกษาในโรงเรียน" ศึกษาศาสตร์

3 : 23 - 33 มิถุนำยน - กันยายน 2525

- ปกรณ์ ศรีคอนไม้ บทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของ
ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครู ในเขตการศึกษา 6
ปทุมธานีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 80 หน้า
 อัครสำเนา
- พนัส หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน วัฒนาพานิช 2524, 363 หน้า ✓
- ภิญโญ สาร หลักบริหารการศึกษา วัฒนาพานิช 2516, 695 หน้า ✓
- ยง วัชชวลิต กรณีศึกษาการศึกษา ภัณฑิไทย 2524, 172 หน้า ✓
- รุ่งทิวา จักรกร การมัธยมศึกษา โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม 2526, 239 หน้า
- โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี, กลุ่ม สภาสมาคมโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี
ปีการศึกษา 2525 เอกสารกลุ่มโรงเรียน ลำดับที่ 5/2525, 102 หน้า
- ล้าน สายยศ และ อังคณา สายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 วัฒนาพานิช
 2522, 276 หน้า
- หลักการวิจัยทางการศึกษา โรงพิมพ์กิจทวีการพิมพ์ 2524, 287 หน้า
- วิจิตร วรุตมางกูร กรณีศึกษาภายในโรงเรียน เอกสารประกอบการเรียนวิชาสัมมนา
 การศึกษา ปีการศึกษา 2526, 6 หน้า อัครสำเนา
- วิรัตน์ ศิริบุรณ การศึกษาสมรรถภาพในการบริหารของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา
ในเขตการศึกษา 11 ปทุมธานีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2518, 69 หน้า อัครสำเนา
- จตุวัฒน์ (นามแฝง) "ทิศทางใหม่ของการนิเทศการศึกษา" มิตรครู 25 : 10 ธันวาคม
 2526
- สมชัย พงุฒิสาย ผลการปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
และครู สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ปทุมธานีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 180 หน้า อัครสำเนา
- สันต์ ธรรมบำรุง หลักการนิเทศการสอน เอกสารกรณีศึกษา ฉบับที่ 248
 2526, 161 หน้า

- สันต์ ธรรมบำรุง การนิเทศการศึกษา วารุณีการพิมพ์ 2519, 220 หน้า
- สำัญศึกษา, กรม การพัฒนาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงพิมพ์การศาสนา
2522, 326 หน้า
- เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2519 เอกสารประกอบการประชุม
อนุกรรมการกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระบุรี 2520, 18 หน้า
- ความรู้ด้านการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตร เอกสารประกอบความรู้
หมวดที่ 3 การอบรมเตรียมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาวันที่ 21 อรุณการพิมพ์
2527, 297 หน้า
- ประมวลบทความการนิเทศการศึกษา ปี 2521 เอกสารอันคัมที่ 44/2521,
492 หน้า
- แนวทางและสภาพการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาโครงการพัฒนาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน
มัธยมศึกษา 13 - 15 กันยายน 2527 ม.ป.ท. 2527, 135 หน้า
- "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการนิเทศกรมสามัญศึกษา พ.ศ. 2519"
คู่มือการนิเทศการศึกษา หน้า 3 - 4 โรงพิมพ์ศาสนา 2519
- กองแผนงาน เอกสารประกอบคำชี้แจงของทนายรองอธิบดีกรมสามัญศึกษา
จูโร จัยภาส 2528, 33 หน้า อัดสำเนา
- สุพิชญา ธีระกุล กาญจนา ศรีกาพันธ์ และ วิจิตร วรุตบางกูร การนิเทศการศึกษา
พิมพ์ครั้งที่ 4 โรงพิมพ์วิทยากร 2524, 316 หน้า
- เสาวภา เขานันธลากร การจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง
วิทยานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 449 หน้า อัดสำเนา
- อาคม จันทสุนทร "การนิเทศภายในโรงเรียน" มิตรครู 17 : 36 - 38 กันยายน
2522

- อาคม จันทสุนทร "แนวทางการจัดนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา"
แนวทางและสภาพการจัดการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 หน้า 30 - 32 กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา 2527
- อุทัย สร้อยสุข หน้าที่การนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา
 วิทยานิพนธ์ ค.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 263 หน้า อุดรธานี
- Adams, Harold and Frank G. Dickey. Basic Principles of Supervision.
 RanNagar, New Delhi, Eurasia Publishing House, 1966. 320 p.
- Anderson, Lester W. and Lauren A Van Dyke. Secondary School
Administrator. Boston, Houghton Mifflin Company, 1963. 593 p.
- Best, John W. Research in Education. Englewood Cliffs, New Jersey,
 Prentice - Hall, Inc., 1970. 399 p.
- Burton, William H. and Leo J. Brueckner. Supervision : A Social
Process. New York, Appleton Century - Croft, Inc., 1955. 715 p.
- Campbell, Roald F. and Others, Introduction to Educational
Administrator. 4 th.ed. Boston, Allyn and Bacon, Inc., 1971. 461 p.
- Elsbree, Willard S. Harold J. Monally and Richard Wynn. Elementary
School Administration and Supervision. 3 rd. ed, New York :
 American Book Company, 1967. 520 p.
- Erickson, Carl W. H. Administering Instructional Media Programs.
 New York, Macmillan, 1968. 660 p.
- Greenwood, J Robert, "An Investigation of the Current Perceptions
 and Ideal Expection of Junier High/Middle School Principals and
 Teachers Regarding The Principal's Role in Sapervision of
 Instruction" in Dissertation Abstracts International Volume 40,
 p 2381 - A, 1979.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York, McGraw - Hill,
 1973. 681 p.
- Harris, Ben M. Supervisory Behavior in Education. 2 nd. ed.,
 Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice - Hill, 1975. 438 p.
- Krejcle, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size
 for Research Activities," Journal of Educational and Psychological
Measurement. p. 607 - 610 , 1970.

Malone, Bobby Gray. "Supervisory Practices of Principals in Selected Accredited Secondary Schools in Mississippi," in Dissertation Abstracts International. V. KXXII, p. 1233 - A, September 1971.

Marks, James Robert, Emery Stoops and Joyce King - Stoops. Handbook of Educational Supervision : A Guide for The Practitioner. 2 nd. ed., Boston, Allyn and Bacon, Inc., 1978. 688 p.

Spears, Harold. Improving the Supervision of Instruction. New York, Prentice - Hall, 1967. 478 p.

Wiles, Kimball. Supervision for Better Schools. 3 rd. ed., Englewood Cliffs, New Jersey, Prentice - Hall, Inc., 1967. 343 p.

Winer, B. T. Statistical Principles in Experimental Design. 2 nd. ed. New York, McGraw - Hill, Inc., 1971. 907 p.

การคำนวณ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

20 กรกฎาคม 2527

เรื่อง ขอลาอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม

กระผม นายวิศิษฐ์ ทองศรี นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "สมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี" ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะ เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรีให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น การวิจัยครั้งนี้จะประสบผลสำเร็จเมื่อท่านให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

อนึ่ง ใครของเรียนว่าผู้วิจัยจะเก็บค่าตอบแทนของท่านไว้เป็นความลับ จะไม่ให้กระทบกระเทือนหรือเป็นผลเสียหายต่อตัวท่านแต่ประการใด ฉะนั้น ขอให้ท่านตอบคำถามทุกข้อให้ตรงกับความเป็นจริง หรือตรงกับความรู้สึกของท่านให้มากที่สุด

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านคงจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิศิษฐ์ ทองศรี)

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง สรรพภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดศรีสะเกษ

- คำชี้แจง
1. แบบสอบถามนี้ 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 : ข้อมูลส่วนตัว
 - ตอนที่ 2 : สรรพภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
 - ตอนที่ 3 : ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
 2. คำว่า "ผู้บริหารโรงเรียน" ในแบบสอบถามนี้ หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน รวมทั้งผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว และดำรงตำแหน่งอยู่ในโรงเรียนนั้นมาไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา
 3. ขอความกรุณาตอบคำถามทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

- ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว
- โปรดกาเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน
1. ตำแหน่ง
 - ครูใหญ่/อาจารย์ใหญ่/ผู้อำนวยการโรงเรียน
 - ผู้ช่วยครูใหญ่/ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่/ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน
 - หัวหน้าหมวดวิชา
 - ครูผู้สอน
 2. ขนาดของโรงเรียน
 - เล็ก (จำนวนนักเรียน 0 - 499 คน)
 - กลาง (จำนวนนักเรียน 500 - 1,499 คน)
 - ใหญ่ (จำนวนนักเรียน 1,500 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนนี้เป็นทั้งหมด 60 ข้อ แบ่งตามลักษณะงาน 5 ด้าน ดังนี้

- 2.1 สมรรถภาพในการนิเทศด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน
- 2.2 สมรรถภาพในการนิเทศด้านการจัดสรรและพัฒนาบุคลากร
- 2.3 สมรรถภาพในการนิเทศด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน
- 2.4 สมรรถภาพในการนิเทศด้านการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน
- 2.5 สมรรถภาพด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู

ขอท่านได้โปรดอ่านข้อความในแบบสอบถามแต่ละตอนที่ละเอียด และพิจารณาว่าผู้บริหารโรงเรียนของท่านมีความรู้ความสามารถในการนิเทศการศึกษา โดยได้ปฏิบัติ หรืออำนาจการให้มีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาในแต่ละข้อนั้นบรรลุผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด แล้วเลือกกาเครื่องหมาย ลงในช่องคำตอบท้ายข้อความที่ท่านเห็นว่าใกล้เคียงหรือตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว จากคำตอบที่ให้เลือก 5 คำตอบ คือ มากที่สุด บาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดหรือไม่ได้ปฏิบัติ ดังตัวอย่าง

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด หรือ ไม่ได้ปฏิบัติ
(๐)	ช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ครูเกี่ยวกับการทำแผนการสอน.....		☒			

จากการกาเครื่องหมาย ลงในช่อง "มาก" ในตารางตัวอย่างนี้ แสดงว่าท่านได้พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนของท่านมีความรู้ความสามารถ โดยได้ช่วยเหลือแนะนำหรืออำนาจการให้เกิดการช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ครูเกี่ยวกับการทำแผนการสอนอยู่ในระดับ "มาก"

2.1 สมรรถภาพในการนิเทศด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด หรือ ไม่ได้ปฏิบัติ
1.	ผู้บริหารอธิบายให้ครูเกิดความเข้าใจและตระหนัก ในจุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างของ หลักสูตรที่ใช้ใช้ได้.....					
2.	จัดประชุมปฏิบัติการ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและ การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ.....					
3.	จัดให้มีการร่วมกันพิจารณาแผนการ เรียนให้สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่น ความต้องการของเด็ก และความพร้อมของโรงเรียน.....					
4.	ร่วมกับครูจัดทำหรือจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรทันต่อ การเปลี่ยนแปลง.....					
5.	ติดตามการใช้หลักสูตร ให้คำแนะนำและช่วยเหลือ แก่ครูได้.....					
6.	ช่วยเหลือแนะนำให้ครู เลือกรูปแบบเนื้อหาวิชาและวิธีสอน ที่มีคุณค่า ทำให้นักเรียนฉลาดขึ้นและนำไปสู่ชีวิต ที่ดีขึ้นได้จริง.....					
7.	สังเกตการสอน ช่วยครูวิเคราะห์และแก้ปัญหา ในชั้นเรียนได้.....					
8.	จัดเตรียมสถานที่เรียนและจัดการการสอนได้อย่าง เหมาะสม.....					

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด หรือ ไม่ได้ปฏิบัติ
9.	จัดให้มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนเข้าเรียนในแผนการเรียนตามความถนัดและความสนใจของแต่ละบุคคล.....					
10.	ส่งเสริมให้คณะครูร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนอยู่เสมอ.....					
11.	ช่วยเหลือแนะนำให้ครูศึกษางานวิจัยและเทคโนโลยีใหม่ๆ นำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน.....					
12.	ครูส่วนใหญ่พึงพอใจในภาพก้าวหน้าในวิธีการสอนของตน.....					

2.2 สมรรถภาพในการนิเทศงานการวิจัยและพัฒนาบุคลากร

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด หรือ ไม่ได้ปฏิบัติ
1.	ประเมินอัตรากำลังครูที่ควรจะมีในแต่ละหมวดวิชาได้อย่างถูกต้อง.....					
2.	จัดหาและคัดเลือกครูได้ตรงกับความต้องการของหมวดวิชา.....					
3.	ปรับนิเทศครูใหม่ให้สามารถปรับตัวเข้ากับคนงานและสถานที่ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้เริ่มทำงานได้ด้วยความอบอุ่นและมั่นใจ.....					
4.	กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบในการทำงานของครูได้อย่างชัดเจน.....					
5.	จัดครูเข้าสอนและมอบหมายงานให้ครูได้ตรงกับความรู้ความสามารถ.....					
6.	สำรวจความต้องการของครูและจัดอบรมได้ตรงกับความต้องการช่วยให้ครูพัฒนาการสอนได้ยิ่งขึ้น.....					
7.	วางแผนและประสานงานกับคณะครูในการจัดประชุมอบรม สัมมนา การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ.....					
8.	ยกย่องและให้โอกาสแก่ครูที่มีความรู้ความสามารถในการสอนให้ช่วยเหลือเพื่อนครู.....					

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด หรือ ไม่ได้ปฏิบัติ
9.	ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเข้ารับการอบรมหรือร่วมประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ.....					
10.	ส่งเสริมครูให้มีโอกาสไปทัศนศึกษาหรือศึกษาต่อเพิ่มเติม.....					
11.	ติดตามและส่งเสริมครูให้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเต็มความสามารถ.....					
12.	จัดให้มีห้องสมุดสำหรับครูและสนับสนุนให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า.....					

2.3 สมรรถภาพในการนิเทศด้านการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด หรือไม่ได้ปฏิบัติ
1.	จัดให้มีการสำรวจความต้องการ เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน.....					
2.	จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้ตรงตามหลักสูตรและความต้องการของครู.....					
3.	ให้ครูมีโอกาสร่วมในการคัดเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนที่精良.....					
4.	จัดให้มีการแนะนำเกี่ยวกับวิธีใช้และการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์.....					
5.	จัดให้มีศูนย์วัสดุอุปกรณ์การสอนเพื่อบริการแก่ครูในโรงเรียน.....					
6.	จัดให้มีเจ้าหน้าที่บริการอุปกรณ์การสอนให้ครูได้ใช้อย่างสะดวก.....					
7.	จัดให้มีการควบคุมการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างมีระบบ.....					
8.	จัดให้มีการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียน.....					
9.	จัดให้มีการสำรวจสภาพและซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์การสอนให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้อยู่เสมอ.....					

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด หรือไม่ปฏิบัติ
10.	ส่งเสริมให้ผู้จัดกิจกรรมของเว็บที่ไม่ใช่แล้ว ให้เป็นประโยชน์ขึ้นมาอีก.....					
11.	ส่งเสริมและแนะนำให้การใช้อินเทอร์เน็ตหรือ วัสดุในห้องเรียนเพื่อผลสัมฤทธิ์การเรียน.....					
12.	ประเมินผลการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนเพื่อนำมา จัดสรรงบประมาณในปีถัดไป.....					

2.4 สมรรถภาพในการนิเทศงานพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด หรือ ไม่ได้ปฏิบัติ
1.	ชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียน การสอน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่จัดให้แก่นักเรียน.....					
2.	ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครอง ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษาของโรงเรียน.....					
3.	แนะนำให้ครูรายงานผลการเรียนของนักเรียน แก่ละคนให้ผู้ปกครองทราบโดยเหมาะสม ทำให้แก้ปัญหาได้ทันเวลาที่.....					
4.	แจ้งข่าวให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ และความประพฤติของนักเรียนได้ทันก่อนเหตุการณ์.....					
5.	จัดแสดงผลงานของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียน เห็นความสำคัญของการศึกษาอย่างใดมด.....					
6.	ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับนักเรียน อยู่เสมอ.....					
7.	จัดให้มีการสำรวจและเชิญผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรได้สอดคล้องกับ เนื้อหาตามหลักสูตร.....					
8.	ส่งเสริมครูให้รู้จักใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นให้เกิด ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน.....					

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด หรือ ไม่ได้ปฏิบัติ
9.	เป็นที่ปรึกษาและช่วยให้งานของสมาคมผู้ปกครอง และครู และสมาคมศิษย์เก่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
10.	ร่วมกับหน่วยงานอื่นจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชนในค่าน ต่าง ๆ
11.	ผู้บริหาร ปรับปรุงตนเองและงานในโรงเรียน ให้ก้าวหน้า เพื่อให้ครู นักเรียน และบุคลากรอื่น เกิดศรัทธาและผูกถึงโรงเรียนในทางที่ดี.....
12.	เป็นที่แน่ชัดว่านักเรียนรักและศรัทธาในโรงเรียน และกล่าวขวัญถึงโรงเรียนไปในทางที่ดีงาม.....

2.5 สมรรถภาพด้านการประเมินคุณภาพการสอนของครู

ข้อ ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อยที่สุด หรือ ไม่ได้ปฏิบัติ
1.	ผู้บริหารสนใจและมีความรู้ความสามารถในวิธีสอน.....					
2.	มีวิธีประเมินผลการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ.....					
3.	มุ่งประเมินวิธีสอนเพื่อปรับปรุงพัฒนาวิธีการสอน เป็นสำคัญ.....					
4.	มุ่งประเมินตัวประกอบสำคัญของการสอนก็ เช่น ความสามารถในการอธิบาย การใช้คำถ้อย การให้ แรงเสริม สัมพันธภาพกับนักเรียน การจัดชั้นเรียน ได้อย่างถูกต้อง.....					
5.	มีแบบฟอร์มประเมินการสอนที่มีคุณภาพ.....					
6.	จัดให้มีการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ.....					
7.	ส่งเสริมให้ครูประเมินการสอนของตนเพื่อปรับปรุง การสอนอยู่เสมอ.....					
8.	การประเมินผลการเรียนการสอนแต่ละครั้ง มีจุดมุ่งหมายที่แน่ชัด.....					
9.	มุ่งประเมินทั้งความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของ นักเรียนเป็นผลของการสอน.....					

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด หรือไม่ปฏิบัติ
10.	หลังการประเมินผลการเรียนการสอนแล้วสามารถ ช่วยให้ครูวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างได้ผล.....
11.	การประเมินผลการเรียนการสอนช่วยให้ครู มีผลการสอนที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ
12.	ครูส่วนใหญ่พอใจในการประเมินผลการสอน.....

ตอนที่ 3 ปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาสาเหตุของปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารในโรงเรียนของท่านที่ระบุดังต่อไปนี้ว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใด แล้วเลือกกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ให้เลือก 5 คำตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ให้ตรงกับความเป็นจริง

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ครูไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษา.....					
2.	ครูไม่ยอมรับการนิเทศจากผู้บริหารโรงเรียน.....					
3.	ครูมีภาระด้านการสอนมาก ไม่มีเวลาสนใจเรื่องการนิเทศ.....					
4.	ครูเคยชินกับวิธีการสอนแบบเก่ามานานและต่อต้านการเปลี่ยนแปลง.....					
5.	ผู้บริหารมีภารกิจรองรับผิดชอบหลายด้านไม่มีเวลาสนใจงานนิเทศ.....					
6.	ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีความรู้และทักษะในด้านการนิเทศการศึกษา.....					
7.	ขาดแคลนผู้ทรงวุฒิและแหล่งวิทยากรในห้องเรียน.....					
8.	การบริหารขาดประสิทธิภาพ ทำให้ขวัญของครูไม่ดี ไม่มีกำลังใจในการพัฒนาการเรียนการสอน.....					
9.	ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีแผนงาน ขาดระบบงานที่ดีเกี่ยวกับการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน.....					

ข้อที่	ปัญหาที่เกิดจาก	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10.	โรงเรียนไม่มีเครื่องโสตทัศนศึกษาที่จะสนับสนุนการเรียนการสอน การศึกษาในโรงเรียน.....					
11.	เงินบำรุงการศึกษาที่น้อยไม่สามารถจัดสรรงบประมาณ เพื่อใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....					
12.	ระเบียบการใช้จ่ายเงินที่โรงเรียนปฏิบัติอยู่ทำให้เกิด ความไม่คล่องตัวในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดอบรมครู การจัดประชุมปฏิบัติการ.....					

สมรรถภาพ และปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี

บทคัดย่อ
ของ
วิทยานิพนธ์ ของ
วิศิษฐ์ ทองศรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

มกราคม 2529

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสระบุรี ตามความคิดเห็นของฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการและฝ่ายครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 111 คน และครู จำนวน 283 คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดสระบุรี ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับสมรรถภาพในการนิเทศการศึกษา จำนวน 60 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ การพัฒนาหลักสูตรและการสอน การจัดสรรและพัฒนาบุคลากร การบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน การพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน และการประเมินคุณภาพการสอนของครู และคำถามเกี่ยวกับปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 12 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วใช้ t-test และ F-test ที่ระดับ .05 ทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารฝ่ายวิชาการและครู อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถภาพในการนิเทศอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเรียงตามลำดับดังนี้ การจัดสรรและพัฒนาบุคลากร การพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน การประเมินคุณภาพการสอนของครู การพัฒนาหลักสูตรและการสอน และการบริการวัสดุอุปกรณ์การสอน สำหรับปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่เป็นปัญหาระดับมาก คือปัญหาเกี่ยวกับการเงินที่จะใช้ในการนิเทศ

2. เปรียบเทียบสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของฝ่ายผู้บริหารฝ่ายวิชาการกับฝ่ายครู พบว่า สมรรถภาพในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนทุกด้านและโดยรวม ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาในการนิเทศ

การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ทั้งสองฝ่ายมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารฝ่ายวิชาการมีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนมีปัญหาในการนิเทศในระดับสูงกว่า

3. เปรียบเทียบสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละขนาดมีสมรรถภาพและปัญหาในการนิเทศการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีสมรรถภาพสูงกว่าและมีปัญหาในการนิเทศในระดับน้อยกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก และผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีสมรรถภาพสูงกว่า และมีปัญหาในการนิเทศในระดับน้อยกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

SUPERVISORY COMPETENCIES AND PROBLEMS OF SARABURI
SECONDARY SCHOOL ADMINISTRATORS

AN ABSTRACT

BY

VISIT TONGSRI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

January 1956

The purpose of this research were to investigate and to compare supervisory competencies and problems of Saraburi secondary school administrators as viewed by academic administrators and teachers. The samples, selected by stratified random sampling, were 111 academic administrators and 283 teachers in Saraburi secondary schools under the Department of General Educations. The instrument was 60 items rating scale questionnaires, prepared by the researcher, concerning five dimentions of supervisory tasks; developing curriculum and instruction, personnel management, providing material service, developing public relations, evaluating instruction, and 12 supervisory problem items. Mean, standard diviations, t-test and F-test were used to analyze the data. Every significant difference between the comparison groups was accepted at the .05 level.

The findings were as follows.

1. Supervisory competencies of secondary school administrators as viewed by academic administrators and teachers were at the moderate level, considering to each dimension in following aspects : personnel management, developing public relations, evaluating instruction, developing curriculum and instruction and providing materials service. Problems of supervision were at the moderate level. Financial problem was in high level.

2. Supervisory competencies of secondary school administrators as viewed by academic administrators and teachers

were not statistically significant different at .05 level, and that the supervisory problems of secondary school administrators were statistically significant different at .05 level.

3. The result of the comparison of the supervisory competencies and problems of secondary school administrators classified by school size were statistically significant different at .05 level.